

IGEHIRDETŐ

Az Erdélyi Református Egyházkerület folyóirata

A nagyenyedi református vártemplom

1998. Húsvét hava

IX. évf. 4. sz.

Tartalom

Tanulmány

Rudolf Schnackenburg: A katonák megosztoznak Jézus ruházatán. János 19,23–24	179
---	-----

Virágvasárnapi prédikációk

Henter György: Miért sír Jézus? Máté 23,37–39	181
László Dezső: Virágvasárnapi kijelentés. Máté 21,1–9	183
Nagy István: A kövek fognak kiáltani. Lukács 19,38–40	185
Visky János: A jeruzsálemi király. János 12,12–13	188
Reményik Sándor: A feltámadt Lázár litániáiból. III. (Vers)	191

Nagypénteki prédikációk

László Dezső: Nagypénteki szeretet. János 49,23–30	192
Nagy József: Az éneklő Jézus. Máté 27,46	194
Nagy László: Jézus pere. Lukács 23,24	195
Pásztori Jenő: Az Úr szenvedő szolgája. Ézsaiás 53,4–7	198
Sógor Sándor: A felülről adott hatalom. János 19,10–11	200
Pásztori Jenő: Nagypénteki ima. (Vers)	202

Nagyszombati prédikáció

Makay Botond: „És szombaton megnyugovának...” Lukács 23,57	203
Reményik Sándor: A feltámadt Lázár litániáiból. II. (Vers)	205

Húsvéti prédikációk

Csiha Kálmán: Húsvét. János 20,18	206
Günter Jacob: Húsvéti rémület. Márk 16,1–8	209
Jancsó Jeromos: Tudom, az én megváltóm él. Jób 19,25	211
Kováts László: Boldogok, akik nem látnak és hisznek. János 20,29	214
László Dezső: Eredményes húsvéti út. Lukács 24,17.27–32	218
Nagy István: Ha hiszel... János 11,40	221
Sógor Gyula: Húsvét. Máté 28,10	224
Visky János: Húsvéti örömhír. Lukács 24,6–7	226
Reményik Sándor: A feltámadt Lázár litániáiból. I. (Vers)	228

Alkalmi prédikációk

Esketési beszéd

Id. Kántor Attila: Isten szerkeszt egybe. Efézus 5,33	229
---	-----

Temetési beszédek

Balogh Béla: Meghökkenítő kijelentés az élet Urától. Zsoltárok 116,15	230
Id. Kántor Attila: Elfáradnak az ifjak is. Ézsaiás 40,30–31	231

Vallástanítás

Ruff Andrea: Nagypénteki tanítás	233
--	-----

Tanulmány

Rudolf Schnackenburg

Németország

A katonák megosztóznak Jézus ruházatán*

János 19,23–24

Az új, a szinoptikusokkal közös (vö. Mk 15,24 és párh.) jelenet János evangéliumában részletesen áll előtünk, és egy nyomatékos írásidézettel végződik. Az elbeszélés fonalát a 18. verstől veszi át. A Pilátus parancsára kifüggesztett felirat terjengős tárgyalása után a 23a vers adja meg a kapcsolópontot, ami jelzi, hogy a 20–22. versekbe foglalt részletet az evangélista vette fel anyagához. Mi okból szentel János ilyen nagy figyelmet a ruhák szétoztásának? Meglehet, hogy az általa használt forrás szolgáltatta a részletes híradást. Tradícióörténeti szempontból a következőképpen képzelhető el a fejlődés: miután a szinoptikusok közvetett módon idézték, a forrás pontosan átveszi a Zsolt 21,19 szövegét (LXX-változat), míg a párhuzamosságnak megfelelően különbséget tesz a ruhadarabok (*ἱμάτια*, többes szám) elosztása, valamint a köntös (*ἱματισμός*, egyes szám) kisorsolása között. Az ószövetségi locus alapján tovább gondolkozva, az a következtetés adódik, hogy a János által használt forrás születése későbbre tehető a szinoptikusok előállításánál. Ehhez járul az ábrázolásmód, amely az idézet felvételében is különbözik a jánosi stílusjegyeitől. De ha saját forrásanyagából merítette volna az anyag egészét az evangélista, akkor sem találjuk magyarázatát annak, hogy miért tárgyalja így részletességgel e jelenetet.

János theologaiailag jól átgondolt ábrázolása mélyre nyúló gyökérből táplálkozik. Nem kevés azoknak az exegetáknak a száma, akik ezt a gyökeret az egyetlen darabból szőtt köntösben vélik felfedezni, aminek az evangélista jelképes jelentőséget tulajdonított; ő azonban nem tesz semmilyen utalást, a magyarázók próbálkozásai pedig nem elégtének ki teljességgel. Szándékához közelebb jutunk, ha támpontként figyelembe vesszük az evangélista által alkotott kapcsolatot: a 24. vers végén utoljára említi a katonákat, majd szemben velük – a következő verstől – rátér a kereszt tövében álló asszonyok bemutatására (25. vers). Ilyenformán a ruhák elosztásának jelenete bizonyos fokig ellentét-képként hat a következő jelenet mellett, amelyben Jézus anyjához, valamint szeretett tanítványához szól. Ez nem zárja ki azt, hogy az evangélista a katonák cselekedetében is mélyebb jelentést látott, amiképpen Jézus oldala átdőfésének mozzanatában (32–34. versek); meglehet azonban, hogy az előbbi nézet inkább nyomára vezet az írói szándéknak.

19,23. A kivégzőosztag katonáinak jogában állt megtartani a kivégzett által viselt ruhadarabokat. Hihetőleg négyen voltak és egy százados (vö. Mk 15,39 és párh.) vezette őket (vö. *tetrádion* ApCsel 12,4). A tudósítás alapján (melynek háttérében a jánosi forrás húzódik meg) nem kell utánaszámolni annak, hogy hány ruhadarabot viselt Jézus. Az ábrázolás az íráshoz van igazítva, amely ennek megfelelően már a forrás anyagában is helyet kapott. A záró feljegyzést képező *kai tòn khitóna*, mely a távol eső *ἔλαβον*ra vonatkozik, adalékként cseng. Ebből nem kell az evangélista által megejtett betoldásra következtetni. Sokkal inkább az egyszerű, keresetlen elbeszélőstílus áll mögötte: e *khitón*ról nagyon fontos közölnivaló van hátra, amit a főmondatokban találunk leírva. A hosszú alsóruháról van itt szó, amelyet közvetlenül a testen hordtak. A következőkben még többet tudhatunk meg róla: felülről (*ἔκ ἄνω*: János máshol nem használja) az aljáig varrás nélkül egy darabból szöve. Ez a készítési mód akkoriban mindennapos volt Palesztinában, és nem utal szükségszerűen szokatlan vagy esetleg drága divatra. A leírás és

* Rudolf Schnackenburg: *Das Johannesevangelium*. Band IV. Freiburg–Basel–Wien 1975. 316–319.

az összefüggés egyrészt annak megokolására szolgál, hogy miért nem hasították darabokra a katonák az alsóruhát, másrészt, hogy így teljesedett be az Írás. A szimbolikus jelentésről később szólunk.

19,24. A katonák gondolatai élő beszédként közöltetnek, ami megfelel az akkori elbeszélési módnak. Ebben nincs semmi szembetűnő, amiképpen a *lagkhánein perí* használata sem rendkívüli a gyakoribb *bállein kleron* szókapcsolattal szemben. Legfeljebb azon lehet csodálkozni, hogy a szóhasználat nincs összhangban a rákövetkező írásidézettel. Az ilyenfajta körültekintés azonban távol áll a régi elbeszélőktől, vö. például az *ʔonárion* kifejezést (12,14) a hozzátartozó idézetben olvasható *pōlon ʔonou* szóhasználattal (12,15). Az idézetet bevezető formula a jánosi anyaghoz tartozik (vö. 13,18; 17,12; 19,36); meglehet, hogy az evangélista módosított rajta. Emiatt azonban nem kell azt feltételezni, mintha a *ʔina* kötőszóval az evangélista kommentárja kezdődne; hiszen a kapcsolódó leírás épp ilyen utalást igényel, különben jelentéktelenné válna. Ebben a szinoptikus tradíció továbbfejlődését ismerhetjük fel. Hasonló historizáló, az Íráshoz igazodó fogalmazást találunk Mt 21,2–7 elbeszélésében (nőstény számár és annak vemhe) – azonban ez nem tartozik az evangélista eljárásához.

Ha az evangélista az általa használt forrásból merítette leírását, akkor is követhet sajátos, új szándékot. A *jelképes értelmezések*, melyeket javasoltunk, két irányban haladnak: 1. Sokak számára kedves az az elgondolás, mely szerint János a varrás nélkül egy darabból szőtt köntös révén Jézus főpapi mivoltára utal (így F.-M. Braun, Macgregor, J. Gnilka, M.-E. Boismard, B. Schwank; az újabb exegéták azonban kritikusan fogadják ezt az értelmezést). Különösen J. Flavius leírására támaszkodnak (*Antiquitates*. III. 161.), amelyben a főpap köntösére vonatkozóan ez olvasható: „Ez a köntös (*khitón*) nem két részből áll, úgy hogy a vállon vagy oldalt varrás (*ʔraptós*) lenne rajta, hanem egyetlen fonalból szőtték (*ʔphaszménon*).” A leírás valóban teljesen hasonló, azonban itt a hosszan lecsüngő főpapi *felsőruháról* van szó, amelyet derékmagasságban arannyal átszőtt öv fogott össze (vö. Jel 1,13). Ezenkívül pedig igen kérdéses, hogy János evangéliumában a főpap-krisztológia kap-e szerepet. 2. Jézus varrás nélküli alsóruháját, melyet nem volt szabad darabokra hasítani, sokan az egyház egységének jelképeként fogták fel (így Kúprianosz, Loysi, Calmes, Hoskyns-Davey, Barrett) – esetenként Philó Logosztanával egybekapcsolva, Jézus főpapságával is kapcsolatba hozták. Nos, a hívők egybe gyűjtése és egysége valóban foglalkoztatta Jánost (vö. 10,16; 11,52; 17,21 s köv.); hasonló jelképet hordozhat a 153 hallal megtöltött háló, amely nem szakadoz (vö. 21,11). E locus azonban a toldalékfejezetben jelkép jellegű, amelynek értelmezése bizonytalan, a többi utalás pedig nem indít arra, hogy 19,23-ban a hívők egységének gondolatát fedezzük fel. A legfőbb ellenérv a kétféle szimbolikus értelmezéssel szemben az, hogy Jézust *megfosztják* ruházatától. Ezért el kell tekintenünk a jelképes értelmezéstől, márcsak azért is, mert az evangélista nem tesz – amint más helyeken szokott – semmi-némű utalást az átvitt értelmezésre.

A kontextus alapján józan magyarázat kínálkozik: eltekintve az Írás beteljesedésétől, ami az evangélista számára ebben a részletben igen fontos (vö. 19,28 s köv.; 36. s köv.), Jézus „levetköztetésének” jelenetében földi javainak és személyének odaadását szemléli (amint a lábmosáskor „leveti ruháját”: 13,4); mély megvetést az emberek részéről és mégis oltalmat Isten felől, mert köntösét nem szakítják szét. Hasonló ábrázolási szándék figyelhető meg Jézus oldalának átdőfésében (lásd 19,33–37 magyarázatánál). Ilyen krisztológiai látás mellett érhetőbbé válik a kapcsolódó jelenet, amely a katonákról a Jézushoz „közel állókra” tereli figyelmünket, és amelyben megtetszik Jézus rendelkezése és törődése az övéivel. Nyilván ez a magyarázat is bizonytalan, azonban latba vehető az evangélista gondolataként, mely miatt forrásanyagából átvette.

Fordította Balogh Béla

Virágvasárnapi prédikációk

Henter György

Miért sír Jézus?

Alapige: Máté 23,37–39
Bibliáolvasás: Lukács 19,41–48

Olyan a felolvasott Ige, mintha egy festményt szemlélnénk. Jézust látjuk rajta, amint az Olajfák hegyéről egy sokaság élén Jeruzsálembe tart. Amikor megpillantotta a várost, megállt, tekintetét végighordozta a várfalakon, a házakon, a templomon. Szeméből könny gördült alá. Sírt.

I.

Nem is tudnám Jézust ebben a jelenetben másképp elképzelni, csak úgy, hogy sír. Mít is tehetne egy ember, aki gyönyörködik egy táj szépségében, de hirtelen megérzi azt, hogy minden, amit lát: a házak, az emberek szörnyűséges katasztrófa martalékaivá lesznek, úgyannyira, hogy kő kövön nem marad. De Jézus nem csak amiatt sír, hogy 40 év múlva a rómaiak felégetik a várost és népét úgy szétszórják, hogy csak 1900 év elteltével térhetnek vissza ismét országukba. Főképp az emberek keménysége indítja meg lelkét, nem kellett a szeretete, a bűnbocsánata, s ezért nemcsak hazájukból szoríttatnak ki, hanem Isten országából is, amelybe csak általa lehet bejutni.

A Jézus sírása, mint általában minden emberi sírás, két dolgot jelez: egyrészt jelzi az ő irántunk érzett szeretetét, részvétét; másrészt pedig jelzi azt a gonoszsgot, amely oka a sírásnak.

Ez a második igazságot mondatja ki a nagy lélekábrázoló Dosztojevszkij egyik színdarabjára méltó szereplőjével, az apagyilkossal, a Karamazov testvérek című könyvében: Uraim, mi mindnyájan kegyetlenek vagyunk, mi mindnyájan megrikatjuk az embereket, az anyákat és a csecsemőket.

Egy édesanya sír goromba gyermeke miatt, egy idős ember sír a fiatalok lekezelő bánásmódja miatt, egy hűséges társ párja megbízhatatlansága miatt. Ebben a pillanatban érezzük, hogy bármint mondjuk: valaki sír miattad, vagy te sírsz valaki miatt – a kegyetlenség és érzéketlenség, egymás bántalmazásának csapdájában vagyunk. Hogyan juthatunk ki ebből a csapdából?

A tudomány és a vallás is a lélek kiegyensúlyozottságában látja a megoldást. Ugyanis bennünket belülről két ellentétes érzéspólus keríthet hatalmába. Az egyik érzés szeretetre, ragaszkodásra, irgalomra indít. A másik érzés uralkodásra, hatalmaskodásra, elszántságra, akaratosságra indít. Eszerint világunk azért vált ördögivé, mert évezredek óta azok az érzések uralkodnak, melyek nevetségesnek látják a megbocsátást; az egymáshoz való könyörületet meghunyászkodásnak, a kibékülést nem férőhöz méltó cselekedetnek.

Jézus, Isten Fia az az új ember, kinek lelkében ezek az érzések egyensúlyban voltak. Tudott férfiasan szigorú lenni, tudott szembeszegülni a tisztességtelennel, el tudta ítélni a képmutatókat, az istentelenekeket akár ostorral is megfenyített. Élete fő célja azonban az volt, hogy lehajoljon a betegekhez és a szegényekhez, hogy irgalmazzon a bűnösöknek, és hogy szolgáljon mindenkinek. Népek, hadseregek kegyetlenkedése és az a sok apró bántás, amelyeket a családban, vagy iskolában, vagy munkahelyen egymás ellen elkövetünk, talán csitulna, ha komolyan vennénk, hogy Isten nem az eltasztást alkalmazza velünk szemben, hanem megindul gyarlóságaink láttán. Valaki azt mondta

egyszer, hogy ha összegyűjtenék az emberek könnyeit, amelyeket a világ kezdetétől elsírtak, azzal a legnagyobb tüzet is el lehetne oltani. A világban óriási a bűn, a kegyetlenkedés tüze. Ez csak a Jézus könnyeivel oltható el. Ha ezek a könnyek megtanítanak bennünket a másik iránti szánakozásra, bánkódásra, akkor kevesebb lesz a nyakasság és a gyötrés.

II.

Jeruzsálem, Jeruzsálem! Hányszor akartam egybegyűjteni fiaidat és te nem akartad.

Miért van az, hogy az ember mindig késlekedik? Hiába a jó szó, a figyelmeztetés, az ember a ráérünk még, nem késő még tévhitében él. De ezt a gondolkodást jómagunk is eléggé ismerjük, amikor testi betegségeinket félelemből vagy időhiány miatt elhanyagoljuk, és csak akkor rohanunk az orvoshoz, amikor már késő, és megdöbbenve vesszük tudomásul a diagnózist: ha egy fél évvel hamarabb jött volna, segíthettünk volna. Lelki életünkre is jellemző ez a késlekedés. Sokan akkor ígérek fűt-fát, hogy megváltoznak, amikor már meggyűlölték őket; akkor döbbennek rá durvaságaikra, amikor a válóper már beindult ellenük.

A Karamazov testvérekéből idézett jelenet, amikor az apagyilkos bevallotta, hogy valamennyiük közül ő a legkegyetlenebb, úgy folytatódik, hogy elbeszéli tehetetlenségét, amely romlásba vitte: életemnek minden napján elhatároztam, hogy megváltozom, ígérettem, hogy megjavulok, de újra elkövettem ugyanazokat a disznóságokat. Most már tudom, hogy a magamfajta embernek csapás kell, a sors csapása, soha nem álltam volna lábra magamtól. A népek, nemzetek összefüggésében is feltehetjük a kérdést: miért van az, hogy egy tucat vérontás, otthonok feldúlása, az élet nyomorba döntése után jön meg a vágyakozásuk az emberibb kapcsolatok iránt?

Jézus panaszszava feleletet ad ezekre a kérdésekre: hányszor akartam összegyűjteni fiaidat, de te nem akartad. Személyes életünkre értve, hányszor akarta egy-egy igehirdetés által összegyűjteni jóságos gondolatainkat, hányszor akarta összeszedni Jézus azokat az elszórt, elnyomott vágyaidat, érzéseidet, hogy be jó lenne ma szelídebbnek lenni, ma nem erőszakoskodni, de elhessegettük magunktól ezeket a vágyakat és életünk dukaodásban, kegyetlenkedésben telt tovább. Te nem akartad.

III.

Látva népe hajthatatlanságát, Jézus eltöpreng annak következményén, felméri a veszteséget, amely abból származik, hogy őt elutasították az emberek: pusztán hagyaték néktek a ti házatok. Ezek a szavak be is teljesedtek. Kr.u. 70-ben a római seregek feldúlták Jeruzsálemet, lerombolták a templomot, hajlékaikból elűzték az embereket, felégették a házakat, és kő kövön nem maradt.

Nem vonjuk kétségbe, hogy Jézus ezt az eseményt előre látta, mégis úgy gondolom, hogy ezeknek a szavaknak van valamilyen más, belső jelentése is. Azért válik pusztává Jeruzsálem, mert az emberek elutasították az Atya küldöttét: Jézust. A pusztává tett, lerombolt települések, ahol rablók és vadállatok tanyáznak, a védtelenség, a kiszolgáltatottság jelképei voltak. Lehetetlen nem gondolnunk arra, hogy mennyire kiszolgáltatottá lett az ember abban a világban, amely elutasította magától a Jézus evangéliumát. Kiszolgáltatottjai vagyunk az akaratunk ellenére fejük fölött összecsapó atomháborúnak, de védtelenek vagyunk a sötétben reánk támadó bunkós csavargóval szemben is. Lehetne azonban arról is beszélni, hogy ha nincs bennünk a Jézus mérsékelő szeretete, akkor védtelenek vagyunk önmagunkkal szemben is, mert talán folytonos haragvásunkból, mérgelődésünkől kipattanó agyvérzés vagy más szervi betegség áldozatai leszünk.

De hány családi hajlékból tátong felénk a megüresedett, csak az egymás szidalmazásában kimerülő családi élet. Bizony pusztán hagyatnak házaink és városaink, mert mindaddig veszély fenyeget, kívülről és belülről, ameddig örömmel nem kiáltjuk: Áldott, aki jön az Úrnak nevében. Eddig elutasított volt, fájdalmak könnyező férfja, megvetett és keresztre feszített. Azt hittük, hogy meghunyászkodni tanít az ellenség előtt, hogy aszszonyi szájalomra indít a betegek és szegények iránt, és nem hittünk neki. De romlásunkban, a pusztulásnak kiszolgáltatva felismertük, hogy az ő sebeivel gyógyulhatunk meg.

Áldott, aki jó az Úrnak nevében! Ámen.

László Dezső

Virágvasárnapi kijelentés

Alapige: Máté 21,1-9

Bibliaviaszás: Zsoltárok 118,19-29

A nagy keresztyén ünnepek központjában a Jézus életében beállott egy-egy nagy változás áll. Karácsonykor az addig tetetlen Ige tetet öltött. Nagypénteken az élő meghalt. Húsvétkor a halott feltámadott. Áldozócsütörtökön a mennyből alászállott a földről visszatért a mennybe. Pünkösdkor a mennyből alászállott a Szentlélek. Virágvasárnap is keresztyén ünnep, többen is jövünk templomba, mint a rendes vasárnapokon, de ennek az ünnepnek az evangéliuma nem beszél valami lényeges változásról a Jézus életében. Ebben különbözik ennek az ünnepnek a tartalma a többiétől.

Mi hát akkor a virágvasárnap igazi értelme? Az, hogy Jézus nyilvánvalóvá tesz egy igazságot, egy tény, amelyet eddig titkolni látszott, nevezetesen azt, hogy ő az Ószövetségben megjövendőlt Messiás Király. Most nem csak hogy engedi, hanem egyenesen maga teszi nyilvánvalóvá királyi mivoltát. Maga rendeztet meg Jeruzsálembé való királyi bevonulását, hogy többé ne legyen kétséges az ő királyi mivolta. Ezt észre is veszik az emberek, hiszen az egyik vád éppen az ellene, hogy magát királynak nevezte. S amikor Pilátus megkérdi: király vagy-e hát csakugyan, ő azt minden kertetés nélkül beisméri.

A kérdés csak az, hogy ő maga milyen királynak mutatta magát. Igen, mert Jézus egyik hivatalával kapcsolatosan sem merült fel és merül fel a mai napig is annyi félreértés, mint éppen a Krisztus királyságával kapcsolatban. Az emberek szívesen látnak benne királyt, mert azt hiszik, hogy Krisztus mint király majd diadalra viszi a maguk emberi elgondolásait és céljait. Nagyszerűbb lehetőség egy királyhoz csatlakozni, mint egy prófétát, vándortanítót követni vagy egy önmagát feláldozó alázatos főpaphoz tartozni.

Éppen ezért fontos ezen a virágvasárnapon arra tekinteni, hogy milyen királynak mutatja magamagát Jézus Krisztus.

I.

Királyi bevonulásában Ézsaiás és Zakariás próféta jövendölése teljeseedik be. Ennek tükrében nézzünk a Jézus maga vállalta királyságára.

Mondjátok meg Sion leányának: Ímhol jó néked a te királyod. Jézus Sion leányának a királya! Ez a legelső, amit róla tudnunk kell. Sion az a hegy, amelyen a jeruzsálemi templom állott. Sion magát az egyházat jelenti. Ímhol jó az egyház királya! A hívők királya. Nem véletlen, hogy a próféta nem Sion férfairól, hanem leányairól beszél. Az uralmát birtokba vevő földi király férfiakat, erős, bátor embereket gyűjt maga mellé,

azokkal harcolja ki az uralmát és biztosítja annak megmaradását. Jézus Sion leányaira számít. Mintha előre látta volna: több lesz az asszony követője, mint a férfi.

Alázatosan jön a király. Király és alázatos. Micsoda ellentmondás, hiszen a világ királyai uralkodni akarnak az emberek fölött, és uralkodnak is. Ő pedig alázatosan jön, mert szolgálni akar.

Szamáron ül. Szamáron és nem harci lovon, büszke ménen. Ahogyan például Mátyás király ül a Fadrusz János szobrán a kolozsvári Főtér közepén. A szamár a keleti világban a nép és a béke állata. Az egyszerű nép békességes állatán, a szamáron vonul be Jeruzsálembe az alázatos király. És ezzel örök időkre megszabta királysága lényegét: nem a világ kiváltságosaihoz, hanem az egész néphez és minden néphez jött. És békességet hozott. Hiszen ezt hirdették már a születésekor is az angyalok. A Jézus nevében nem lehet háborút kezdeni. Az ő királysága kizár minden szent vagy keresztes háborút ember és ember között. Tanítványait, királysága tagjait a békesség szolgálatára jegyezte és kötelezte el.

Végül figyeljük meg, hogy ő nem a száárnak, hanem a szamár csikójának a hátán vonul be Jeruzsálembe. Egy olyan állaton, amelyen még soha senki sem ült. És ezzel a királyságának a teljesen új voltát, előzménynélküliségét jelzi. Ilyen még nem volt! Az ő királysága nem folytatása senki királyságának, ő nem a királyok sorába lép be, hanem új királyságot kezd. Hiszen a nagy király, Dávid is urának mondotta őt. Ma egy kissé fenyeget a kísértés, hogy az Ószövetséggel szemben ne vegyük észre a Krisztus által hozott újnak a teljesen új voltát, a teológiában és az igehirdetésben meglehetősen elmoszuk a határt az Ó- és Újszövetség között. Krisztus királyi bevonulása egy egészen új elvet, törvényt hozott be a világba; aki első akar lenni, legyen a többinek szolgája; ne uralkodni akarjatok egymás fölött, hanem egymásnak szolgáljatok. Ne a harci paripát, az öldöklő háborút óhajtsátok, hanem az igazi békét. Ne zárkózzatok el a nép, a nép igazi érdekeinek szolgálata elől. Kövessétek a samárháton ülő alázatos királyt. És mindig vegyétek észre az újat. Éppen az evangéliumban és az evangélium szolgálatában, hiszen mennyire hajlamosak vagyunk Krisztusban és az ügyében valami ódon, elavult dolgot látni.

II.

Ez a király parancsot ad, és a parancsának engedelmeskednek.

Elküldi két tanítványát azzal az üzenettel, hogy mondják meg a szamár gazdájának: az Úrnak van szüksége a számárra és a szamár csikójára. És az el fogja engedni azokat. Jézus nincs ott a kérés teljesítésénél. A tanítványai szavára elengedi a gazda a samarat. Egyszerű embereknek olyan tekintélyt adott, hogy annak nem lehetett ellene állani. Maga megmondotta, hogy tanítványaival teljes élet- és érdeklődőséget vállal. Aki azoknak engedelmeskedik, neki engedelmeskedik, aki azokat befogja, őt magát fogadja be. Jézus embereket használ fel a királysága szolgálatában. És akiket ő kiküld a szolgálatra, azokat abban meg is segíti. Kétezer esztendő története igazolja Krisztus királyságának ezt a törvényét. A hatalom minden jele nélkül, még a pálcaviselést is megtiltotta, küldötte ki tanítványait a világba, és azok, ha valóban hittek benne és feltétel nélkül engedelmeskedtek az ő lelki hatalmának: győzelmeket arattak, sikerre vitték az Úr akaratát.

De nemcsak a szamár gazdája engedelmeskedett, hanem a tanítványok is. Azt mondja róluk az Ige: a tanítványok pedig elmenvén és úgy cselekedvén, amint Jézus parancsolta vala nekik, elhozzák a samarat és annak vehmét. A Krisztus királyságában nem katonák, hanem tanítványok szolgálnak és engedelmeskednek. A jó tanuló az engedelmes tanítvány.

Krisztus tehát nem emberek nélkül, hanem embereknek neki való személyes engedelmissége által valósítja meg uralmát. Ezt az igazságot nagyon jól figyeljük meg. Ő nem egy organizációt, pompás szervezetet hoz létre, hanem esetenként engedelmisségre hívja tanítványait. Közvetlen személyes kapcsolatban áll országa szolgálóival, a neki engedelmeskedő tanítványokkal. Nincsenek közbevetett alparancsnokok. Mindenki közvetlenül neki: a királynak engedelmeskedik, aki együtt él népével.

III.

A sokaság pedig ünnepli Jézust. Pálmaágakat szór az útjára, a szamara elé pedig ruháit teríti. Úgy ünnepli, ahogyan tudja, minden előkészület nélkül, azzal, ami a keze ügyébe esik.

Az előtte és utána menő sokaság pedig ezt kiáltja: Hozsánna a Dávid fiának! Áldott, aki jön az Úrnak nevében! Hozsánna a magasságban!

A hozsánna szó igazi értelmét a 118. zsoltárból felolvastam: Uram, segíts most! Uram, adj most jó előmenetelt. A hozsánna szóval segítséget kér a nép a bevonuló királytól. Érti, hogy most kell tőle kérni, mert most van a kedves idő. Érti, hogy kérhet tőle, mert alázatos. Velük együtt megy az út porában, az országúton. Nem vonult vissza a királyi palotába, hogy csak a kiváltságosok lássák és élvezzék kegyeit. Velük együtt van, ott, ahol ők élnek. Az országúton, az országút mentén.

Ki ez a menet? Valójában nem más, mint Krisztus egyháza. Közbul halad az Úr a nép és a béke alázatos állapotán. Előtte és mögötte jámbor hódolói, a föld egyszerű népe. A nép tőle segítséget kér, és ő most nem ad segítséget. De megy a néppel együtt, megy a szent városba, ahol őt megfeszítik, és ahol ő fel fog támadni. A győzelme és a népnek nyújtott segítsége ez a halál és ez a feltámadás lesz. Királysága két igazi jele: halála győzelem a bűn felett, feltámadása győzelem a halál felett. Bizonyágtétele: nagyobb hatalom a jóság, mint a gonoszság, az élet, mint a halál. Kik a Jézus igazi tanítványai, országa igazi hívei? Azok, akik az ő kettős győzelméből: bűn és halál fölötti győzelméből élve, a gonoszszággal szemben a jóság és a halállal szemben mindig és mindenben az élet pártján állnak. Jézus abban segíti híveit, hogy tudjanak meghalni a bűnre, gonoszságra, gyűlöletre nézve és tudjanak vele együtt új életben a jóság, a szeretet és az élet pártjára állni.

Kezdődik a nagyhét. Az egyszerű alázatos király bevonulásával kezdődik. Kettős csúcspontja lesz: nagypénteken győzelem az ellenség, a bűn felett; húsvétkor a második győzelem a halál felett. Két királyi győzelem! Ma álljunk be az alázatos királytól segítséget kérő sokaságba, hogy nagypénteken és húsvétkor a bűn és halál fölötti győzelmének hathatós segítségét is elnyerhessük. Ámen.

Nagy István

A kövek fognak kiáltani

Alapige: Lukács 19,38–40

Bibliailvasás: Lukács 19,28–38

1. Virágvasárnap így, ezzel a kiáltással üdvözölték Jézust: „Áldott!” A régi ígéret szerinti magasztalás hangzik személyre, Jézusra vonatkoztatva. Lehet örömmel, hangos kiáltással köszönteni, mert eljött, a világban van; ha másutt nem, de Jeruzsálemben látható az, akit minden magasztalás, elismerés, hála megillet. Ő a megígért Király. Nem a nép akaratából, nem is saját kezdeményezéséből, erőszakosan lép hatalomra, hanem az

Úrnak nevében jön. Nem ebből a világból való, hanem a mennyből, az Úrtól, megbízásából szállott alá – akarata cselekvésére. Áldott, ezért áldott. Ami nem az Úrnak nevében jön, az lehet nagy és dicsőséges az emberiség szemében, de nem áldott. Voltak és vannak nagy hatalmasságok, mindenhatóknak, bölcseknek, jótevőknek mutatkozhatnak, azok akarnak lenni, ilyeneknek ismertetik el magukat és elvárják, kikövetelik magasztalásukat, hogy mondják az alattvalók: áldott a király! Pedig nem azok, akiknek magukat képzelik, nem áldottak, hanem áldatlanok, nem áldást hoznak, hanem elnyomást és féltelmet. Nem is lehetnek mások, mivel nem az Úrnak nevében, az ő dicsőségére, akarata cselekvésére jönnek és uralkodnak. Életükben övék a megtévesztettek kikényszerített magasztalása, de aztán eltűnnek, rossz emléküket belepi a feledés pora. Ám nemcsak a hatalmasoknak, hanem minden embernek élete áldatlan, ha nem az Úrtól indul ki és nem az Úr nevében jár.

Egyedül Jézus Krisztus az a Király, aki áldott, mert az Úrnak nevében jön. Róla szólott, benne teljesedett be a prófécia: „Örülj nagyon, Sionnak leánya, örvendezz, Jeruzsálem leánya! Ímé, jön néked a te királyod, igaz és szabadító” (Zak 9,9). Méltán hangzott a magasztalása s hangzik szüntelenül. „Zengjen a hála. Mert földre szállt az ég királya. Szeretet és igazság jön veled, Kezében a szabadság fegyvere” (93. ének) – vesszük át mi is és folytatjuk mindennap: „Megtartó Krisztus, légy áldott, Te bíjad szívünket. Tégedet az Isten áldott, Hogy idvezíts bennünket” (95. ének). Mert az Úrnak nevében jön, azért áldott és azért Király. Nem hadseregek élén, golyóálló gépkocsiban érkezik, hanem szelíden és alázatosan, szeretettel: „szegény és számárháton ülő” (Zak 9,9), pedig uraknak ura, királyoknak királya mindörökké.

2. Megjelenése a legnagyobb áldás a világban, mert azt jelenti, „békesség a mennyben” Vége a háborúnak, megszületett a béke, nem valahol, nagyhatalmak egyezményében, nemzetek tanácskozásán, a katonai tömbök között, talán a Közel-Keleten vagy Afrikában, mert a hadakozó felek megállapodtak egymással, leginkább az egyiknek döntő győzelme és a másiknak veresége árán. Minden földi béke jó, azonban csak egy időre szól, mert megalkuvásból, kényszerű engedésből születik. Jézus Krisztus jeruzsálemi bevonulása nem ilyen, hanem mennyei, Istennél levő békességet hirdet. A mennyben, Istennél békesség van. Ahol haragnak kellene lennie bűneink miatt, ahonnan semmi jót nem, csak büntetést érdemelünk, ott békesség van. Nem mi békültünk ki Istennel olyan értelemben, hogy kivívtuk volna ezt nála, sikerült volna rávennünk a megbékélésre. Ilyenre még gondolni sem lehet. Hanem ő békélt meg velünk, elhatározta, hogy haragja helyett békességével ajándékoz meg. A bennünk levő ellenségeskedést, békétlenséget félretette, és ő a hatalmas, a győztes, nekünk egymás és ellene hadakozóknak a maga békességét adja. Békesség van a mennyben.

A háborúk végét megünneplik a világon; zúgnak a harangok, örömmámorban ujjonganak, sírnak a megbékéltek, akik megérték a béke napját. Dicsérik a béke létrehozóit. Mi az igazi békességről hallunk, abból részesülünk Jézus Krisztus által, hogy ne örvendeznénk szorongásunk, pusztulásunk után a békességet hirdető, nekünk megszerző Királynak, és mondjuk: Áldott a Király, aki jő az Úrnak nevében. Isten a nagyságát és méltóságát nem a leigázásunkban, kárhoztatásunkban, hanem a minden értelmet felülhaladó békességének nálunk megbizonyításában, reánk kiterjesztésében mutatta meg. „Az egkek beszélnek a te dicsőségedet” (Zsolt 19,2), de most már a földön is. Valljuk, hódolattal elismerjük: „dicsőség a magasságban” Van dicsőség, nem a világé, nem az emberé, hanem Istené – örökre, s ezt tudjuk, ennek örvendezünk. „Tiéd az ország és a hatalom és a dicsőség mindörökké.”

3. Ám a napfény mellett árnyék, az ünnepi hálaadás mellett idegen hang, a méltatlanokdás, bosszúság hangja is jelentkezik. Mindig így van, Jeruzsálemben nemcsak hálaadó

tanítványok borultak le Jézus előtt, emberek, akik világosságot nyertek az Úr nevében érkező Király felismerésére, hanem feltűntek a farizeusok is. Most igazán megtették, amit nevük – elkülönültek – jelent. Egyes lelkeknek tartották magukat, békességre vágytak, de ennek útját ők határozták meg, csökönyösen ragaszkodtak elképzelésükhöz, s nem voltak hajlandók komolyan venni, hogy Istennek gondolatai mások, magasabbak, mint az övék. A hitnek és utána a hitvallásnak mértékét ők állapították meg. Ami ezzel nem egyezett meg, azt elutasították, a másként vélekedőktől elkülönítették magukat. Ezért vakok maradtak Jézus felismerésére, és a virágvasárnapi örvendezésben nem vettek részt. Más véleményen voltak, és nem hajtottak térdet Jézus előtt.

A fény mellett van árnyék, néha ez ijesztően nagy. Napjainkban egyre növekvő a máris nagy árnyék. Nagyon sokan vannak nem-tanítványok, akik nem áldják Jézust, nem dicsőítik Istent. Hiányoznak a Jézus fogadásáról, nem csak semlegeseknek mutatkoznak, akik nem vállalnak közösséget a hívőkkel, hanem bosszankodnak azoknak ünneplése miatt. Más véleményen vannak, a magukét tartják jónak, igaznak. Szerintük nem lehet király az alázatos és szelíd Jézus, józannak tartott ítélkezésük hibásnak, meggondolatlan rajongásnak nyilvánítja a hívők magatartását. Elkülönülten maradnak magukban. Ilyen okosak? Nem, a bűn eltompította értelmüket, megvakította szemüket.

4. Az így elkülönülők, farizeusok nem tartják meg magukban külön véleményüket virágvasárnap-pal, Jézussal kapcsolatban, hanem a bátrabbak, a többiek nevében is, nyíltan hangoztatják – ha ők nem fogadják Jézust, akkor tegyenek így mások is. Az ünneplés bosszantja őket és el akarják némítani. Azoknak a jeruzsálemi farizeusoknak volt méréségük magát Jézust felszólítani: „Mester, dorgáld meg a te tanítványaidat!” Maga Jézus tiltsa meg az ünneplést, akadályozza meg az előtte való meghódolást. Mondja meg nekik, hogy félreértés áldozatai, nagy tévedésben vannak, ha királynak mondják, mert nem az, nem illeti meg ez a cím és tisztelet. Tehát – és ez érdekes, jellemző – megszólításukkal elismerik Mesternek, egynek a tanítók közül, de csak mesternek és nem királynak. Elégedjek meg Jézus ezzel a címmel, fogadja el ajánlatukat, egyezzenek meg, mert neki is jobb lesz. Még feltételeznénk, hogy a féltés készítette volna ajánlatuk megtételére – nem tanácsos királyként fellépni ott, ahol földi királyok uralkodnak –, a virágvasárnapi ünneplés tüntetésnek is számíthat a meglevő hatalmasságok ellen, és ezzel ujjat húznak velük. De nem Jézust féltik, hiszen régóta leselkedtek ellene. A jól kitaposott útjukat féltették, a bűnből és a sötétségből nem akartak kilépni, magukat Jézus rendelkezésére bocsátani. Nagy és tekintélyes volt a farizeusok pártja – bátran felléphettek Jézus ellen. Ez a farizeusi árnyék nemcsak kíséri az egyházat, hanem behatol soraiba, hogy belülről bontsa meg. Nálunk is ez a helyzet, hogy nemcsak egy virágvasárnap-tagadás hangzik a világban, hanem ez az egyházhoz tartozókat is tizedeli. Nagyon szomorú, hogy még „vezetőket” is megnyer erre magának. Ezért különülnek el sokan az istentiszteletet tartó gyülekezettől, maradnak távol még ünnepeken is. Ők tisztelik Jézust, elfogadják tanítónak, de ne akarjon király lenni, ne változtasson életükön, gondolkodásukon, megalkuvásukon. Ezzel a mindenkori világi hatalmasságot sem bántja meg senki, még jóindulatát is meg lehet szerezni, hogy elnézze, megtúrje a hitet, az egyházat. Ám legyenek tanítványai, de többet ne akarjon, maradjon megtúrt tanítónak, s akkor szent a béke, fennmarad – ahogy mondják – a status quo, a meglevő helyzet. A hiszékenyek előtt bölcsnek látszik ez az állásfoglalás, különösen az ún. nehéz időkben. Azonban tudnunk kell, hogy ezzel az ajánlattal, követeléssel a bűn áll elő, mert ő akarja továbbra is fogságában tartani az emberiséget. A farizeusok, a „vallásosak” örömmel szolgálják ezt a tervet.

5. De mit mond Jézus? Vállalkozik-e az ajánlatra, megteszi-e, amit a bűn akar? Válasza: nem! Jézus nem állítja le a virágvasárnapi ünneplést, magasztalást, hódolatot. Ellenkezőleg: akarja, hogy felismerjék benne az Úrtól jött királyt és elfogadják uralmát.

Akarja és munkálja. mert nem a színleg hívőknek és nem a világnak akarátát teljesíti, hanem az Istenét. Egész életében megvalósította, hogy: „Nem a magam akarátát keresem, hanem annak akarátát, aki elküldött engem” (Jn 5,30). Minket megkísért és legyőz a bűn, hogy kedvére szolgáljunk, de Jézusnál ez a kísérlete megghiúsult.

Ezért a mai és mindenkori válasza: „Hogyha ezek elhallgatnak, a kövek fognak kiáltani.” Tehát ne hallgassanak el az örvendezők. Mondja, és gondja van rá, hogy így legyen. Mert ha mégis elhallgatnak, bekövetkeznék a tanítványoknál is az elnémulás, félreállítás – és bizony néha, rövid időre, mint nagypénteken és más nagypéntekeken megtörtént –, utána mégiscsak folytatódik és a hallgatás idején a halott anyagot használja fel nevének szüntelen kiáltására, a kövek fognak kiáltani a tanítványok, a megrémült, elpusztultnak látszó egyház helyett. Ismerünk olyan vidéket, ahol van templom, de a hívők hiányoznak belőle – még szomorúbb, ahol tömegsírok között hajdani templom romjait látni. Kiáltanak. Makkai Sándor egyik elbeszéléskötetének címe: Megszólalnak a kövek. Erről szól. S ha nem kő, akkor egy fénykép, konfirmációi emléklap, sírkő, de mindig lesz, ami Jézus nevét kiáltja. S lesz abban az értelemben is, hogy „Isten eme kövekből is támaszthat fiakat Ábrahámnak” (Mt 3,9), azaz a mozdulatlanok, a kőnek látszó szíveket teszi tanítványaivá és más népeket. Mert megváltozhatatlan a tény: Jézus a király, most és örökké, nélkülünk, ellentünk vagy velünk. Ezért jön hozzánk és hozza a békességet. Van virágvasárnap, amikor boldogan kiáltjuk: „Áldott a Király!” Ámen.

Visky János

A jeruzsálemi király

Alapige: János 12,12–13

Bibliaolvasás: János 12,20–36

A Jézus Krisztus jeruzsálemi útjai közül kiemelkedik ez az út, amiről most olvasunk. Mint minden útnak, a Jézus virágvasárnapi útjának is van kezdete, folytatása és vége. Jézusnak része van az elindulásban, a bevonulásban és a végső megérkezésben.

Most a János evangélista leírásában próbáljuk meg végigkísérni Jézus emlékezetes útjának e három szakaszát.

Alapigénk elején arról a másnapról olvasunk, amikor a sokaság királynak kijáró hódolattal, pálmaágakat lengetve és hozsannát kiáltva siet az érkező Jézus Krisztus elé. Rögtön felmerül bennünk a vizsgálódó kérdés: mi előzi meg ezt a mást, ezt a virágvasárnapi ujjongást, ezt a szokatlan bevonulást?

Azért szokatlan és különleges ez a bevonulás a Jézus részéről, mert ezt a sokaság egy egészen másféle várakozása előzte meg.

Ugyanis a Jézust ünneplő sokaság másképpen képzelte el ezt a bevonulást. Nem ilyen szelíden, nem ilyen alázatosan és nem ilyen szegényen érkezőt várt Jeruzsálem népe. Ma sem ilyent vár a dicsőségre vágyó, gazdagságra áhító emberiség. Az elnyomottak felszabadítót várnak, az éhezők kenyérszót, a társtalanok társat óhajtának, a szenvedélyek foglyai, kiket már szétroncsoltak bűnös szenvedélyeik, a régi épségükről álmodnak. A Jézus érkezését sokirányú elvárás előzte meg.

Fájdalmas azonban látni azt, hogy a legtöbb emberi elvárásból hiányzik a „fölfelé” irányultság. Ezért áll elő az a fonák helyzet, hogy miközben az ember szeretne egyre ragyogóbb külső körülményeket, egyre szegényebb lesz, mert belsőleg rettenetesen elszegényedett. Ezért nem ismeri sok ember a lélek kincseit, nem éhezi a szeretet gyümölcseit, nem tudja, milyen a békesség öröme, milyen a megelégedett és hálaadó élet.

Ez a Jézus megérkezése előtti emberi állapot.

A Jézussal kapcsolatos események vonalán ezt a bevonulást a Lázár feltámasztása előzi meg.

Jézus a jeruzsálemi út előtt Bethániában van, az egyik Jeruzsálemhez közeli faluban. Ott van Jézus, ahol két testvér, Márta és Mária siratja a néhány napja meghalt testvért, Lázárt. Előzetesen oda kellett megérkeznie, hiszen az ő hiányában abban a bethániai otthonban a gyász, a testvérek rettenetes veszteségének a fájdalma, a halállal szembeni tehetetlenség, a mindent kikezdő ősellenséggel szembeni emberi gyengeség uralkodott.

Íme, ez jellemzi a Jézus Krisztus megérkezése előtti emberi állapotot: a veszteség fájdalma, a könnyhullatás, a sóhajok sokasága, a panasz és a fájdalom s a felfokozott hiányérzet.

Virágvasárnap Jézus a Lázár sírjától indul Jeruzsálembe és tart a saját sírja felé.

Azért vonult be a virágvasárnapot megelőző napokban Bethániába, hogy ott kihozzon a halál fogságából egy embert, hogy az ő jó barátját visszaadja az életnek és így szerezzon örömet a szomorú testvéreknek.

Jézus azonban továbbment Bethániából Jeruzsálembe, a saját sírja felé. Azért ment, hogy ne csak egy embert hozzon ki a halálból, hanem hogy az ő halála által legyőzze minden ember ősellenségét s így mindenkit kiragadjon annak hatalmából. Ő nemcsak egy családnak akart ünnepet szerezni, hanem az egész emberiség nagy családjának is. Azért akar bevonulni személyes életedbe, a te családodba is, hogy neked is ünnepet szerezzen.

Jézus után nagy sokaság vonul Jeruzsálembe. Sokan tudtak a bethániai csodáról. Ennek hírére sokan csatlakoztak Jézushoz. „Mind e világ útána megy” – állapították meg a farizeusok egymás között. Pedig Jézus nem kényszerített senkit sem maga után. S mégis ment Lázár, mert kényszerítette őt a visszanyert, új élete. Talán ment Bartimeus is, mert kényszerítette a Jézus iránti hála. Ott lehet a sorban a meggyógyítottak egész sora, a bűntől megtisztítottak hálás serege. Viszi őket a szent ragaszkodás, az új élet öröme, a nagy lelkesedés, a Jézusból áradó ellenállhatatlan erő.

Hadd kérdezzem, kedves testvérem, most, virágvasárnap: mi kényszerített téged ide a templomba? Miért csatlakoztál ma az ünneplő keresztyénekhez? De hadd kérdezzem tovább: fog-e kényszeríteni téged a Lélek arra is, hogy a hétköznapi poros útjain, az istenkáromló emberek között is, a modern pogányság világában is kövesd őt?

Vajon lesz-e benned ereje az elvadult emberek között is a Jézus szelídségének? Lesz-e követésére hívó hatalma az ő példájának akkor is, amikor a körülötted élők többsége Isten-ellenesen cselekszik? Mi kényszeríthet téged igazán arra, hogy végre elindulj és beállj azok közé, akiknek ajkán az ő neve úgy zeng már, mint az életük Uráé? Kényszerítő erővel hat-e már reád az ő hívása, hogy végigkíséred őt azon az úton, amely nemcsak a keresztségig, hanem azon is túl: a húsvéti győzelemig vezet? Menned kell vele a virágvasárnap átmeneti lelkesedésén túl is, hogy örömed ne változzék ürmre. Menned kell, hogy ne légy mindig vesztes, csak a könnyeidet törölgető, mindig csak az ünnepre áhító, de az ünnepig soha el nem érkező.

Nem érzed-e, hogy életed hiányosságai, az emésztő lelki szomjúság, az elvesztett örömed helyén tátongó nagy úr mind arra kényszerítenek, hogy jöjj már te is eléje?

Ott, akkor azok mentek elébe, akik előzetesen meghallották érkezésének hírére. Azok, akik Jeruzsálemben tartózkodtak vagy éppen akkor érkeztek a páskabarány nagy ünnepére. Olyankor zarándokok sokasága özönlött Jeruzsálembe.

Ma is ünnepre vágyik a világ s benne az ember. Vágyik egy kicsit megállni, egy kicsit felszusszanni, s vágyik, hogy a földről az égre emelje a tekintetét. Fújni egyet, úgy, mint az igavonó állatok fújnak azért, hogy újult erővel nekilödulva, kihúzzák a sárban elakadt szekeret.

Úgy meg kellene tanulni ma is ezt a megállást! Ma a modern autópályák mentén szabályos távolságokban kiépítik a pihenőhelyeket, hogy az ember ki tudjon állni a nagy száguldásból, hogy lazítani tudjon egy kicsit. Olyan döbbenetes látni embereket, akik nem veszik észre az Isten által felkinált parkolóhelyeket, felszusszanási lehetőségeket. Sok embernek nem jelent semmit a templom, nem jelent semmit az ima csendje. Pedig az ünnepre vágyó emberi lélek ünnepe ott kezdődik, amikor Isten előtt ki tud fújni mindent magából, ami megrontaná az ünnepét.

Szilágyi Domokos költőnk panaszkodik így egyik versében: „Az ünnep, az ünnep halandó, csak a hétköznap maradandó.” Meghalt már sok emberben az a nagy reménység, hogy „lesz még egyszer ünnep a világon” Az ilyen ember által létrehozott ünnep sajnos nagyon halandó. Ezért kell nekünk, az ünnepre gyülekezőknek, megkeresni ünneplésünk kellős közepén azt, akinek jelenléte a maradandó ünnep biztosítéka.

A sokaság meghallotta, hogy Jézus Jeruzsálembé jön, ezért indult el feléje.

Először hallanod kell róla, hogy aztán te is elindulhass feléje. Engedd ma a szívedig a hírt, hogy eljött Jézus, aki több, mint te, hogy eljött Jézus, aki érzi az élet lényegét, mert ő maga az élet, s téged ezzel a rég áhitott nagybetűs étellel akar megajándékozni. Amíg te ezt nem hallod meg, és amíg erre a hírre nem moccansz ki önmagad köréből, addig nem tudsz elindulni vele. Vagy ha netán el is indultál már valamikor, de ha az első hirtelen fellelkesedés után visszaléptél, ne csodálkozz, hogy ismét visszaestél életed szürke, ünneptelen idejébe.

Elindult a sokaság elébe annak, aki már korábban elindult érettük Jeruzsálembé. Elébeem jön az én kegyelmes Istenem – mondja Dávid, a zsoltáros király.

Elindulhatsz te is ma, hogy átéld a hozzá való megérkezés csodáját. Mert ahova ő megjön, ott történik valami. Ahol ő megjelenik, ott neked is érdemes megjelened, mert ahova ő eljön, ott értelme lesz az életednek. Ha eljön a házasságodba, az megújul; ha eljön ifjúságodba, az tiszta marad; ha eljön anyagi gondjaid közé, akkor megoldást ad; ha eljön az istentiszteletedbe, akkor istentiszteleted kilép a rideg, merev keretek közül és új ragyogást kap, s a lüktető élet pezsgése lesz érezhető ott. Igen, ez mind megtörténik, ha ő eljön; ha ő eljön, akkor Jeruzsálem – „a béke városa” – megtelik igazi tartalommal, a latrok barlangjává züllesztett templom ismét az imádság háza lesz. Igen, mert az, aki jön, túlnő minden eddig jött hadvezéren, diktátoron, híres emberen, mert nagyobb minden embernél. Ezért most őt másként kell fogadni, mint minden más emberi nagyságot.

Hogyan fogadja Jézust a sokaság?

Pálmaágakat lenget, s ezzel a kiáltással megy elébe: Hozsánna! Áldott, aki jön az Úrnak nevében!

Az Ószövetség Istene azt mondta a zsidóknak: üres kézzel senki se jelenjen meg az Úr előtt! (5Móz 16,16) Mintha csak azt érzékelt volna ez a sokaság, hogy itt Isten elé kell mennie, hogy itt és most egy győztes vonul be hozzájuk, noha azt még nem érzékelték pontosan, hogy milyen jellegű a Jézus győzelme.

Nem fegyver van a Jézus kíséretének kezében, mint a régi hadvezérek kíséretének a kezében, hanem pálmaág. Ez egy olyan győzelemnek a jele, amelynek egyedüli vesztese Jézus lesz, amikor életét ráteszi a keresztre. Ennek a bevonulásnak viszont mindaz nyertese lehet, aki úgy vonul elébe, ahogy a nagy Király elé illik menni.

Ez a nagy Király elé való menés annak a kifejezése, amit Jákób egykor így fogalmazott meg a Jabbók átjárójánál: Nem bocsátlak el, amíg meg nem áldasz engem. Menj elébe Istennek, tartóztasd fel, kapaszkodj belé ezt mondva: Hozsánna – Uram, most segíts! Segíts, mert nélküled nem vagyok teljes értékű ember, nélküled a bűn roncsa, a halál martaléka lennék, a kárhozat fiává válnék. A jerikói útszélről úgy kiáltott a vak Bartimeus, hogy a tömeg csitító szándéka sem tudta elnémítani: Dávid Fia, könyörülj

rajtam! Jézust ez a könyörülő, személyes bizalomból fakadó hang állítja meg. A kananeus asszony első kiáltására Jézus meg sem áll, de felerősödő kiáltása már megállítja a mindenség Urát, s meggyógyul az asszony lánya.

Érted is megáll a mindenség Ura. Rajtad is segíteni akar és tud, csak kiáltsd hittel és őszinte elszánással: Hozsánna – Uram, most segíts! Az egyetemes segítségre szorulóknak hozsannázó ünneplése ez. Együtt ünneplik azt, aki mindnyájuk bajaira segítséget hoz.

Benne van ebben a kiáltásban a következő óhaj is: Ó, ha megváltanál, ó, ha üdvöt adnál nekünk. Íme, Jézus elsősorban ezért jött: nem olyan segítséget ad, ahogy azt elképzelték Jeruzsálemben. Elsősorban nem a rómaiaktól, a külső ellenségtől akarja őket megszabadítani. Ma is ezt várnák sokan. Ő viszont meg akar váltani a belső ellenségünkötől, megszabadítani a bűntől. Kiáltás hát te is hozsannát. Ó, ha megváltanál a bűn rabságából, szenvedéleim rabságából, romlott önmagamtól, atyáimtól örökölt hiábavaló életemből, mert akkor lenne igazán áldott az életem, mert akkor tudnálak szívemből áldani téged.

Áldott, aki jön az Úrnak nevében! És csak az az áldott és csak az tud mások számára is áldás lenni, aki az Úr nevében érkezik.

Jaj, ha nem jött volna Jézus Bethániába. Nem változott volna örömré a testvérek gyászja. Ha nem jött volna Jeruzsálembé, nem zengene a hozsánna a sokaság ajkán. ha nem jött volna el, akkor mi ma nem ünnepelehetnénk együtt kitérülködő lélekkel.

Imádságos szívvel így kellene naponta eléje sietni, így kellene megszólítani és áldani őt, hogy áldott legyen életed, családod, barátságod, fiatalságod, özvegységed, árvaságod, betegséged és halálad. Ámen.

Reményik Sándor

A feltámadt Lázár litániáiból

III.

Nem.
Ez még nem nyugalom.
S nem a Te békeséged ez a láz.
Égig repít, és sárig lealáz,
De még nem a tied,
Nem a Te erősséged ez a láz.
Én nem tudom,
Csak Te tudod a jót.
Az örökkévalót.
Az egyes-egyedül nekem-valót.
Pihentess el magadban,
S ha túlhangos vagyok:
Tedd rám a hangfogót.

Nagypénteki prédikációk

László Dezső

Nagypénteki szeretet

Alapige: János 19,23–30

Bibliaalvasás: Ézsaiás 53

Úgy tudjuk, hogy Jézus azért jött a világba, hogy Istennek az emberek iránti teljes szeretetéről tegyen bizonyosságot. Egész életén át látjuk is ennek a szeretetnek a kisugárzását. A rosszat mindig jóval győzte meg.

Nagypénteken azonban elgondolkozunk azon, hogy annak a borzalmas és véres eseményében hol van Istennek a szeretete? Nem pusztán csak az emberi gonoszságnak a felfokozott megjelenése-e a nagypénteki szenvedés, kínhalál? Hol látjuk nagypénteken Isten szeretetét?

A mai szent Igében éppen erről van hatalmas bizonyágtétel. A mérhetetlen gyűlölet, gonoszság sötét keretéből is Isten szeretete ragyog elénk, ha jól olvassuk a nagypénteki történetet.

I.

A történet első szereplői a római katonák. Ott ülnek a kereszt alatt. Kötelességüket teljesítik: őrzik a testet, amíg meg nem hal. A kivégzettek ruhái az övék. A Krisztus és a vele együtt megfeszített két gonosztevő ruhadarabjain igazságosan megosztzkodnak. A Krisztus egy darabból szőtt felsőkabátját azonban nem vágják négyfelé, arra kockával, amivel ott a kereszt alatt játszottak, sorsot vetettek. Közömbös emberek. Nem az első eset, amikor kivégzésnél kell szolgálatot teljesíteniök, hiszen a rabszolga-bűnösök kivégzésének a szokott módja a keresztrefeszítés. Számukra tehát nem különös eset a Krisztus megfeszítése.

És mégis, bennük is felragyog a szeretet fénye. Jézus felsóhajt: szomjúhozom. Nem-sokára huszonnégy órája, hogy utoljára evett és ivott. Közben pedig milyen szörnyű megaláztatáson, testi és lelki fájdalomon kellett átmennie. Nem csodálkozunk, ha valóban szomjúhozott. De azon már csodálkozunk, hogy egy római katona a magukkal hozott ecetes vízből egy rúdon innivalót nyújtott fel neki. Megmártotta a szivacsot a keleti világban szokásos és hatásos ecetes innivalóban, és eloltotta vele Krisztus szomjúságát.

Hallottam olyan prédikációt, amelyik ezt a jelenetet úgy értékelte, hogy a világ a szenvedő Krisztusnak csak ecetet adott, hogy a szomját oltsa. Csak ecetet, ezt a kellemtelen savanyú italt, hogy még jobban fokozza a szomjúságát. Az igazság azonban nem ez. A katona a saját innivalójából kínálta meg és itatta meg a keresztben függő Krisztust, abból az ecetes vizes keverékből, amelyet a kivégzési osztag katonái a maguk számára vittek a kereszt alá egész napi italokul.

Ez a cselekedet beleszámított abba a cselekedetsorozatba, amelyről Jézus azt monddta, hogy a mennyekben felírják. Aki egy ital vizet ad az én nevemben, annak a neve fel van írva a mennyekben. Ez az a kicsi, de valóban hathatós jó cselekedet, amelyet Krisztus mindig olyan nagyra értékelt.

Íme a kereszt alatt a keményszívű római katona lelkében is felébred az igazi szeretet, a szomjázó Krisztussal megosztja a maga italát. Bármilyen sok is – gondoljuk mi – a világban a rossz, higgyük el, hogy a szeretet mindig jelen van és elvégzi a maga szolgálatát, csak mi vegyük észre.

Mennyit enyhít a nagypénteki képen a szeretetnek ez a parányi jele.

II.

A keresztt alatt öt asszony állt. Némán, a fájdalomtól megtörve. Ők a néma szeretet kimetszett bélyegei. Nem szólnak egy szót sem, és ezzel mutatják, mennyire szeretnek.

Mi még nem tanultuk meg, hogy a szeretet nem hangos beszédben, hanem néma részvétben nyilvánul meg. Ha mi megyünk egy súlyos beteghez, azonnal hangosan kezdünk beszélni, hogy a beteg figyelmét eltereljük a betegségről. Ezek az asszonyok tudták, hogy Jézusnak már csak percei vannak. Az ő fájdalmát valóban átérezve, szeretetben álltak a keresztt alatt. Hasonlítsuk őket a Jób barátaihoz. Azok hét nap és hét éjjel ültek némán a Jób betegágya mellett, és csak a nyolcadik napon szólaltak meg.

Ha Jézus ránézett ezekre a fájdalmában megdöbbenéssel és szemükben bizonyára könnyekkel részt vevő asszonyokra, szeretetet érzett ki belőlük. A szeretet legszebb fajtáját: a másik fájdalmát valóban átélő szeretetet. Mennyire erre a szeretetre van nekünk is szükségünk. Sok szeretetteljes szót hallunk és olvasunk, de ritkán tapasztaljuk azt, hogy valaki teljes megdöbbenéssel, fájdalmunk láttán megnémulva álljon mellettünk. Az igazi szeretet nem eltereli a szenvedőről a fájdalom érzéseit, hanem tudatosan magára vállalja.

A Krisztus fájdalmában némán részt vevő asszonyi szeretetnek megvolt a nagy jutalma: ők látták meg legkorábban a feltámadott Krisztus üres sírját és magát az Urat.

Hogy elmosódott a Krisztus körül gyűlölettel tolongó sokaság képe, de ennek az öt asszonynak az emléke örökre fennmaradt, pedig semmi mást nem tettek, csak némán, de igaz résztvevő szeretettel álltak a keresztt alatt. Akkor, amikor a kemény férfi tanítványok közül csak egyetlenegy, János mert oda elmenni.

Nagy József

Az éneklő Jézus

Alapige: Máté 27,46

Bibliolvasás: Zsoltárok 22,1–23

Nincs a világ valamennyi népe nyelvének még egy olyan szava, amelyben annyi tragédia, annyi fájdalom, annyi bánat vagy annyi gonoszság, gyűlölet, sátáni indulat sűrűsödne össze benne, mint ez a szó: „Mefeszítették.”

Az is jellemző, hogy az evangélisták, a szemtanúk, ókori történészek is csak az ezt megelőző vagy az ezt követő eseményeket taglalják, színezik, vagy a maguk kérlelhetetlen realitásában mutatják fel. A „mefeszítettetés” ténye az evangéliumokban így olvasható: „minekutána pedig mefeszíték” (Mt 27,35); „és mefeszítvén őt” (Mk 15,24); „mefeszíték őt” (Lk 23,33); „mefeszíték őt” (Jn 19,18).

Aki láthatta a világ legnagyobb faszobrásának, Voit Stossnak (XV. sz.) nyárádretemei krucifixét, melyet Apafi fejedelem nagyapja, Apafi Miklós készíttetett 1486-ban a marosvásárhelyi vártemplom számára, onnan menekítették a ferences barátok egy pálos kolostorba a reformáció idején, majd innen került 100 évvel ezelőtt a nyárádretemei mai helyére; vagy aki látta Voit tanítványának faoltárát és annak főalakját, a mefeszített Jézust – annak lehet valami fogalma arról, mit jelenthetett testileg a mefeszítettetés, és mit jelentett lelki kínokban az Istentől való elhagyottság.

Istennek a keresztfának haláláig” (Fil 2,8), azért vállalta ezt az egyedül lételt, hogy aki teljes kiszolgáltatottságában és az Istentől való látszólagos elhagyatottságában a kereszten látja őt, az hinni tud benne, az elfogadja azt a hitvallást, hogy „dicsekedés csak a kereszten van” (Gal 6,14), az örömmel hallja ezt az éneket és megtapasztalja, hogy aki Istenre bízta magát, az sosem lehet egyedül!

A kereszthalált helyettünk elhordozó, a magányosság és elhagyatottság kínjait elszenvető Jézus Krisztus fordul felénk nagypénteken és a feltámadás hajnalán, és így szól hozzánk: kereszthalálom és elhagyatottságom, lelki kínjaim ellenére is „Én élek és ti is élni fogtok.” Ti is élni fogtok. Örüljete! Ámen.

Nagy László

Jézus pere

Alapige: Lukács 23,34

Bibliavetítés: János 19,1–15

Jézus nagypénteken egyszerre és egyidejűleg két törvényszék, egy földi és egy mennyei törvényszék előtt áll.

Az előtérben folyó földi per Pilátus törvényszéke előtt játszódik le. A háttérben folyó mennyei per Isten törvényszéke előtt játszódik le.

Mindkét törvényszék előtt Jézus az alperes. A vádlott. A Pilátus ítélőszéke előtti per csak abból a mennyei perből érthető, mely a szent Isten orcája előtt megy végbe. Mindkét törvényszék halálos ítéletet mond ki a Jézus fejére. Mivel Jézus még a világ alapjainak felvettése előtt a Szentháromság Isten személyei között kötött örök kegyelmi szövetség szerint magára vállalta az Isten ellen fellázadó ember helyett a bűn büntetését, ezért és csak ezért állhat és áll Jézus nagypénteken a Pilátus földi törvényszéke előtt. Miközben mind a földi, mind a mennyei törvényszéken halálos ítéletet hoznak az ártatlan emberre, a keresztfának haláláig engedelmes mennyei Fiúra, történik meg a nagy és örök kibékülés a szent Isten és az első Ádám árva maradékai között. Közöttünk.

I.

Kicsoda Pilátus, akinek földi ítélőszéke előtt áll Jézus? Kicsoda Pilátus, aki először négyesemközti magánkihallgatáson faggatja Jézust, mielőtt a nyilvánosság előtt ítéletet mondana fölötte?

Pilátus magas rangú katona. Júdea és Galilea földjén az élet és a halál teljhatalmú ura. A föld leghatalmasabb urát, a földi isten dicsőségében trónoló császárt képviseli, akitől függ katonai pályafutásának előmenetele, méltóságban és rangban való emelkedése, hatalma és dicsősége. Bár Pilátus felesége révén rokoni kapcsolatot ápol a császári családdal, mégis állandóan attól fél és attól reszket, hogy egyik percről a másikra kegyvesztett lehet, s akkor vagy szégyenszemre le kell tennie hatalmi jelvényeit és el kell hagynia főrangú hivatalát, vagy – súlyosabb esetben – az akkori gyakorlat szerint, önkéntelenül kell felválnia karjain az ütőereket.

Ettől és ezért fél Pilátus, ez a kemény katona, a Jézus perének egész ideje alatt. Pilátus Jézus perének egész ideje alatt azért reszket és retteg, hogy a császár szemében kegyvesztett lesz. Ez a félelem gátolja meg őt abban, hogy a négyesemközti vallatás idején felismert igazságot, Jézus ártatlanságát, teljes hatalmi súlyával képviselni tudja a törvénykezés nyilvános szakaszában, az ítélőhatalom döntő pillanatában. Pilátus nemcsak kemény katona, hanem egyben, mint minden igazi római polgár, született jogász is,

akinek jó érzéke és képessége van az igazság felismerésére és képviselésére. Rómát történelmileg kardja, legyőzhetetlen légiói tették világbirodalommá, de Rómát igazán nagygyá, időtlen időig híressé a mindmáig nélkülözhetetlen római jog tette. Pilátus Jézus perében nem tudja érvényesíteni jogi ismereteit és erényeit.

Miért?

Pilátus Jézus perének nyilvános jelenetei idején a zsidó vezetők, a főpapok és a farizeusok nyomása, lelki terrorja alatt áll. A főpapok valósággal kényszerítik Pilátust arra, hogy halálos ítéletet mondjon ki Jézus fölött, holott a vallatás tapasztalatai alapján lelkiismerete szerint Jézust mind állampolitikai, mind vallási szempontból ártatlannak tartja. Ezért a per folyamán folyamatos erőfeszítéseket tesz Jézus felmentése, életének megmentése érdekében, de a zsidó állam vezetői politikai perré igyekeznek változtatni a Jézus perét és felségárulással vádolják őt. S itt, ezen a ponton Pilátus igen nehéz helyzetbe, valóságos kényszerhelyzetbe kerül. Mert ha az önmagát királynak tartó Jézust felségárulás alapos gyanúja miatt nem ítéli halálra, akkor többé már nem lehet a császár barátja, politikai és katonai támogatója, akkor már a császár nyilvános ellensége, aki a császár egyeduralmának megdöntésére egy trónkövetelővel szövetségre lép. Ha az éjszaka sötétségében madárszárnyaknál gyorsabban repülő fényjelek elviszik Rómába Pilátus felségárulásának hírért, akkor e tekintélyes katona számára nem lesz kegyelem. Ha Pilátus nem lesz kegyetlen és kegyelmez Jézusnak, akkor örökre kegyvesztett lesz a római politikai és államigazgatási körökben. Annás és Kajafás a politika, a vallási diplomácia olyan sima modorú művészei, akik elől Pilátusnak, a kard és a jog emberének meg kell hátrálnia.

Jézus perében ilyen titokzatos és láthatatlan politikai frontokon folyik az „árnyékboksolás” Róma és Jeruzsálem között, de Jézus ügyében a tulajdonképpeni harc mégsem Jeruzsálem és Róma között folyik.

II.

Miközben Jézus királyságának és igazságának kérdésében ilyen szívós, ilyen életre-halálra menő vita folyik a kisebbségi helyzetben védekező Jézus és a hatalmi helyzetből vallató helytartó között, miközben a főpapok által felbujtatott és felbérelt tömeg „feszítsd meg!” kiáltásával népítéletet követel, addig Jézus egészen világosan és következetesen arra mutat rá, hogy a tulajdonképpeni, hogy az igazi nagy per nem Pilátus előtérben álló ítélőszéke előtt folyik, hanem lényegében egy messzemenően fontosabb fórum, a szent Isten háttérben lévő, mennyei ítélőszéke előtt folyik a világnak törvényt adó Isten és a kárhozzátra megérett, bűnös világ között. Ezért szól így:

„Semmi hatalmad sem volna rajtam, ha felülről nem adatott volna néked.”

Jézus e kijelentésében és kijelentésével a közte és a zsidók közötti vallási vitát, a közte és a teljhatalmú helytartó közötti politikai pert áthelyezi a földi törvényszékről Isten mennyei ítélőszéke elé. Jézus e kijelentésével arra mutat rá, hogy az előtérben lejátszódó eseményeket nem Jeruzsálemben szövik és nem Rómában tervezik, hanem a világ alapjainak felvettése előtt a Szentháromság Isten személyei között kötött örök, kegyelmi szövetség szerint „felülről” irányítják és igazgatják; hogy az ő szenvedésének, majd halálának nem a zsidók vallási türelmetlensége, nem a római jog és kard hatalmi féltékenysége az oka, hanem Isten megváltó szeretete, mivel Isten nem akarja többé a bűneiben szenvedő és vergődő világot sem tűzzel, sem vízzel elpusztítani, mivel Isten éppen az ő haláláig tartó engedelmségéért egészen új életrendet, a kegyelem rendjét vezet be a világ és a lelkek kormányzásába. Amikor ennek érdekében Jézus az előtérben Pilátus ítélőszéke előtt áll, akkor valójában azért áll Isten mennyei ítélőszéke előtt, hogy a világ kormányzásába és a lelkek megváltásába Isten, az uraknak Ura, a kegyelem

rendjét bevezethesse és bevezesse. Jézus a kegyelem életrendje bevezetése érdekében hajlandó magára venni a bűnre rettenetesen haragvó Isten ítéletét, és halálával, kiomló szép piros vérével kész kifizetni a bűnös ember örök adósságát, melyet nem lehet sem állatáldozatok bemutatásával, sem aranyhegyek ajándékozásával kielégíteni.

A bűnre rettenetesen haragvó Úr „az ítélet Istene” (Ézs 30,18), aki a Paradicsom kerti eset óta szakadatlanul perel bálványimádó népével, bálványimádó népe törvényszegő, engedetlen fiaival és leányaival. Az Isten és népe közötti per folytonosságában alakul Izrael története, az elbukások, a csatavesztések, a testvérharcok, a fogságok története, de az új szövetségek és az ideiglenes szabadítások története is. Az ítélő Isten perel Izrael ellen, és perel a kicsi Izrael érdekében a környező népekkel, megbuktat világhatalmakat, hogy gyenge nyájának kegyelmezhesen. Isten és Izrael, Isten és a népek közötti perlekedés ősidők óta folyik, míg Jézus perbe fogásával eléri csúcspontját és Jézus ártatlan halálával megszűnik. A kőszívű ember engedetlensége miatt úgy folyik Isten és népe között az ítélet, mint az ellenállhatatlan árvíz. Jézus perbe fogása idején Isten „törvénybe megy népe véneivel és fejedelmeivel” (Ézs 3,14), akik Jézus vérért és halálát követelve népük Kr.u 70-ben bekövetkezett nagy történelmi tragédiáját, a templom lerombolását és a szélrózsa minden irányába való szétszóródását készítik elő.

Isten Jézus perével és elítéltetésével hajlandó és kész örökre befejezni népével és a világ minden népeivel a bűn miatt megkezdett perét. Isten azért fogadja el a „felülről való”, mennyei Fiú áldozatát, hogy ne legyen „immár semmi kárhoztatásuk azoknak, akik Krisztus Jézusban vannak” (Róm 8,1), hogy kegyelmének napfénye felragyoghasson a világ fölött, hogy bocsánatának és megbékélésének szivárványa tündökölhessen az emberiség jövődjéje és üdvössége fölött.

III.

Annás és Kajafás főpapok akaratának megvalósulásával, a halálos ítélet kimondásával véget ért Jézus pere Pilátus földi ítélőszéke előtt. A Golgota hegyén végre is hajtották ezt a borzalmas ítéletet.

Isten mennyei törvényszéke előtt Isten és a világ népei közötti nagy per Jézus bocsánatot esdeklő főpapi imádságával ér véget: „Atyám! bocsásd meg nekik, mert nem tudják, mit cselekesznek.” Jézus a kereszt szenvedései között olyan egyetemes bűnbocsánatért imádkozik, mely örök időkre áldólag átkarolja az egész emberiséget.

Jézus perének az a sajátos vonása, hogy a földi bírság által halálra ítélt szenvedő Isten ítélőszéke előtt pont azoknak kér bocsánatot, akik őt vádolták és halálra juttatták. Jézus a golgotai kereszten a világ népeinek védőügyvédje lett, aki e rövid védőbeszéde által örök engesztelést és teljes bocsánatot szerzett mindazoknak, akik őt segítségül hívják.

Nagypénteken, az örök gyász e nagy napján szerfölött üdvösséges mindnyájunk számára az, hogy személyesen felismerjük helyünket a Jézus perében. Hol és melyik oldalon állunk? Kinek a pártján vagyunk? A Jézus ádáz ellenségei mellett vagy a Jézus iránti közömbösek pártján vagyunk? Vagy azok közösségében, akik szívük kelyhével felfogják Jézus bűnbocsánatért könyörgő imádságát?

Ne feledjük: a Pilátus földi törvényszéke által halálra ítélt vádlott Isten mennyei törvényszéke előtt a világ ítélő bírja, aki visszajön ítélni eleveneket és holtakat. Ámen.

Az Úr szenvedő Szolgája

Alapige: Ézsaiás 53,4–7
Bibliolvasás: IPéter 2,21–25

Valahányszor felnyitjuk az Ószövetség lapjait, úgy érezzük, hogy abból nemcsak a mi emberi arcunkat, idétlenségünket látjuk, hanem a mentségünkre siető mennyei Édesatyánkat is, aki a népek szemei előtt megmutatja szabadítását. A most felolvasott szent Ige is erről szól. Ézsaiás próféta igehirdetése ennek az isteni jó hírnek, az evangéliumnak a hordozója. Mindenütt kicsendül belőle a vigasztaló üzenet, amellyel váratlanul átölel bennünket.

Az Ótestamentum népéhez hasonlóan és sokszor mi sem vesszük észre, hogy Isten átkarol, hogy az ajtónkon zörget, előttünk lépdel a Sion hegyén, beszélni szeretne velünk. Igen, mert – alapigénk szerint – egy megalázott Szolga keresi a mi közösségünket, akinek nincs sem alakja, sem ékessége! Ézsaiás most is erről a szenvedő Szolgáról tanít. Lélekben keresztje alá áll, és szemléli az értünk szenvedőt.

Vajon mi, testvéreim, eljutunk-e ide? Vajon tudjuk-e látni benne bűneink, betegségeink hordozóját? Elvesszük-e nagy ajándékát, a gyógyulást? Hiszen érettünk verettetett, ostoroztatott. Ő lett a mi tökéletes áldozati Bárányunk, akiről így tesz bizonyosságot Keresztelő János: „Íme Istennek ama Báránya, aki elveszi a világ bűneit!”

I.

Alapigénk a Szolgáról szól, aki betegségeinket, fájdalmainkat hordozza. Mikor e sorokat elolvastam, önkéntelenül az Újszövetség Jézusára tekintettem. Szinte előttünk van az Úr Jézus képe, amint hazája, faluja utcáinak szélén a betegek, a bénák, a csonkabonkák, a vakok és a sánták keresik az áldott orvost. Sohasem ment el mellettük közömbösen, hanem mindig lehajolt hozzájuk. Megmentette, meggyógyította, szerette őket. Jóságos kezével hányszor és hányszor érintette lázas homlokukat, hogy megmentse őket a testi gyötrelmekről. Az egyik alkalommal Péter nevű tanítványának beteg anyósát gyógyította meg, másik alkalommal tíz bélpoklost, s így jár-kezel az övéi között végtelen szeretetével. Az evangéliumok hol megnevezve, hol névtelenül még számtalan esetben tesznek említést Urunk gyógyításairól. Őszinte szeretete némelykor könnyeket fakasztott tulajdon szemében. Vajon nem éreztük-e mi is az ő kezének gyógyító erejét, valahányszor betegségeink ágyainkhoz kötöztek?

Azonban a próféciák és az evangéliumok nemcsak testi, hanem lelki betegségekről és fájdalmakról is tudnak. Ézsaiás azt hirdeti, hogy a nép teste tele van gyógyíthatatlan sebekkel (Ézs 1,6). Itt nyilván lelki értelemben vett betegségről van szó. A bűnesetkor kiszakadtunk Isten családjából, elhagytuk mennyei Édesatyánkat, s ezért zúdult ránk minden nyomorúság, betegség, szenvedés és halál. Tehát minden nyomorúságunk gyökere a bűn. Engedetlenségünkől csak halál és örök kárhozat származhat reánk! Ellenben Isten gyógyulást ígér az övéi számára. Az írások utalnak a Messiás eljövetelére, aki a bűn következményeit magára veszi és sebei által gyógyírt hoz a világnak. Textusunk azt mondja: „Pedig betegségeinket ő viselte és fájdalmainkat hordozá.” Ez arra utal, hogy Urunk beleállt a mi helyzetünkbe és magára vállalta testi és lelki terheinket. Azért lett testté az Ige, azért vette magára a mi földi testünket, hogy mindezekről megszabadítson, hogy bűneink helyett Isten kegyelmét és az örök életet megszerezze és nekünk ajándékozza. Ezt a helyettes elégtételt vállalta az Úr szenvedő Szolgája. Nem csoda, ha neki nincs alakja, nincs ékessége, ha csupa seb, betegség és fájdalom, amit hordoz. Igaz-

ság szerint nekünk is ez lett volna a sorsunk, de mi emberek képtelenek vagyunk erre. Ezért volt szükség az Úr szenvedő Szolgájára! Azt viseli el, amit Izrael nem szívesen vett volna magára, és amit saját erejéből nem is lett volna képes elhordozni. Mi mindnyájan betegek vagyunk!

Nem véletlen, hogy itt a próféta rabszolgáról beszél. A történelemből mindnyájan ismerjük ezek szomorú életét. A megvesszőzés, az ostorozás, a keresztre feszítés az uraik ellen fellázadt rabszolgák büntetése volt. Néha egész utcákat raktak ki keresztre feszített emberekkel. Iszonyú kínok és fájdalmak között részvét nélkül múltak ki.

Gondolunk-e arra, hogy a szolgálai formát felvett Jézus értünk szenvedett?! Ha mi mindnyájan elfogadjuk, hogy az Úr őt bűneink miatt veri, akkor máris a gyógyulás útján járunk. Igen, mivel a bűn a legnagyobb betegség! Éppen ezért mondja tovább az Ige: „És ő megsebesítettett a mi vétkeinkért.” Teljes mértékben a lázadó rabszolgák büntetését, a keresztre feszítést kellett értünk elszenvednie. Erről tesz bátor bizonyosságot mind Pál, mind Péter, akik apostoli igehirdetésük központjába az Úr keresztyéről való bizonygatót állították. Igen, Krisztusnak a fára kellett felvinnie a mi vétkeinket, hogy halála által az igazságnak és a békességnek élhessünk (1Pt 2,24; Róm 4,25). Mi, az Isten akaratára ellen lázadók, a Krisztust halálra adtuk. Ellenben ő nekünk adja békességét, szeretetét, és magára vállalja a mi háborúságunkat, békétlenségünket. Itt és most – kedves testvéreim – gondoljunk Jézus elfogatásának eseményére. Amikor a főpap szolgálai ráteszik kezüket Jézusra, Simon-Péter szabályát ragad s levágja egyikük fülét. Urunk ekkor is békességre int, s Péter kardját hüvelyébe parancsolja. Sohase feledd el, testvérem, te sem, hogy ő a békességet, a szeretetet és a könyörületességet kívánja tőled is. Ha családodra, felebarátodra, munkatársadra pañaszod van, bocsáss meg neki, mert Krisztus is megbérelt veled! Gondolj mindig a nagy parancsra: „Szeresd felebarátodat, mint önmagadat!”

De azt kérdezhetnéd: honnan tudjuk, hogy Isten nekünk megbocsátott? Ha felemeljük tekintetünket a Golgotára, akkor bűneink bocsánatát szemlélhetjük. Ott látjuk őt sebeivel, amik által meggyógyult a beteg emberiség. És e győzelmi jeleit még feltámadott s megdicsőült korában is megőrzi. Ezért hívja magához a hitében ingadozó, kételkedő tanítványát, Tamást, hogy meggyőzze sebeinek bűnt eltörlő hatalmáról. Ez a hit adta ajkára a szót énekszerzőnknek: „Aki értem megnyíltál, rejsz el, ó, örök Kőszál! Az a víz s a drága vér, melyet ontál a bűnért, gyógyír legyen lelkemnek, büntől s vádtól mentsen meg!”

III.

A hatodik versben Ézsaiás a juh hasonlatával próbálja Izrael tévelygését ábrázolni. A pásztor nélküli nyáj szanaszét jár és gyámoltalan. Lehet, hogy nem is jó füves legelőkön és tiszta vízzel folyók mentén haladva legel. Amint a nyájnak pásztorra, úgy nekünk is szükségünk van vezetőre. Jól tudjuk, hogy a keleti pásztor elől megy s állandóan hívogatja a juhokat. A nyáj feltétlenül követi, mert nélküle a farkasok és a tolvajok prédája lesz.

Mi is így vagyunk. Ezért hangsúlyozza az Ige: „Ki-ki az ő útjára tértünk.” Az üdvösséget, a gyógyulást mindenütt kerestük, csak éppen az Úr Szolgájánál nem. Önzők, irigyek vagyunk. Függetlenek akarunk lenni tőle. De ha csak mindig magunkat látjuk, akkor nem vagyunk igazi keresztyének. Krisztus Urunk kölcsönös szolgálatra tanít minket: „Aki köztetek nagy akar lenni, legyen a másik szolgálója.”

János evangéliuma 13. részében a lábmosásig megalázkodó Urunk szeretetéről tanít. Az egyénieskedés, a tévelygés és az útkeresés miatt kellett elérkeznie a nagypénteki gyásznak, hogy Krisztus kőré gyűjtse a lelkeket. Itt a kereszt lábánál születik meg az újszövetségi egyház.

IV.

A Názáreti Jézus, amikor ma körültekint, téged is, engem is itt keres a keresztre kerül. Bár arcul csapdostuk, megostoroztuk, keresztre adtuk, mégis némán tűrte minden álnokságunkat. Engedte, hogy Kajafásnál botokkal verjük, a helytartónál kicsúfoljuk, de mégsem nyitotta meg a száját ellenünk: Ő nem vitatta soha a maga igazát, mint mi. Még akkor is hallgatott, mikor Pilátus előtt igazságtalanul vádolták.

A zsidóság a páskabarányt az Egyiptomból való kiszabadulás emlékére fogyasztotta. Az Újszövetség báránya az Úr Jézus Krisztus, aki önként, szeretetből vállalta ezt az áldozatot. Mint a nyírásra szánt juh, szó nélkül adta át magát bűneink hordozásának. Ő a mi egyetlenegy főpapunk, aki az ő testének egyszeri áldozatával minket bűneinkből megváltott és érettünk az Atya előtt könyörgésével ma is szüntelenül közbenjár. Ha hitel így tudunk ma hozzá járulni, akkor nekünk ajándékozza a gyógyulást és az igazságot, az üdvöt és a békeességet.

Ezért lett a református anyaszentegyházunk jelvénye a Biblián álló, keresztet vivő zászlós Bárány. Ez a címer énekeskönyvünk címlapján is rajta van.

Kedves testvérem, ahányszor felnyitod a zsolnárod, jusson el szívedig ő, a Krisztus, az igazi páskabarány, aki bűneidet drága vérével örökre eltörölte! Ámen.

Sógor Sándor

A felülről adatott hatalom

Alapige: János 19,10–11

Bibliailvasás: Lukács 23,13–25

Krisztus Urunk bevonulása nagy örömet jelentett a választott népnek, lelkesedéssel fogadták, virágokkal és ruháik odaáldozásával tisztelték meg. Az ünneplés az ő királyságára tekint, hisz csodái és gyógyításai után sokak lelkében felébred az iránta tanúsított tisztelet és elismerés. de ugyanakkor minden hódolat háttérbe szorul, amikor megtisztítja a templomot és sír Jeruzsálem felett. Az ünneplés külső vonásai mellett nekünk arra is figyelniünk kell, hogy miként látta Jézus ezt a különös eseményt. A teljes képet akkor ismerhetjük meg, ha az ő belső emberére nézünk és azt kérdezzük, mi volt az ő lelkében, mire gondolhatott a külsőségekben igen gazdag megnyilvánulások láttán. A kérdésre sok válasz adható. Talán akkor közelítjük meg leginkább az igazságot, ha az ő előrelátását fontolgatjuk. A pompás ünneplésben lelki szemével már előre látta a keresztet; tudta, hogy rálépett a Golgota felé vezető útra. Nem tekintette őszintének a sokaság hangulatát. Felmérte az elképzeléseket, a váradalmakat, számba vette a nép ingadozó és határozatlan véleményét földi és lelki királyságával kapcsolatosan. Gondolhatott a tanítványok tagadására, árulására és a politikai hatalombíráló magatartására is.

I.

Az ünneplés teljes tartalmát csak akkor ismerhetjük meg, ha a látványos külsőségek mögött érdeklődéssel figyelünk Jézus lelkivilágára, vívódásaira és küzdelmeire. Ebben a helyzetben volt ő akkor, amikor – alapigénk szerint – Pilátus ezt kérdezi: „Nekem nem szólsz-e?” Emberi látás alapján a kérdés mögött a kérdező meggyőződése ez: Jézus élete és halála az én kezemben van, sorsa, megmaradása vagy halála tőlem, az ítélő bírótól függ. Jézus összetörve, megcsúfolva, vérző testtel áll bírāja előtt. Ilyenkor a vádlott irgalomért esedezik, de ő egy szót sem szól, nem felel az újabb kérdésekre. Ő már mindent elmondott, világosan látja a bánásmód igazságtalanságait, már megismerte a kö-

rülményeket, tudja, mit várhat ellenségeitől. Az ő lelkében már befejeződött a per. Véleménykülönbségek vannak az ítélő és a vádlott gondolatvilágában, ezért kiált Pilátus: „Nekem nem szólsz-e? Nem tudod, hogy hatalmam van?” Majd megszólal Jézus. Az utolsó szó jogán még mond valamit: „Semmi hatalmad sem volna rajtam, ha felülről nem adatott volna néked.” Ez a pár szó fényt derít szenvedésének titkára, úgy, amint azt a Lukács evangéliumából is olvashatjuk: „Ezek azok a beszédek, melyeket szóltam néktek, hogy szükséges beteljesedni mindazoknak, amik megírtak énfelőlem így van megírva és így kellett szenvedni a Krisztusnak.” Jézus Isten akarata néz, ezért mindent másképpen lát. Látása különbözik az emberek szemléletétől. Másként látja a Pilátus hatalmát, a kereszt szenvedéseit és a megaláztatást. Isten bölcs akarata felől nézve felismeri az Atya megmentő szeretetének páratlan jelentőségét, és önként vállalja az áldozatot a bűnösök megváltására. Pál apostol ezt így értékeli: és mikor olyan állapotban találtatott mint ember, megalázta magát, engedelmes lévén haláláig, mégpedig a keresztfának haláláig (Fil 2,8). A felülről adatott hatalom másik jelzése az Apostolok Cselekedeteinek könyvében is megtalálható: „egybegyűltek te szent Fiad, a Jézus ellen Heródes és Pilátus, hogy véghezvigyék, amikről a te tanácsod eleve elvégezte volt, hogy megtörténjenek” (4,26–28). Ez a látás vezet el minket annak felismerésére, hogy a virágvasárnapi történet Jézus által felismert rejtett vonásaira is figyelemmel nézzünk, értékelvén Isten kegyelmének, bűnbocsánatának kiadását az egész világra. Az emberi lelkesség kiegészül a belső látással: a Golgota felé közeledő Jézus áldozata minket akar megmenteni, s mindaz, ami ott történt, Isten akarata szerint volt.

II.

A Jézus szenvedése titkának felmutatása a mi szenvedésünk titkait is megmagyarázza. Bár nem lehet összehasonlítani földi szenvedéseinket a Megváltó szenvedéseivel, mégis választ kapunk kérdéseinkre. Felülről kaptuk mi is keresztjeinket, csalódásainkat és veszteségeinket. Küzdelmeink nehéz útjaira Isten vezérelt bennünket. Próbátételek jelentkeznek, ilyenkor a bibliai történetekre figyelhetünk. A szenvedő Jób életében csapások, veszteségek, betegségek sorozata következik. Sok kérdésre keresi a választ, de nem találja, tele vannak napjai vívódásokkal, nem látja a kivezető utat, lelke mégis megnyugszik, amikor ezt tudja mondani: az Úr adta, az Úr vette el... áldott legyen az Úrnak neve (1,21). Hasonló megpróbáltatásokat látunk az apostolok életében is. A börtönben sínylődő Pál és munkatársai sokat szenvednek. A földrengés után sem hagyják el a börtönt, a tömlőctartó, látván hitüket, felfigyel a Krisztus követőinek nagy hitére, keresi az üdvösséget: „azok pedig mondának: higgy az Úr Jézus Krisztusban, és idvezülsz mind te, mind a te házad népe” (ApCsel 16,31). Tették ezt azért, mert tudták, hogy az ő szenvedésük felülről való, de azt is tudták, hogy Isten megtartó szeretete nem feledkezik meg róluk. Népünk fiai a próbátételek, szenvedések és nyomorúságok idején sokszor kérdezik: meddig tart még a mi nyomorúságunk? Mikor fejeződik be a megpróbáltatások hosszú korszaka? Gyógyíthatatlan betegek reménytelenül tekintenek sebeikre, nincs oltalom, nincs segítség. Emberi látásunk nem ismeri fel a megszabadulás lehetőségeit, de nekünk is látni kell azt, hogy szenvedésünk felülről való. A próbátételek alatt Isten átforgálja a szenvedőket, megtisztítja, megszenteli és jóra vezérli őket. Felébreszt, vigasztal, bátorít és figyelmeztet: kerüljünk közelebb hozzá, hívjuk segítségül őt imádságainkban, kerüljünk élő kapcsolatba az élet Urával.

III.

Bár Jézus Isten rendelése szerint adatott halálra, mégis felelősség terheli azokat, kik elárulták, elítélték és keresztre feszítették. Pilátus és Kajafás eszközök voltak Jézus szenvedésében, de Isten ítélete van rajtuk, büntetésük nem marad el. A vétkesek között is van különbség, egyesek nagyobb mértékben cselekedtek rosszat. Kajafás és a zsidó tanács adta Pilátus kezébe Jézust: „nagyobb bűne van azért annak, aki a te kezébe adott engem” – mondja Jézus Pilátusnak. Jézusnak ez a mondása komolyan emlékeztet arra, hogy Isten országának gyarapodását nemcsak a hitetlenek gátolják, hanem maga a keresztyén egyház is okozhat akadályokat. Ha így történik, akkor az egyház bűnét nagyobb tévedésnek lehet tekinteni, mint a világét, mert az egyház ismeri az Isten felé vezető utat, de sokszor megtörténik, hogy nem azon jár.

Így látjuk Krisztus Urunk szenvedésének okait. Alapigénk üzenete feltárja előttünk Isten megváltó szeretetének nagy csodáit. A felülről adatott isteni akarat megvalósulása, ha bűnös emberek által történt is, üdvösségünket munkálja, mert ha Jézust csak emberi ítélet sújtotta volna, akkor ez számunkra nem lenne megváltás. Isten könyörülő szeretete halálra adta Fiát, hogy minket megszabadítson a bűn sötétségétől és az örök haláltól. Ez a szabadítás Isten iránti hálaadásra kötelez minket, amint egy szép énekünk tanítja:

Üdvömért hullt drága véred,
Sújtja átok, bős ítélet,
Értem mennyit szenvedél,
S – vaj – mit tettem Érted én?

Nekünk is tennünk kell valamit. Az önfeláldozó szolgálat útjain kell cselekednünk és így köszönnünk meg reánk kiáradó, könyörülő szeretetét. Ámen.

Pásztori Jenő

Nagypénteki ima

Máté 27,39–54

Fájdalmunkat elringatod,
Könnyeinket felszárítod,
Sebeinket kötözgeted,
A gyöngéket erősíted.

Szeget látok tenyeredben,
A lábaddban, bús Szívvedben.
A Szeretet és Igazság
Veled szenved a keresztfán.

Lázás ajkad imát morzsol,
Meg kell halnod, ez a sorsod,
Hogy kiomló drága Véred,
Mossa el a vétkeinket!

Amíg a Fán imádkozol,
A sokaság Téged gúnyol.
De a sziklák repedeznek,
S a halottak felszerkennek...

Meghasad a templomkárpit,
Tetejétől az aljáig.
Besötétül mindenütt már...
„Bizony Isten Fia voltál!”

(Ezt az imát egy Százados,
Talán éppen Pachomius
Mondotta az Égre nézve,
Imádkozz hát te is véle!! –
Ámen.)

Nagyszombati prédikáció

Makay Botond

„És szombaton nyugovának...”

Alapige: Lukács 23,57

Bibliailvasás: Lukács 23,50–56

Nem lényegtelen dolog felfigyelnünk arra a tényre, mely szerint az evangéliumok a nagypéntek és a húsvét eseményeit milyen nagy gonddal és alaposággal jegyzik fel. Ugyanakkor a nagyszombatról Lukács kivételével mindegyik evangélium hallgat. Az említett evangélista is csak igen szűkszavúan, a legtökéletesebb tömörséggel csak annyit mond, amennyit elhangzott alapigénkből hallhattunk: „És szombaton nyugovának a parancsolat szerint.” Ez a tényszerű megállapítás a Krisztust követő asszonyokra vonatkozik ugyan, de minden bizonnyal a tanítványok is, betartva a parancsolatot: „nyugovának”.

A szombatra vonatkozó parancsolat a Tízparancsolatban ismert megfogalmazása mellett Mózes – mai kifejezéssel élve – végrehajtási utasításában félreérthetetlenül világos: „Hat napon át munkálkodjatok; a hetedik nap pedig szent legyen előttetek, az Úr nyugodalmának szombatja. Valaki azon munkálkodik, megölettesék. Ne gerjesszetek tüzet a ti házaitekban szombatnapon” (2Móz 35,2–3).

A Mózes IV. könyvének 15. részében a szombatrontó büntetésére vonatkozó esetről is olvashatunk, amikor a szombaton fát szedegető férfi a szombat megrontása miatt a táboron kívül a halálra kövezés áldozata lett.

Így mindenképpen világossá válik előttünk az evangélium szűkszavúságának oka, hiszen természetesnek tartotta az evangélista azt, hogy ez a nyugovás – mai nyelven pihe-nés – a szó legszorosabb értelmében vett tökéletes semmittevés mellett még annyit jelentett, hogy az említett asszonyok – és a tanítványok is – részt vettek az ünnepi szertartásokon. Talán még a megengedett egy szombatnap járőföld távot sem használták a reájuk szakadt hirtelen gyász miatt.

„Nyugovának.” – Mondjuk talán így: ünnepeltek.

Hogy milyen lelkiállapotban ünnepeltek, azt talán el sem tudjuk képzelni. Bizonyos, hogy ez az ünnep sem az asszonyok, sem a tanítványok számára nem volt valami virágos, vidám ünnep – bár egyben a húsvét ünnepe volt, az egyiptomi fogságból való szabadulás emlékűnnepe, örömunnepe –, hiszen Mesterüket, az Úr Jézus Krisztust veszítették el az előző napon.

És mégis ünnepeltek. Meg vagyok arról győződve, hogy súlyos gyászuk terhével a lelkükben lehetett erejük az ünneplésre is.

Igen fiatal lelkész voltam még, amikor karácsony szombatján eltemettük nagyapát. A temetőből hazaérve, meglepődve veszem észre, hogy édesanyám – szívében őszinte, mély gyásszal, fájdalommal – sebtében karácsonyfát állít, kinek-kinek a fa alá helyezi az ajándékait, majd könnyezve boldog ünneplést kíván; a családi hagyomány szerint elénekeljük a „Krisztus Urunknak áldott születésén”-t és a „Csendes éj”-t, majd mintegy válaszul a gyermekei arcáról leolvasható csodálkozó meglepődésre, megszólal: „A hívő embernek az ünnep ünnep akkor is, amikor ilyen fájdalma van, és az »E földön békesség és az emberekhez jóakarata« evangéliumára ilyenkor nagyobb szükségünk van, mint máskor!”

Másnap – telt templomban – Isten akaratában megnyugodva hirdethetem akkori gyülekezetemben a karácsonyi örömhírt.

Ünnepelni tehát nem feltétlen csak vidám hangulatban lehet. Lám, vannak az életnek szomorú pillanatai is, szomorúsággal beárnyalt ünnepei is, hiszen ismerős ez a kifejezés is: gyászünnepe.

De most az Ige által említett szombattal kapcsolatban mégsem a gyászünnepet kívánom előtérbe helyezni, hanem csak az ünnepet. És a szombatnak a jelentőségét, amely a korabeli ember számára és a mindenkori keresztyén ember számára egyaránt jelentős.

„És szombaton nyugovának a parancsolat szerint.” Ne gondoljuk azt, testvéreim, hogy a „nyugovának” szó közönséges tétlenséget jelent! Mert nyugodni, pihenni többféleképpen lehet. A tétlen, renyhe vagy éppen poharazgató pihenés mellett nem ismeretlen a tevékeny pihenés, az aktív pihenés fogalma és gyakorlata sem. Manapság nagyon sokszor és sokat hallunk erről a tevékeny pihenésről. És feltehető, sőt: egészen biztos, hogy a Krisztust gyászoló asszonyok és tanítványok a mózesi törvények által rájuk kötelezett fizikai pihenés közben szellemileg, lelkileg tevékenyek voltak: akár a templomban vagy a zsinagógában, akár saját otthonaikban vagy sorstársaiknál megtárgyalták az eseményeket, s a jövőt fürkészve elmélkedtek, eszmecsere-t folytattak, gondolkodtak.

Így a „nyugovának” szó jelentheti – sőt: kell is jelentenie – a gondolkodás idejét és lehetőségét. A Krisztust gyászolókat a maguk kérdéseire, töprengéseire, hogy miért kellett az ő Mesterüknek ilyen csúfos halált elszenvednie, másnap megkapták a választ, a világos feleletet. De az a „másnap” még nagyon messzi, bizonytalanul messzi volt akkor számukra.

Gondoljunk csak mi is a mi saját életünkre: életünk saját kérdéseire, amelyekre nagyon sokszor nem kapunk választ; és várjuk a „másnapot”, hátha az oldja meg kérdéseinket. De ez a „másnap” sokszor heteket, hónapokat, éveket késik. Ezért nem szabad a mi pihenésünknek tétlenségben megnyilvánulnia, mert a tétlen bizonytalanság megöli a reményt, elsorvasztja a hitet. Számunkra a pihenés az Istenbe vetett hitet s általa a jövőbe vetett bizakodást, reménységet kell hogy erősítse vagy létrehozza. Az ünnepi nyugovás a Krisztust gyászolókat sem ingatta meg hitükben és reménységükben sorsdöntő módon: véglegesen. Valahol ott volt, ott kellett lennie, ha gondolatainkban nem is egészen világosan, de tudatalattijukban feltétlen, Jézus Krisztusnak az az ígérete, hogy harmadnapon – feltámadóként! – előtűnik majd Galileába.

Ilyenformán „nyugovának”, ünnepeltek, töprengtek, gondolkodtak Krisztus nyájának árva bárányai és juhjai.

Ez a gondolkodó pihenés a nagyszombat tanítása. Hogy el tudunk-e jönni Isten hajlékába – akár lelki, akár fizikai okok miatt –, ez más kérdés. Viszont annyi időnknek feltétlen lennie kell a nyugalom napján – amelyet mi vasárnap tartunk, éppen Jézus feltámadásának az emlékére – még a legnagyobb elfoglaltságunk idején is, hogy gondolkozzunk. Gondolkozzunk keresztyéni mivoltunkon: milyen a mi kapcsolatunk az Úr Jézus Krisztussal? Hogyan viszonyulunk a mi gondviselő Atyánkhoz? Voltaképpen milyen a mi keresztyénségünk? Az effajta gondolkodás hasznos gondolkodás. Rájövünk arra, hogy nem csupán létezők ezen a világon, hanem vagyunk. Tudatosan vagyunk azok, akiknek céljaik és eredményeik vannak. Nem feleslegesen, céltalanul létezők, lézengők, hanem Isten eszközeiként valamilyen céllal és valamilyen ok miatt vagyunk, mozgunk, tevékenykedünk: egy meghatározott úton, meghatározott feladattal.

S ha már a szombatnál tartunk, amely a zsidóknál a nyugalom napja volt, de nálunk keresztyénekéknél a már említett ok és cél miatt az vasárnapra tevődött át, el kell mondanunk azt is, hogy előbb-utóbb elkövetkezik az az idő – amikor az ötnapos munkahetet majd bevezetik –, hogy két nap áll majd a rendelkezésünkre, hogy pihenhessünk, hogy gondolkodhassunk, hogy fizikai és lelki vonatkozásban egyaránt úgy használhassuk fel a

pihenés napját, napjait, hogy mindig új erőt gyűjtve, mindig felfrissülve, imádságos
élettel kezdhesük az új munkahetet.

Mindent összegezve: a gondolkodási idő lehetősége, az ünnep arra kell hogy ösztö-
nözzön bennünket, hogy imára kulcsolva kezeinket, kérjük Istent: a mi gondolkodásun-
kat tegye áldottá, hogy se örömben, se ürömben, se boldogságban, se boldogtalanságban
róla meg ne feledkezzünk, sőt életünk lehessen ez a hitvallás: „Feltámadott az Úr! Bi-
ztonnal feltámadott!” Ámen.

Reményik Sándor

A feltámadt Lázár litániáiból

II.

Uram, aki feltámasztottál,
Te látod rajtam
A síri gyolcsokat.
Ím, könyörögve kérlek,
Ne engedd, hogy elbízam magamat,
S elkápráztasson nagy kerted, az élet.
Nagyon mélyről jövök,
Nagyon bűnös vagyok,
Nagyon tied vagyok.
Nagyon-nagyon hatalmadban vagyok.
Kis fényes porszem a sötét világon,
Kis gyertyaláng roppant karácsonyfádon –
Csak ez vagyok.
Megtapasztaltalak,
Tudom, ha akarod,
A sorssal vagy önnön bűnös kezemmel
Kis lángomat, ahogy meggyújtottad –
Elolthatod.

Húsvéti prédikációk

Csiha Kálmán

Húsvét

Alapige: János 20,18

Bibliailvasás: János 20,1–17

Vasárnap volt, de azt a napot Izraelben nem úgy hívták, hogy vasárnap, hanem úgy hívták, hogy a hét első napja. Amikor mi kimondjuk ezt a szót: vasárnap, akkor egy kicsit belevegyül ebbe a szóba a harangzúgás, a templomi istentisztelet és a békességes otthoni csend. Nem ez a nap volt az ünnep Izrael népe számára. Izrael népe számára a szombat volt az ünnep, a hét utolsó napja. A mostani vasárnapot egyszerűen csak úgy hívták, hogy a hét első napja. Szürke, egyszerű elnevezés.

Amikor Mária Magdaléna korán reggel az Úr Jézus sírjához ment, még szürkébb, még szomorúbb, még gyászosabb volt ez a nap. Ha tudta volna, hogy évezredek múlva is ezt a napot fogják ünnepelni minden héten a Jézus feltámadása emlékére, ha tudta volna, hogy 300 éven keresztül nem is lesz külön húsvét, hanem minden vasárnap húsvét lesz s majd csak a IV. században határozzák el, hogy a sok vasárnap közül melyik legyen a húsvét, amelyen feltámadt Jézus. Ha tudta volna, hogy milyen szép ez a nap, a hét első napja, amikor a Jézus sírjához megy, ha tudta volna, hogy a világ végéig ünnepelni fogják ezt a napot, milyen boldog lett volna. De Mária Magdaléna nem tudta, Mária Magdaléna nem nézett előre, ő csak hátra nézett. Az emlékeiben kutató Jézus után. Jézus nagy betegségből gyógyította meg őt, és megbocsátotta a bűneit, tisztává és egészségessé tette a lelkét. Mária Magdaléna csak visszafelé nézett. A hálás emlékezés hozta a sírhoz, és ezért volt szomorú. Korán ment, mert odakötötte a hála Jézushoz. A sötétség még nem oszlott el, de nem várt addig, amíg világosság lesz. Mert a hála nem tud várni, mert a hála az siet, mert ha sötét van, ha éjszaka van, mert ha bánat van, ha könny van, akkor is az, aki hálás, ott van annál, aki jót tett vele, Mária Magdaléna hálás, de szomorú volt azon a napon, amit a világ végéig fognak boldogan ünnepelni, de ő a könnyeit hullatta, mert visszafelé nézett.

Látjátok, így vagyunk mi is sokszor. Csak visszafelé nézünk. Jézusra is, szeretteinkre is, akiket eltemettünk, csak visszafelé nézünk. A halál kivisz szeretteink sírjához, és hullanak a könnyeink, de ha tudnánk, hogy vasárnap van, hogy örök húsvét van ott fent a mennyben, de ha tudnánk, hogy a mi szeretteink onnan is szeretnek minket, de ha tudnánk a szívünk mélyéig, hogy Jézus, az élő Jézus itt jár közöttünk, milyen boldog napunk lenne mindig, mennyivel kevesebb könnyünk hullana. De mi is visszafelé néző emberek vagyunk, akiket leköt a múltunk, benne a betegség, a gond és a bánat, benne a szép és a fájó emlékek sora, hogy lassan mindent a múltunkba raktározunk és elfelejtünk előre és felfele nézni.

Milyen jó, hogy Isten nem engedte, hogy Mária Magdaléna csak visszafelé nézzen. Milyen jó, hogy az Úr Isten megdöbbenett ott ezt az asszonyt, aki amikor megérkezett a temetőbe, csak az üres sírt találta. Természetesen még nem tudta, hogy Jézus feltámadott. Csak azt sejtette, hogy valami történt. Mint ahogy sokan, akik messze vannak Jézustól, akik nem tudják bizonyosan, hogy feltámadott, de mégis sejtik, hogy Jézus valamit hozott, de mégis érzik, hogy Jézustól erő árad, de mégis érzik, hogy a Jézus élete nem olyan élet volt, mint minden ember élete. Mária Magdaléna megérezte ezt, és akkor kikhez futhatott volna, mint a tanítványokhoz, Péterhez és Jánoshoz. Elmondta nekik azt a félelmét, hogy az Urat elvitték a sírból és nem tudja, hogy hova tették. Pedig Mária

Magdaléna a Jézus szavaival gondolkozhatott volna, hiszen valószínűleg ő is ott volt Bethániában, amikor Jézus feltámasztotta Lázárt, és amikor Lázárnak azt mondta: Én vagyok a feltámadás és az élet. De a Jézus szavait elfelejtette, de a Jézus üzenetét elfelejtette, és helyette a saját maga szavait mondta. Ezért maradt most is szomorú Mária Magdaléna.

Velünk is sokszor úgy van, testvéreim, hogy a Jézus szavait elfelejtjük és helyébe odatesszük a saját magunk reménytelenségét, a saját magunk gondolatait, és ilyenkor mindig szomorúak maradunk.

Pedig Jézus azért jött, hogy kicserélje a mi szívünket az ő szívével, hogy kicserélje a mi gondunkat az ő vigasztalásával, hogy kicserélje a mi gyászunkat az örök élet reményességével. És mi – szerencsétlen, gondolhoz, fájdalomhoz, gyászhoz, bánathoz szokott emberek – szüntelenül visszacseréljük azt, amit Jézus már egyszer kicserélt bennünk, és ezért maradunk mindig szomorúak. Mária Magdaléna is elfelejtette és visszacserélte a Jézus szavát, és csak azt mondta, hogy az Urat elvitték a sírból és nem tudjuk, hogy hová tették őt. Ekkor Péter és János futni kezdtek a sír felé. Azt mondja az Írás, hogy az a tanítvány, akit szeret vala az Úr, és aki szerette vala az Urat, vagyis János apostol, a legfiatalabb tanítvány ért hamarabb a sírhez. Péter kissé lemaradt. De János megvárta Pétert. Jánosról azt mondja a Szentírás, hogy ő a szeretet apostola volt. Ha végigolvaszuk a leveleit, láthatjuk, hogy mindenhol a szeretetről beszél: az Isten szeretet, és aki a szeretetben marad, az Istenben marad és Isten is őbenne. És ha szeretett bennünket Isten, akkor nekünk is szeretnünk kell egymást.

János, a szeretet apostola ért hamarabb a sírhez, János jobban tudott futni, de nem csak azért, mert fiatalabb volt. Tudjátok, miért tudott jobban szaladni? Azért, mert a szeretet mindig hamarabb érkezik. A szeretet mindig gyorsabban fut. A szeretet mindig előbb ér célba, mint a másik. Csak az késik el egy-egy élet mellől, aki nem tudja szeretni eléggé azt, de annak, aki szeret, ha fiatal, ha öreg, annak gyors az imádsága, az mindig hamarabb ér célba. Ha mi valaki mellől elkéstünk, ha mi Jézus mellől elkéstünk, az azért volt, mert nem volt bennünk elég szeretet. Jézus odaér a sírhoz, de nem mer bemenni. Benéz a sírba, de már nincs ereje ahhoz, hogy bemenjen. Sajnos a mi szeretetünk nem tud a halálon átlépni. Valaki más kell hogy segítsen nekünk. Bár elkísérjük szeretteinket a sírig, de onnan tovább már nem tudunk látni. Valaki más kell hogy jöjjön a segítségünkre. Jánost is utólérte Péter, az a Péter, aki először vallotta: „te vagy a Krisztus, az élő Istennek Fia”. Péter a hit apostola volt.

Az első húsvét idején a Jézus sírjánál a hálás emlékezés jegyében így előzgette egymást a hit és a szeretet.

A mi szívünkben, a te szívedben és az én szívemben indul-e a hálás Mária Magdaléna, és futásban indul-e a szerető János és a hívő Péter Jézus felé?

Péter be mert lépni a sírba, mert a hit be mer lépni a Jézus üres sírjába. Ott külön-külön látta a lepedőt és a keszkenőt összegöngyölítve és félretéve. Bár érezte, hogy Jézus feltámadott, és mégis megjegyzi az Írás: „mert nem tudják még az Írást, hogy fel kell támadnia a halálból”.

Milyen különös, nem ismerték a Jézus feltámadásának örömeit, holott Jézus háromszor elmondta nekik még nagypéntek előtt, hogy meg fogják őt ölni, de harmadnap feltámad a halálból. De nem emlékeztek Jézus e szavaira. A nagypéntek szenvedései és próbái között kihullott rémült lelkükből. Annyi mindenre emlékeztek a tanítványok. Emlékeztek a Jézus csodáira, a betegek meggyógyítására, sok-sok prédikációjára, az úrvacsora szereztesére, de azon a reggelen éppen erre nem emlékeztek, a legfontosabbra nem emlékeztek. Ez hullott ki a szívükből.

Amikor Jézusra gondolunk, mi is sok mindenre emlékezünk. Vajon ez a legfontosabb, vagyis az, hogy feltámadt, nem hullott-e ki a szívéből? Vajon nem hullott-e ki a szívéből az, hogy van örök élet, hogy ő azt ígérte, hogy ha valaki hisz benne, örök élete van annak és nem lát halált soha örökké, csak átalmegy a halálból az életre?

És amikor azt kérdezték a farizeusok, hogy mivel bizonyítod ezt be, akkor azt felelt nekik: azzal, hogy bár ti megöltök, de harmadnapra feltámadok.

Jézust megölték, és Jézus harmadnapra visszatért. Vajon akkor, amikor eltemetted azt, akit a legjobban szeretted, ez a legfontosabb nem hullott-e ki a te szívedből? Erre emlékeztél-e? Vajon akkor, amikor ott leszel nagybetegen az ágyon, ez a legfontosabb eszedbe jut-e? Mert e legfontosabb nélkül, ha csak ebben a földi életben reménykedünk a Krisztusban, minden embernél nyomorultabbak vagyunk. Mert a miénk lehetne a nagy öröm, de mi mégis szomorúan, könnyesen, bánatosan, gyászosan, az örök élet boldogsága nélkül járunk.

Jézus nem akarja, hogy így maradjanak a tanítványok. Amikor Mária Magdaléna visszaérkezik a temetőbe, amikor egyedül, könnyesen, zokogva benéz a sírba, Jézus megáll a háta mögött.

Mennyi minden veszi körül a bánatos asszonyt! Előtte a sírboltban két fényes angyal csodálatos mennyei jelenése, a hátánál a feltámadt Isten Fia, és ő mégis keservesen sír. Jézus megszólítja őt: Asszony, mit sírsz, kit keresel? És szólnak az angyalok is: „Asszony, miért sírsz?”

De ő nem veszi észre, hogy ki van mellette. Nem gondolod, hogy sokszor te is így voltál: a mi saját könnyeink miatt nem látjuk Jézust, a mi saját könnyeink miatt nem látjuk az ő minket körülvevő szeretetét. Sokszor előttünk is s a hátunknál is jelen van Isten kegyelme, csak ki kellene nyújtanunk a kezünket, hogy megérintsük őt, sőt meg is szólít Isten: mit sírsz, kit keresel? Nekünk hull a könnyünk, és a saját bánatos szívéinktől nem vesszük észre a nagy örömet, hogy velünk van a feltámadt Krisztus. Jézus ott áll a Mária háta mögött.

Ezért ne felejtse el, ha egy nagyon drága koporsó mellett hullni fog a könnyed, hogy ott áll a hátad mögött a feltámadt Jézus és megszólít téged: asszony, miért sírsz, kit keresel? Itt van nálam! Ne felejtse el, ha majd kórházba kerülés és az operációsterem felé fognak tolni, ott lesz Jézus a hátadnál. És ráteszi a kezét a szívedre, és azt fogja kérdezni tőled: miért szorol össze a szíved, kit keresel? Itt vagyok, veled vagyok. Ne felejtse el, ha esetleg nagybeteg lesz majd a gyermeked és kezdet tördelve ott fogsz állni az ágya mellett, ha talán úgy fogod érezni, hogy nincs, aki segítsen, akkor se feledd, hogy ott lesz Jézus, a hátadnál fog állni és úgy kérdez meg téged: miért sírsz, kit keresel? Itt vagyok, veled vagyok! Ne felejtse el, ha sok-sok év múlva vagy esetleg már holnap este hirtelen, váratlanul menned kell a minden élők útján, a hátadnál fog állni Jézus, és amikor lecseppen az utolsó könnyecsepp a szemedben, megkérdi tőled, miért sírsz, hiszen ő örök életet ad neked, hiszen én mindig veled vagyok.

Mindaddig nem veszi észre Mária, amíg Jézus meg nem szólítja őt; mindaddig nem veszi észre, amíg nevében nem szólítja és nem mondja azt neki: Mária!

Hányszor szólított meg minket is Jézus. Ezen a húsvéton újra megszólít minket. A nevünkön szólít, azon a néven, ahogy megkeresztelték minket, ahogy szólítottak régen, kisgyermek korodban a szüleid. Addig szólított Jézus, amíg észre nem vesszük őt, amíg meg nem fordulunk, amíg csak rá nem nézünk, amíg tele nem lesz békével, örömmel, hittel a szívével, amíg le nem borulunk elébe és nem mondjuk mi is: Mester, Uram, Megváltóm, Jézusom!

Mária át akarja ölelni a Jézus lábait, de Jézus szól: ne illess engem, mert nem mentem még fel az én Atyámhoz, hanem menj az én atyámfiához és mondd meg nekik: Felmegyek az én Atyámhoz és az én Istenemhez és a ti Istenetekhez.

Különös dolog, Mária nem érintheti meg Jézust. 40 napon keresztül, amíg a feltámadás után a földön járt, nem lehetett őt megérinteni, amikor követői akarták. A tanítványok bezárták az ajtót este, de Jézus belépett hozzáuk a bezárt ajtón át. Az ő megdicsőült teste átlépett a falon, átlépett az anyagon. És szólt Tamáshoz, jöjj, érintsd meg a sebeimet, és megérinthette azokat, de csak akkor, amikor Jézus akarta. Majd eltűnt előlük.

Csodálatos a feltámadt Jézus! Sokszor úgy gondoljuk, hogy nincs itt, de ő akkor is jelen van. Sokszor azt akarjuk, hogy fogjuk meg a kezét, de nem tudjuk megfogni a kezét. Csodálatos a feltámadt Jézus! Előtte akadály nincs. Évezredekem keresztül átlép a falakon. Nem marad más hátra, csak az, hogy leboruljunk előtte és elmondjuk neki: „hisszük, hogy itt vagy, bár most nem látunk, mint egykor Mária Magdaléna, de gondolatban átöleljük a lábadat és az úrvacsora kenyérében látjuk az öt sebet a testeden, melyet értünk és miattunk kaptál. Kérünk, bocsáss el minket feltámadásod jó hírével, hogy elmondjuk magunknak is és másoknak is: láttuk az Urat, feltámadott a halálból, hogy így sok-sok sirba néző bánatos élet megforduljon az ő szavára, hogy a hét első napja a világ végéig ünneplendő ünnep legyen és mindig hirdesse nekünk a mi feltámadott Urunkat énekünk zengő szavával: „Tudom, az én Megváltóm éli!” Ámen.

Günter Jacob
Németország

Húsvéti rémület

Alapige: Márk 16,1–8
Bibliaviaszás: 1Korinthus 15,1–14

Az evangéliumi történet közepén valami rémületes dolog történik. Ami eddig történt, minden érthető. Az asszonyok hajnali zarándoklása Jézus sírjához természetes dolog. Így szoktunk mi is az emlékezés virágaival a temetőbe menni, hogy elhalt kedveseink iránt érzett szeretetünket valamiképpen kifejezzük. De azon a napfelkeltén, amikor az asszonyok a tanácsbéli Arimátiai József kertjében a sír szájáról a követ elhengerítve látják s a sírboltba bemennek, hallatlan dolog történik. Isten követe azt hirdeti nekik, hogy a názáreti Jézus, a megfeszített, feltámadott, nincsen itt. Ennek a hallatlan ténynek a hirdetése olyan hatalommal tört be ezeknek az asszonyoknak az életébe, hogy szívüket rémület fogta el. Az isteni követ felhívására egész testükben megremegtek: a názáreti Jézus, a megfeszített, feltámadott, nincsen itt.

Itt nem valami húsvéti hangulatról vagy kegyes érzelemtől van szó. A rémület oka egyszerűen az, hogy a názáreti ember-Jézus a halálból feltámadott. Pedig kivégezték, testét megkínózták és összetörték. És ez az ember-Jézus a halál törvényét – amelynek mindannyian alá vagyunk vetve – megtörte. Egészen új testben feltámadott. Ez a húsvéti üzenet magva, egyszersmind a keresztyén hit magva is. A mi hitünk tehát nem egy Jézusnak nevezett ember tisztelete vagy egy értékes elméleti tanítás kiemelése és megbecsülése. A mi hitünk nem valami érzélgős együttérzés egy vétek nélküli elítélttel vagy egy 2000 év előtti gyilkosság áldozatával. A mi hitünkre nézve nem az a döntő, hogy egyféle ködös ábrázolással rámutatunk egy jóságos Atya csillagok feletti létére. A mi hitünk egy hallatlan és csodálatos tény felismerését jelenti, az elítélt názáreti Jézus valóban feltámadott. Általa a halál diktatúrája végérvényesen legyőzött. A feltámadott Úr valóságos úr élet és halál felett.

Az Újszövetség tudósításai kétségtelenné teszik előttünk, hogy a tanítványok ezzel a rendkívüli ténnyel szemben merőben érthetetlenül és tájékozatlanul álltak. Uruk harmadnapra történő feltámadását ők egyáltalán nem várták. Arról sem lehet itt szó, hogy az asszonyok és a tanítványok a szomorúság miatt felfokozott lelki izgatottsági állapotban az isteni követtel való találkozást és a feltámadás élményét magukkal elhitették volna és így ez képezhette volna a várakozásuk alapját. Jézus Krisztus feltámadásának tényét – mint egykor az asszonyok – mi is csak rémülettel és a legmélyebb átérzéssel ismerhetjük meg. Ez a hitbéli megismerés az ember életének alapjaiban való megváltozását jelenti. Életünknek ebben az átalakulásában mögöttünk tudjuk az élő Urat, aki Úr a mélység minden hatalmasságai fölött. A halál diktatúrája így személyünkre nézve is megszűnik. Ennek a húsvéti hitnek pedig nemcsak a mi halálunkra nézve van meg a maga haszna, hanem mindennapi életünkre nézve is sok és áldott következménnyel jár. A húsvéti tény világosságában a hétköznapiak között mint megvigasztalódott emberek élhettünk, akiknek múltja, jelene és jövője a feltámadott Úr békességében és jövőjében van elrejtve. Ha pedig Krisztus nem támadott fel, ha egyházunk húsvétkor csak egy régi kegyes mesét mond a gyülekezetnek, akkor keresztyén hitünk erkölcsi törvények és világszemléleti elméletek szövevényei között elszíntelenedik és így értelmét veszíti. Akkor – bizony – keresztyén hitünkéből csak vékony „víz-leves” lesz, amiből sem élni, sem meghalni nem lehet. Akkor a napjainkban terjesztett keresztyén ismeretek – még ha komolyan vesszük is azokat – alapjában véve egy tévtanító hitegetései maradnak csupán. Pál apostol következtetése félreérthetetlen világossággal hangzik: „Ha pedig Krisztus fel nem támadott, akkor hiábavaló a mi prédikálásunk, de hiábavaló a ti hitetek is” (1Kor 15,14).

A húsvéti esemény előtt három nappal Jézus a város kapuján kívül a bitófán kivégeztetett. [...]

Mi emberek Istent valójában csak a felhők és csillagok mögötti magasságokban tudjuk elképzelni, s tüstént megbotránkozunk, ha Isten a nagy mélységben, a szegények és megkínzottak testvéreként, a betegek és koldusok barátjaként tűnik fel. Felháborodunk azon, hogy Isten Fia védtelenül és védekezés nélkül íteltetett el. Abban az időben nagyon kevesen voltak, akik Jézus Krisztusban mint Isten Fiában hittek. És ezek a kevesek is voltaképpen azt remélték, hogy Isten Fia végül is hatalmának és erejének megmutatásával ellenségei felett győzedelmeskedik. Isten a bitófán: a tanítványok számára ez elviselhetetlen dolog. Ehhez jött még a félelem puszta életükért. János kivételével valamennyien szétszóródtak. A Golgotán csak az asszonyok tartottak ki végig. Ezek az asszonyok elvégezték itt mindazt, amit a kor kegyességi szokásai szerint akkor el kellett végezni. Ők is a halál mindenhatóságában hittek. Jézus Krisztus halott. Számukra is csak a fájdalmas emlékezés maradt. Úgy látszik, hogy az emberi érthetlenség és gonoszság végül is győzött. Isten – akit Jézus Krisztus Atyjának nevezett – halott.

Ha a húsvéti történet az asszonyok síri látogatásával lezárult volna, Jézus kivégzésének története a világ egyik legfélelmetesebb története maradna. Akkor számunkra is csak egy Jézus nevű emberről való gyászos emlékezés maradt volna meg, és az a rémítő felismerés, hogy Isten halott. Ámde a húsvéti történet hallatlan módon tovább folytatódik. Egy megfoghatatlan, felülről való történés és az élő Isten tette feleslegessé tesz minden bizonyítást. Remegéseink és félelmeink között ismerjük fel és higgyünk abban, hogy az élő Isten cselekedete minden gondjainkat és félelmeinket eloszlatja. Amikor az asszonyok a sírhoz érkeztek, már minden megtörtént. „És odatekintvén, láták, hogy a kő el van hengerítve.” Ott állottak az eltaszított kőajtó előtt, az üres sír előtt, az isteni követ előtt, s hallották az örvendetes hírt: „föltámadott, nincsen itt”.

Jézus Krisztus feltámadása az Újszövetségben bizonyítékokkal, tényekkel sehol sem igazolható. A feltámadás tényénél nem volt jelen szemtanú. Jézus Krisztus feltámadása Isten titka. A tanítványok és Péter az asszonyok közvetítésével hallották meg az Isten követének utasítását: „előttetek megyen Galileába, ott meglátjátok őt, amint megmondotta néktek”. A tanítványok kellett hogy keressék a feltámadottal való találkozást. Az Isten követének utasítását mi is át kell hogy vegyük, és a feltámadottal való találkozást keresnünk kell. Hol találkozhatunk ma a feltámadott és élő Urunkkal? Valahol a halálban vagy egy áttekinthetetlen világtörténeti folyamatban? Vagy talán egy megújuló és mégis a halálba hanyatló természet elmúlásában és virágzásában? A feltámadott Úr csak Igéjében és az úri szent vacsorában találkozik velünk. Az azonban saját hibánk, ha ma nem találkozunk vele s ennek folytán hitünk annyira ingatag és alutáplált lesz, hogy azonnal félreállunk az útból, ha valaki egy más világnézet nevében vitára hív. Vajon lehetünk-e igazi keresztyének, ha a Biblia nálunk a könyvszekrényben használatlanul áll, és ha az úrvacsorában csak egy ünnepélyes megemlékezést látunk, amelyen rendszerint csak egyházi szokásból veszünk részt? Csak úgy lehetünk és vagyunk keresztyének, ha az isteni követ üzenetét mint személyesen hozzánk intézett üzenetet újból és újból meghalljuk:

„Ne féljete. A názareti Jézust keressitek, föltámadott, nincsen itt.” Ámen.

Fordította: Benedek Gyula

Jancsó Jeromos
München, Németország

Tudom, az én Megváltóm él

Alapige: Jób 19,25
Bibliáolvasás: Márk 16,1–8

A felolvasott szent Ige úgy hangzik, mint erőteljes, bátor, határozott húsvéti hitvallás. Pedig ez a vallomás olyan férfi ajkáról – a sokat szenvedő Jób ajkáról – hangzott el, aki semmit, éppen semmit sem hallott és álmodott a húsvéti evangélium boldogító üzenetéről: „Mit keressetek a holtak között az élő? Nincsen itt, feltámadott.” Miképpen jutott mégis erre a csodálatos húsvéti hitvallásra? Jób élettörténetét ismerjük. Boldog, megelégedett, istenfélő férfiú volt. Egyszer azonban rázúdultak az élet megrendítő megpróbáltatásai. Vagyonát elveszti, gyermekei meghalnak. Őt magát rettentő betegség fájdalmi gyötrik. Egész életében a legteljesebb odaadással szolgált Istennek, és hűségéért ez a jutalom: nyomor, testi és lelki gyötrelm, kibeszélhetetlen árvaság. Szenvadó lelke a rázúduló rettentő fájdalmak ostromában sehol sem talál próbáltatásaira értelmes magyarázatot. Érzi, hogy egész életében a legjobbat akarta. Miért sújtotta őt Isten? Lelkében nem tudja elnémitani a kétségbeesés gyötrelmes kérdését: „Micsoda a Mindenható, hogy tiszteljük őt, és mit nyerünk vele, ha esedezünk előtte?” Kérdéseire, szenvedése értelmére senki emberfia nem tud vigasztaló, felemelő feleletet adni. Felesége, aki bizonyára vele együtt szenved végig a gyötrő fájdalmakat, látja vonaglását, végül is Isten ellen lázadó elkeseredésében ezt a rettentő tanácsot adja neki: „Átkozd meg az Istent és halj meg!”

Barátai, akik részvétellel keresik fel, gyötrelmei láttán eleinte szólni sem tudnak. „Amint rávetették szemüket távolról, nem ismerték meg őt, és felhangon zokogtak vala; aztán pedig megszagatá ki-ki a maga köntösét, és port hintének a fejükre. És ülnek vele hét napon és hét éjszakán a földön, és nem szóla egyetlenegy szót sem egyik sem, mert látják, hogy igen nagy a fájdalma” (Jób 2,12). Amikor pedig szólanak, vigasztalásuk,

emberi bölcsességük nemhogy gyógyítaná, de még jobban felszaggatja Jób vérző szívének fájdalmas sebeit. Az egyik azt fejtegeti, hogy Isten nem büntet ártatlanul; a másik azt bizonyítja, hogy csak a bűnbánat lehet Jób számára a boldogságra vivő út; a harmadik arra inti Jóbot, hogy alázza meg magát a Mindenható előtt.

Szavak, emberi okoskodások hideg beszédei ezek, de nincs bennük támasz, vigasztalás és erő. Minél nagyobbak Jób gyötrelmei, annál szegényebbek az ember erőfeszítései, hogy segítsenek rajta. Végül elcsüggedve hártja el magától Jób az emberi vigasztalások erőtlen beszédeit: „Efféle dolgokat sokat hallottam. Nyomorult vigasztalók vagytok ti mindnyájan.” Nincs tehát Jób számára sehol a földön vigasztalás. S amikor úgy látszik, hogy a reménytelen kétségbeesés egészen elborítja lelkét, akkor mint fénylő vilanás, felgyúl a reménység fénye. Felemelkedik a porból, mert van még egy menedék. Ha ezen a földön nincs, akkor van megoldás az örökkévalóságban: „Tudom, hogy az én Megváltóm él és utoljára az én porom felett megáll.” Íme, így váltják ki a szenvedések Jób lelkéből az élet titkának egyetlen megoldását: az örök élet hitét, a húsvéti evangélium drága ígérését. Így jut el Jób az élet, a szenvedéssel tele emberi élet által oda, hogy kitárja karjait és szívére ölelje azt, aki egyedül tud a lélek gyötrő kérdéseire feleletet, sötét titkaira megoldást adni: a Megváltót. És az örök élet hitének e felemelő világossága lesz az a fény sugar, amely átvezeti Jóbot a gyötrelmes kétségbeesés szakadékain egy áldottabb jövődől diadalmas partjaira.

Testvéreim! Jób történetét iskolás gyermek korunktól ismerjük, azonban csak az élet megpróbáltatásai, szenvedései között tudjuk igazán megérteni azt, hogy Jób történetében az ember, az örök ember története áll előttünk. Jób vívódásai a mi vívódásaink, kérdései a mi kérdéseink, s az a hit, melyben ő megtalálja az élet titkának, a szenvedés értelmének megoldását, a mi életünk titkának is egyetlenegy megoldása. Csak lassan, nagyon lassan ismerjük fel, hogy Jób a mi testvérünk. De te – testvérem – akkor ismertél Jóbban önmagadra, amikor az élet kegyetlensége miatt elvesztetted azt, ami drága volt számodra, a biztos állást, megérezted a szegénység gyötrelmeit, s nem tudtál egyebet mondani megrémült feleségednek, szomorú tekintetű gyermekednek, csak azt, amit a vagyónát elvesztett Jób mondott: „A jót elvettük az Isten kezéből, bizony el kell vennünk a rosszat is.” És ha már feküdt valaki közülünk sorvasztó, ragályos betegségben, s tapasztalta, hogy legjobb barátai, rokonai elhúzódtak tőle, akkor az testvérét ismerte meg abban a Jóbban, aki e zokogó szemrehányással fordult rokonaihoz, barátaihoz: „Rokonaim visszahúzódtak, ismerőseim pedig elfeledkeztek rólam... Leheletem idegenné lett házastársam előtt, s könyörgésem az én magzataim előtt. Megutál minden meghitt emberem, akiket szerettem, azok is ellenem fordultak” (Jób 19,14.17.19).

Akkor te megtapasztaltad, testvérem, Jóbba együtt, hogy az élet legnagyobb szenvedésében, legretentőbb fájdalmaiban magunkra maradunk, olyan árván, idegenül, mint Jób, s ha akkor nem villan meg tekintetünk előtt annak a hitnek ígérete, amely Jób lelkében világosságot gyújtott: „Tudom, hogy az én Megváltóm él” – akkor égen és földön nincs nyomorultabb teremtmény az embernél, akkor életünknek nincs más megoldása, akkor eltelő életedre nem mondatsz mást, csak Jób sötét átkát: „Vesszen el az a nap, amelyen születtem, és az az éjszaka, amelyen azt mondták: fiú fogantatott” (Jób 3,3).

Így értjük, testvéreim, Jóbba együtt, hogy az emberi életnek értelme örökre megoldhatatlan rejtély marad előttünk, amíg azt gondoljuk, hogy ennek a földi életnek az egyetemes célja önmagában van. De nem, a mi életünknek nem ez az értelme. A mi életünk arra hivatott, hogy az élet viharain át haladjon az örök élet, a tökéletesség, a megdicsőülés kikötője felé.

Ha egy hajót vagy repülőlt elkészítenek, nem indulnak vele mindjárt útra, előbb próbatat tesznek vele, lehetőleg nehéz körülmények között, hogy kiderüljön, megállja-e

helyét és biztonságosan lehet-e rajta utazni. Mennyi érthetetlen, felfoghatatlan dolgot tudnánk mi is megérteni életünkben, ha egyszer előttünk is világosan állna az igazság: ez az egész földi élet olyan, mint egy próbatétel. A mi egész életünk előkészület az utolsó nagy próbára: amikor a Megváltó majd porunk felett megáll.

Csak azok, akik ezt megértették, megsejtették, csak azok tudnak az élet szenvedései és fájdalmai, gondjai és aggodalmai között diadallal áthaladni s felemelt fővel, bátor tekintettel szembenézni a halállal: „Odafenn igazságosabban ítélnék felettünk.” Csak azok tudnak felemelkedni Jóbba a porból s támaszt találni lelkük egyetlen megmentő hatalmában, az örök élet hitében.

Íme, így jutunk el Jób élettapasztalatai alapján ahhoz a feltétlen meggyőződéshez, hogy életünk minden szükségszerűsége között a legnagyobb szükségszerűség Isten, hogy hitünk Istenben az örök élet reménye és kezesége.

Így most már megértjük, hogy az Istennek miért a legdrágább ajándéka Jézus, az ő élete, szenvedése, halála és feltámadása. Azért, mert azt, amit élettapasztalataink logikája alapján, mint az emberi élet küzdelmének egyetlen vigasztaló, kibékítő, fel-emelő megoldásaként sejtünk meg Jóbba, azt Krisztus feltámadása élő valósággá teszi számunkra.

Van Megváltónk, aki isteni szeretetének hatalmával lehajol hozzánk, keblére ölel, átvezet a halálon s elvezérel Isten atyai szívéhez, ahová ő előrement, hogy helyet készítsen számunkra.

Nem véletlen, de az emberi élet tapasztalatai alapján bekövetkezendő kényszerű valóság az, hogy lelkünk előbb-utóbb alázatos hálával ismeri meg, hogy az emberi élet legnagyobb tapasztalatai mind Jézusra mutatnak: Ember, itt keresd életednek egyetlen, boldog megoldását, felemeltetését és vigasztalását.

Jóbba indultunk, de ha egyszer Jézussal találkozunk s benne felismerjük az élet titkának boldog megoldását, utunkat Pál boldog, megvigasztalódott szívével folytatjuk: „Mindenütt nyomorgattatunk, de meg nem szorítottunk, kétségkedünk, de nem esünk kétségbe, üldöztetünk, de el nem hagyattatunk, tiportatunk, de el nem veszünk... Tudván, hogy aki feltámasztotta az Úr Jézust, Jézus által minket is feltámaszt... Azért nem csüggedünk, sőt, ha a mi külső emberünk megromol is, a mi belső emberünk mindazáltal napról napra újul. Mert a mi pillanatnyi könnyű szenvedésünk igen-igen nagy örök dicsőséget szerez nekünk; mivelhogy nem a láthatókra nézünk, hanem a láthatatlanokra; mert a láthatók ideig valók, a láthatatlanok pedig örökkévalók” (2Kor 4,8.9.14. 16.17.18). Így találkoztak húsvét napján a feltámadott Jézussal a többi tanítványok is, látták meg benne az élet diadalát, s haladtak tovább ajkukon a diadal vallomásával: „Jézus él, mi is élünk. A haláltól nem félünk” – s így győzték meg e hittel az egész világot.

Testvéreim, én nem tudom, hogy amikor megzendülni hallottátok a hívogató húsvéti harangszót, milyen érzésekkel indultatok a templomba. De mégis, azt hiszem, közülnék nagyon soknak a szívéből felfakadt egy fájdalmas sóhaj nehéz életünk súlyos terhei miatt. Ki az közülnék, aki ne érezné, hallaná Jób igazságát: „Az asszonytól született ember rövid életű és háborúságokkal bővölködő. Mint a virág, kinyílik és elhervad és eltűnik, mint az árnyék és nem állandó” (Jób 14,1,2). Ez a lelkünk legbelsejében felsíró panasz-kodás hozott, indított el a templomba meghallgatni a húsvéti evangéliumot. Éreztük, hogy az élet igen nehéz, sőtét titkokkal, fájdalmas ellentmondásokkal terhesebb annál, semhogy terheit saját erőnkkel el tudnánk hordozni. Nekünk erőre van szükségünk! Bátorításra, melynek hatalma által fel tudunk emelkedni a kétségbeesés porából, ajkunkon a győzelmes vallomással: „Tudom, az én Megváltóm él.” Bizonyosságra van szükségünk, melynek hatalma által szólani tudunk: „Azoknak, akik az Istent szeretik, minden

javukra van.” A szenvedő Jób sejtelve mutatja, a húsvéti hitben megszentelődött tanítványok élete példázza, hogy ezt az erőt Jézus, egyedül csak Jézus, az örökké élő Megváltó tudja megadni. Ragadjuk meg benne az élő Isten segítő kezét, hogy a templomból elmenve úgy tudjunk majd visszatérni a világba, mint bátor, boldog bizonyágtevők, ajkunkon húsvét győzelmes énekével: Feltámadás boldog reménye az éggel ma már összeköt; nem borulunk le többé félve a szomorú sírok fölött, a fejfákat átkarolva, az égre bátran nézhetünk, ahonnan az Úr felénk hajolva biztat, hogy ott van életünk.

Ez a hit lesz a mi életünknek igaz megdicsőülése, áldása és diadala. Ámen.

Kováts László

Boldogok, akik nem látnak és hisznek

Alapige: János 20,29

Bibliaolvasás: 2Korinthus 4,15–5,10

Valaki azt mondhatja: olyan ismerős nekem ez a Tamás. Ahogy olvasok vagy hallok róla, az az érzésem támad, mintha személyesen is találkoztam volna vele. Hogyne volna ismerős, mikor éppen olyan, mint a mai ember. Gondolkozása a mai ember gondolkozását fejezi ki: hiszem, amit látok.

A többi tanítvány számára Jézus már feltámadott, semmi kétségük sem volt benne, hogy ő él. Igaz, amikor először hallották a nagy hírt Mária Magdalénától és a többi asszonytól, akik mindjárt a feltámadás reggelén látták az Urat, ezeknek híradása csak üres beszédnek tetszett számukra. Asszonyi képzelődés, fantázia! De mikor vasárnap este közöttük jelent meg az Úr s a bezárt ajtó ellenére megjelenhetett, amikor köszöntötte őket: „békesség néktek”, amikor megmutatta sebeit, Szentlelkét árasztotta rájuk s feladatot bízott rájuk, akkor már hittek és örvendeztek, hogy látják az Urat. Mindezt elmondták az akkor távol levő, de később hazatérő Tamásnak. Szinte látjuk, hogy a fejét csóválva furcsa tekintettel nézi társait. Tekintetéből ez olvasható ki: mi van ezekkel, mind meghibbantak? Mert komoly férfiaknak ép ésszel lehetetlen ilyen dolgokat beszélni. Végül nem vitázik tovább velük, hanem határozottan kimondja: „Ha nem látom az ő kezein a sebek helyeit, és be nem bocsátom ujjaimat a szegkek helyébe, semmiképpen el nem hiszem.” És míg társai örvendeznek, ő tovább él a nagy gyászban: gyászolja a halott Jézust. Gyásza azonban csak nyolc napig tart. Mikor nyolc nap múlva, most már a Tamás jelenlétében, a feltámadott Jézus újból eljön a tanítványokhoz és Tamásnak is megmutatja a kezein és az oldalán a kereszten elszenvedett sebeket s szemrehányóan inti: „ne légy hitetlen, hanem hívő” – Tamás ámulatában és hitlensége miatt csak ennyit tud rebegni: „Én Uram és én Istenem!” Erre feleli Jézus alapigénk szavait: „Mivelhogy láttál engem, Tamás, hittél, boldogok, akik nem látnak és hisznek.”

Mióta eljött e világra, Jézusnak sok követője volt. Még ma is sok követője van. De ha az emberek Tamással egy véleményen lettek volna, csak akkor, kezdetben lett volna néhány követője s ezeknek száma – ahogy Pál apostol az 1Kor 15–16-ban írja – legfennebb 500 körül mozgott volna, mert ennyi ember látta a feltámadott Jézust. De ezeknek a halálával vége lett volna a Krisztus tudományának, többé nem törődött volna vele senki, ma egy követője sem lenne, mi sem lennénk követői, sőt még azt sem tudnánk, hogy valaha élt egy Jézus Krisztus nevű ember e világon. De ugye hogy nem így van? Ugye hogy tudománya éppen az első szemtanúk halála után erősödött meg, ekkor terebélyesedett el az anyaszentegyház s lettek sokan hívőkké?! Azért van ez, mert az emberek nem a Tamás gondolkozásával gondolkodtak, hanem úgy, ahogy Pál mondja a lekióban: „Hitben járunk, nem látásban.” Később nem mondotta s ma sem mondja egy

hívó sem, hogy nem hiszem, hogy feltámadott, amíg nem látom sebeit, hanem azt mondja: hiszem, mert Isten az Igében kijelentette, s „mind igazak és ámenek, amik szádból kijöttek”. A Tamás kételkedése akkor még elnézhető volt, s úgy látszik, Jézus el is nézte, mert megjelent és megmutatta magát neki. Később azonban már ilyen lélekkel senki sem lehetett volna keresztyén, mert a feltámadott Jézus nem jelent meg senkinek. Mi sem azért hiszünk, mert láttuk, hanem hiszünk, mert hallottuk az Úr beszédéből, halljuk ma is, hogy Krisztus feltámadott.

Kétségtelen azonban, hogy ma is sokan vannak a Tamás véleményén: hiszem, amit látok. Ezek az emberek nem jutottak el a hitre. Ezeknek a számára a Jézus feltámadása nem valóság, hanem mese. De ez az ő dolguk. A mi feladatunk, hogy megtanuljunk és állandóan számon tartuk, hogy ő a láthatatlan dolgok hitét kívánja tőlünk s nekünk is azt mondja, hogy boldogok, akik nem látnak és hisznek.

A Tamás története húsvéti történet. Nem egyéb dolgoknak a hívéséről, hanem Jézus feltámadásáról van szó benne. Ebben kételkedett és e felől győződött meg Tamás. S a Jézus szavai is erről szólnak. Mintha ezt mondaná: Boldogok, akik hisznek az én feltámadásomban s ennek örvendetes következményeiben.

Ha boldogok akarunk lenni, három láthatatlan dolgot kell elfogadnunk és hittel vallanunk:

1. Először a Jézus Krisztus feltámadását. Ezt Pál apostol így mondja el: „Krisztus meghalt a mi bűneinkért az írások szerint, és hogy eltemettetett, és hogy feltámadott a harmadik napon az írások szerint; és hogy megjelent Kéfásnak, aztán a tizenkettőnek; azután megjelent több mint ötszáz atyafinak egyszerre, kik közül a legtöbben mindmáig élnek, némelyek azonban el is aludtak. Legutolszor pedig mindenek között, mint egy ítéletnek, nékem is megjelent” (1Kor 15,4–8). Jézus feltámadásáról sokszor hallottunk, nagyjából tudjuk is, de húsvétkor nem árt emlékezetünkben feleleveníteni azt. Az Úr péntek esti temetése a közeledő szombat miatt a legnagyobb sietséggel ment végbe. A kegyes férfiaknak és asszonyoknak, akik Jézust a saját halottjuknak tekintették, a holttestnek ott náluk szokásos bebalzsamozására sem volt idejük, s ezt a szombat elmúltával akarták pótolni. Az evangéliumok a feltámadást nem egészen egyformán adják elő, de abban mind a négy evangélium megegyezik, hogy vasárnap reggel a sírhoz siető asszonyok vettek először tudomást róla. A Márk evangéliuma azt is megmondja, hogy miért mentek a sírhoz: hogy drága kenetekkel megkenjék őt, azaz hogy bebalzsamozzák. De ha ezért mentek, hiába keltek fel korán, nem volt, kit bebalzsamozzanak. A nagy kő elvételét a sír szájától, angyal adja hírül, hogy feltámadott, és küldi, hogy menjenek s az örömhírt mondják el a tanítványoknak. A János evangéliuma szerint Mária Magdaléna már a sírnál találkozott az Úrral. Máté szerint visszatérőben, az úton találkozunk vele. Következik aztán mindenik evangéliumban a feltámadott Krisztus megjelenéseinek leírása.

A tanítványok először nem hisznek, azután hisznek. Tamás is így van. Nekik könnyű volt, mert láttak. De Jézus nem nagyon volt megalégedve ezzel a hitükkel, azt kívánta volna, hogy ők látás nélkül is higgyenek. Az emmausi tanítványokat balgatagoknak és restszívűeknek nevezi, s Tamáshoz is szemrehányóan szól. De már nehezebb azoknak, akik nem látták a Feltámadottat. Ezek között is voltak úgy, mint a tanítványok, hogy előbb nem hittek, aztán hittek, de voltak olyanok is, akik sohasem jutottak el a hitre. A nemlátók közül azok hittek és hisznek ma is, akiket Jézus Krisztus elválasztott magának, akiket a nyájába gyűjtött. Ezeknek testileg ugyan nem, de lelkileg megmutatja magát, érzik, hogy él és hatalmasan munkálkodik. Érzik, hogy segítségükre van, bízhatnak benne. Úgy tudnak hozzá beszélni, mint a gyermek szülőjéhez, mint a tanuló szeretett, jó tanítójához, mint a barát barátjához. Így volt ez, mióta csak feltámadott, és így van ma is.

Mi nem láttuk őt, de feltámadását hisszük. Legalábbis így mondjuk. Vajon hisszük igazán? Vannak jelek, amelyek azt mutatják, hogy hisszük, és vannak, amelyek az ellenkezőjét, hogy nem hisszük. Templomba járunk, úrvacsorát veszünk, imádkozunk hozzá, húsvétot ünneplünk, úgy emlegetjük, mint élő személyt – ezek hitünkről beszélnek. – Az élet dolgai között nem bízunk benne, nem érezzük segítségét, sőt az élet dolgai között semmibe vesszük, nem félünk bünt követni el ellene, viszont félünk a haláltól – ezek hitelenségünkről beszélnek. Az emberek húsvétja is kifejezi, hogyan vannak, hogyan állanak e tekintetben. Aki hiszi az Úr feltámadását, az ünnepet Jézusnak ünnepli: emlékezéssel, templomba jövésével, úrvacsorával, Jézusnak tetsző viselkedéssel szenteli meg. Aki nem hiszi, saját magának ünnepel, eszem-iszommal, testi vigassággal, sokszor illetlenséggel. Az előbbi esetben nagy áldás a húsvét, az utóbbi esetben semmit sem ér, sőt azt mondja az Úr, amit a próféták által a régi zsidóknak mondott: „Gyűlölöm, megvetem a ti ünnepeiteket” (Ámos 5,21) és „bünt és ünneplést nem szenvedhetek” (Ézs 1,13).

2. A másik dolog, amit hittel magunkévá kell tennünk, s ami összefügg a Jézus feltámadásával: a mi örök életünk. „Nincs a sírban örök enyészet, ember csak új hazát cserél, s ami minket itt lenn is éltet, a lélek, az örökre él.” Hogy ez így van, azt Jézus és általában az evangélium sok igével megerősíti. Csak egynéhányat említsek meg az igék közül: „Aki hisz a Fiúban, örök élete van” (Jn 3,36). „Az Atyámnak házában sok lakóhely van” (Jn 14,2). „A mi országunk a mennyekben van” (Fil 3,20). Harcold meg a hitnek szép harcát, nyerd el az örök életet” (1Tim 6,12). S még rengeteg idevonatkozó Igét lehetne felemlíteni. A legtöbb keresztyénnek van is valami fogalma az örök életéről, s csak kevesen nyugosznak bele, hogy a sírral vége van mindennek. De akik gondolnak is rá, s készülnek is rá, csak nagyon homályos fogalmakkal bírnak róla. Igaz, a Szentírás is nagyon szűkszavú e tekintetben, de amennyit tudnunk kell róla, annyit elmond az örök életéről. A legfontosabb, hogy ezt az életet a választottak az Atya országában érik el, ahol Jézus minden hívő számára helyet készített. Mind a világ végéig van hely azok számára, akik hisznek. Azért tudta ezt a helyet elkészíteni, mert feltámadott. Ha halott maradt volna, nem lett volna képes rá. Feltámadott, megmutatta magát; mikor elégnek tartotta e világban való tartózkodását, felment a mennyekbe, hogy új munkába fogjon s mi hittel énekelhessük: „ott vár reám a hely”. Hogyan készítette el? Erről a Szentírás nem ír semmit. Én úgy gondolom, megkérte Atyját: Akiket én vezetek, én hozok haza, Atyám, fogadd be hajlékomba. Mert én vagyok az út. Nélkülem senki sem mehet az Atyához, de velem és általam mindenki odamehet. Aztán írja az evangélium, hogy az örök életben Krisztussal leszünk (Fil 1,23), aztán hogy minden rosszat itt hagyunk a földön s ott minden jót megtalálunk: „Amiket most szenvedünk, nem hasonlítható ahhoz a dicsőséghez, mely nekünk megjelentetik” (Róm 8,18).

Az örök élet hitét – bár sokszor csak mustármagnyi kicsinységben – a hívők őrzik szívükben. De az a baj, hogy kifelé nem látszik, az élet próbái között vagy a koporsó mellett. Jó, ha az emberek is látják rajtunk, hogy készülünk, ezzel sokszor másokat is megnyerünk a Krisztusnak. De ha az emberek sokszor nem látják is, az a fontos, hogy Isten lássa. Vajon látja-e?

3. A harmadik dolog, aminek hite a húsvétéhoz tartozik: a feltámadás, a halottak feltámadása. Hitvallásunk, a Heidelbergi Káté ezzel két kérdésben foglalkozik. Egyik helyen azt mondja, hogy „a Krisztus feltámadása a mi dicsőséges feltámadásunk biztos záloga”. A másik helyen így szól: „Nemcsak lelkem vitetik az élet után azonnal Krisztushoz, az ő fejéhez, hanem testem is, Krisztus hatalmas által feltámasztatván, lelkemmel ismét egyesül és Krisztus dicsőséges testéhez hasonlatos léssen.” A Szentírás, amelyből a káté meríti tanítását, nagyon sok helyen ír a halottak feltámadásáról. Egy-két idevonatkozó igét hadd említsek meg: „És kijönek, akik a jót cselekedték, az élet feltámadására;

akik pedig a gonoszt művelték, a kárhozat feltámadására” – írja János evangélista. – „Mert ha hisszük, hogy Jézus meghalt és feltámadott, azonképpen Isten is előhozza azokat, akik elaludtak” – tanítja Pál apostol (1Thessz 4,14). – De mégis legrészletesebben Pál apostolnak a Korinthusiakhoz írott első levele beszél róla a 15. részben, amelyből a legfontosabb verseket minden temetéskor felolvassuk a sírnál. Itt figyelembe veendő, hogy a halottak feltámadása kapcsolatban áll az Úr visszajövetelével és az utolsó ítélettel. Az utolsó ítéletről való példázat azt írja, hogy az Úr elé gyűjtetnek minden népek, tehát nemcsak azok, akik akkor fognak élni, hanem azok is, akik akkor támadnak fel. Lélekben már megállottak az Úr előtt, az ítéletet már meghallották, most testben üti rá a pecsétet a végső ítélet.

Tehát sokat ír róla a Szentírás, mégis ennek a kérdésnek a hitével áll leginkább hadilábon az ember. Krisztus feltámadását hiszem, az örök életet is hiszem, de a halottak feltámadását nem. Hány keresztyénnek ez a véleménye. Sokan még tréfálnak is, ha ez a kérdés jön szóba. Ha te is így vagy, hogy mondod az Apostoli hitvallást, a Hiszekegyet? Mert ebben mondod, hogy hiszed testednek feltámadását. S ha mégsem hiszed, hazudol. Ha hiszed, adj érette hálát Istennek, ha nem hiszed, kérjed Istent, adja meg számodra a feltámadás hitét is. De olvasd az evangéliumnak a feltámadásról szóló részeit, és így magad is igyekezz hithez jutni, mert teljes hitű keresztyén csak az, aki ezt is hiszi. Csak az énekelheti igaz szívvel: Nincs már szívem félelmére nézni sírom fenekére.

4. Akik a húsvétal kapcsolatos eme három dolgot hiszik és vallják, azokra Jézus azt mondja: boldogok. Miért? Lássuk meg ezt is. Ha hiszem Jézusom feltámadását és életét, hiszem azt is, hogy velem van: a mindennapi élet dolgaiban és nehézségei között nem vagyok egyedül. Tanácsot ad és segítséget nyújt. Boldogság ez. Milyen nagy baj, ha valaki egyedül van – s Jézus nélkül mindnyájan eléggé egyedül vagyunk, mert a saját gondja mindenkit úgy leköt, hogy nem nagyon vehet részt a más gondjában. Elég baj, hogy így van, de így van. Mekkora boldogság, ha érzem: velem van élő Jézusom. S még nagyobb boldogság, ha tudom, velem lesz a halál órájában is. Az ítéletben nem lesz szigorú, s átvizsz arra a helyre, amit nekem készített.

Ha hiszek az örök életben, ez is boldogság. Mert tudom, hogy az a szerettem, aki meghalt, az életre ment, én, ha meghalok, az életre megyek. „Akkor nagy fényben és dicsőségben egymásra találunk, kik most elválnak.” S ha boldogság itt a bajok és nehézségek között tisztelni és imádni a feltámadott Urat, mekkora boldogság lesz ott tenni ugyanezt, minden bűntől és bajtól megszabadulva.

A feltámadás hite is boldogság. Két okból. Egyszer mert tudom, hogy nemcsak lelkem, hanem testem is végül jóra jut. Hogy lesz idő, amikor nem kell küszködnöm és aggódnom a kenyérért, gyermekeim neveléséért, nem kell félnem az életben rám leselkedő veszedelmektől, nem kísért és nem fog lakni bennem semmi bűn. Másodszor boldogság, mert a feltámadáskor az ítéletben végső veszedelemre jut minden gonosz és minden gonoszság; nemcsak bennem, hanem a megújult világban is úrrá lesz a jó és az igaz. Nem boldogság ezt most tudni, akkor pedig meglátni?

Mi Jézus Krisztust feltámadása után nem láttuk, mint Tamás. Nem tapogathattuk meg kezein és oldalán a sebek helyét. Csak a szemtanúknak a Biblia lapjain hozzánk szóló tudósításaiból tudjuk, hogy feltámadott. S tudjuk, mert halljuk az igehirdetésben, a gyermekek pedig a vallásórán. Nem beszéltünk senkivel, aki a halál után visszajött volna s megmondotta volna, hogy van-e örök élet, s hogy ott mi hogy van. A halottak feltámadása pedig csak ezután fog bekövetkezni. S hisszük ezeket! Vajon hisszük? Nem onnan van életünk boldogtalansága, hogy nem hisszük?

Boldogok, akik nem látnak és hisznek. Mióta Jézus e szavakat kimondotta, sokan voltak ilyen boldogok. Akiket nem boldogított sem pénz, sem kényelmes élet, sem

jószerencse, akik háborúságot szenvedtek, vagy meg is haltak a hitért, az igazságért. S boldogok voltak, mert hittel énekeltek: ha ajtót nyit az Úr nékem, lelkem ujjongva száll be rajt. Boldoggá tette őket két szó: feltámadott, feltámadunk. Bárcsak mi is eljutnánk e boldogságra. Bárcsak az idei húsvét és e prédikáció is segítene abban, hogy eljussunk. Ámen.

László Dezső

Eredményes húsvéti út

Alapige: Lukács 24,17.27–32

Bibliaolvasás: Lukács 24,13–35

Minden húsvéti ünnepségnek a végső célja: eljutni a kettős felismerésre: ő él, feltámadott az Úr biztonnal. Ezen az ünnepen tehát nem emlékeket újítunk, hanem a ma is élő Úrral való személyes találkozást keressük.

Az Ige azonban nyilván emlékeztet arra, hogy ez a találkozás nem tőlünk függ. Az Emmausba tartó tanítványokhoz egy ismeretlen ember csatlakozott, és ők nem ismerték fel benne a feltámadott Jézust. Ennek pedig az volt az oka, hogy az ő szemeik visszataratóztattának, hogy őt ne ismerjék meg, és csak akkor ismerték fel őt, eltávozása után, amikor a szemeik megnyilatkoznak. A feltámadott Jézus felismerése egyfelől magától Jézustól, másfelől a Szentlélek emberi lelket megvilágosító hatásától függ. Nem úgy van, hogy én akarom őt megismerni és az akaromat majd siker koronázza. A feltámadott Jézus felismerése Isten ajándéka. Ez a felismerés pedig nem valami misztikus elmerülésben, titokzatos élményben történt, hanem egy országúton való bandukolás, illetve egy házban való vacsorálás közben, illetve után. A mindennapi élet szokott keretei között. Ez nekünk mindenesetre első látszatra szinte hihetetlennek tetszik.

Mindez azonban nem jelenti azt, hogy a feltámadott Jézust felismerő tanítványok nem tettek semmit. Ma fordítsuk feléjük a tekintetünket, csatlakozzunk hozzájuk, és velük együtt tegyük meg az utat Jeruzsálemtől Emmausig és Emmaustól vissza Jeruzsálemig. Hátha ezen az úton mi is találkozunk a feltámadott Jézussal.

I.

A két tanítvány útnak indul. Mindaz, ami Jézussal nagypénteken történt, nem hagyta őket nyugton. Izgatta őket mindaz, ami Jézussal történt. Erről is beszélgettek. Minden másnál jobban érdekelte őket a Jézus sorsa. A beszélgetés tárgya: minémű dolgok lettek az utóbbi napokban Jeruzsálemben Jézussal. Minémű dolgok lettek! A beszélgetésük pusztán az emberi elgondolás határai között mozgott. Arról beszélgettek, amik megesének a názáretbeli Jézuson. Milyen szörnyű tragédia: a cselekedetben és beszédben Isten és az egész nép előtt hatalmas próféta elbukott. Áldozatául esett a főpapok és írástudók ármánykodásának. Csalódtak a reményeikben, mert azt hitték, hogy ez a próféta végre megváltja Izraelt nyomorúságából. De íme, ezt is keresztre feszítették. Igaz, hogy némely asszonyoktól elindult a hír, hogy a sírt üresen találták, mert feltámadott Jézus. De őt magát még nem látta senki.

Az így beszélgető tanítványokhoz lépett közel Jézus. Két kérdést intézett hozzájuk: Miről beszélgettek? Miért vagytok szomorúak?

Jézus tudta, hogy miről beszélgetnek, és tudta, hogy miért szomorúak, de tudatosítani akarta bennük a saját beszélgetésük szintjét. És kiderült, hogy ők a Jézus haláláról beszélgetnek, hitetlenkedve érintve a kósza hírt, hogy az asszonyok állítása szerint feltá-

madott. Beszélgetésüket azzal jellemezték, hogy ők arról beszélgetnek, amik Jézussal lettek, amik rajta estek. Mai szóval élve, pusztán emberileg beszélgettek az Isten Fiáról. De legalább így beszélgettek! Jézus azért lépett melléjük, mert felismerte az emberi előfeltételét annak, hogy beszélgetésüket magasabb szintre emelhesse. Legalább húsvétkor, ha másképpen nem lehet, emberileg háborodjunk fel azon, ami Jézussal történt. Az igazat, a szentet, akit mindenki szeretett, a saját népe vallásos vezetői juttatták keresztre. Jussunk el a Jézus tragédiájának a meglátására. A hős elbukásának a felismerésére.

És miért voltak szomorúak? Azért, mert csalódtak. Mi azt reméltük, hogy ő az, aki meg fogja váltani Izraelt. Mi komolyan hittünk ebben, hiszen a virágvasárnapi bevonulásában ő maga mutatta meg magát mint Izrael megjövendőlt királyát. Királyságára pedig a kereszt volt a felelet. Odaírták a keresztjére: a Názáreti Jézus a zsidók királya. Hogyne lennénk hát szomorúak. Ismét hiába reménykedtünk. Reményeinket összetörte a kereszt.

Milyen őszinték ezek az emberek. Azt sem tudják, hogy kivel beszélgetnek, de felelnek a kérdéseire, mert semmi más nem foglalkoztatja őket, csak a Jézus tragédiája és a maguk csalódása. De ez annyira foglalkoztatja őket, hogy másról nem is tudnak beszélgetni, és megütődnek azon, hogy a hozzájuk csatlakozott idegen egyáltalán kérdezi mindezt, hiszen ennek olyan magától értetődőnek kellene lennie. Ma ez a szenzáció Jeruzsálemben.

A nyert őszinte felelet hatása alatt Jézus tovább ment velük. A két tanítvány emberi érdeklődése és nagy szomorúsága megadta az alapot arra, hogy tovább beszélgessen velük. És ezzel megkezdődik az út második szakasza.

II.

Jézus mondta nekik: Ó, balgatók és restszívűek mindazoknak az elhívésére, amiket a próféták szóltak. Avagy nem kellett-e ezeket szenvedni a Krisztusnak és úgy menni be az ő dicsőségébe?

Jézus megdorgálja őket. És ők a dorgálást elszenvedik. Balgatóknak és restszívűeknek nevezi őket, mert önmagukban, a maguk esze szerint beszélgetnek a Jézussal történekről és nem fordulnak a próféták írásai felé. Balgatók és restszívűek vagytok, mert nem teszitek meg az utat magatoktól, a magatok bizonytalan vélekedésétől a próféták bizonyos szava felé. Mindazt, ami Jézussal történt, csakis a prófétákból, a Szentírásból lehet megérteni. Lépjetek ki az önmagatok vélekedésének szűk és zárt világából a prófétai szó világos bizonyosságára.

Ez a tanács nekünk is szól. Jézusról senki sem alkothat igazi véleményt és képet az írások nélkül. Hiába beszélget róla két ember, akár két hívő ember is, a róla szóló írások nélkül csak tragédiát látunk az életében és halálában, és szomorúak maradunk. Csalódunk, mert nem látjuk, hogy Izraelt valóban megszabadította a két ősi és igazi ellenségtől: a bűntől és a haláltól.

A két tanítvány arról beszélgetett, amik lettek, amik megestek Jézuson. Jézus pedig arra mutatott rá, amiknek meg kellett lenniük az írások szerint. Mindaz, ami Jézussal történt, előre eltervezett isteni végzés volt, általa vállalt önkéntes szolgálat Izraelnek a bűntől és haláltól való megváltására. Nem csak úgy végzetszerűen estek meg Jézuson, amik történtek, hanem Istentől rendelt szükségképpeniséggel. Ezt a nagy különbséget kell minden húsvétban az Ige útmutatása szerint felismernünk. Itt nem tragédiáról, egy próféta elbukásáról, a gonoszságnak a jóság fölötti győzelméről van szó, hanem Isten örök tervének győzelmes megvalósulásáról. De erre a felismerésre az írások nélkül senki el nem juthat. Eljutottunk-e mi?

Jézus az írások alapján felmutatja mindazt, amit a Megváltónak szenvednie kellett, de azt is, hogy szenvedései után feltámadása által miképpen ment be a maga dicsőségé-

be. Az ő feltámadása nem asszonyok mendemondája, hanem isteni jóslatok beteljesedése. Éppen olyan igaz, mint szenvedése és halála. Erre azonban nem lehet az írások bizonyágtétele nélkül eljutni.

Jézus azt mondja a mai szomorkodó tanítványainak: ne magatokban, ne emberi megítélés szerint beszélgessetek rólam, legalább húsvétkor; ne figyeljete az Írás szavaira, csodálkozatok el azon, hogy évezredes prófétai ígéretek miképpen teljeselek be Krisztusnak mind a szenvedéseiben, mind a feltámadásában. Ha az Ige világhozzájárulásában folyik a húsvéti beszélgetések, az felemelkedik a méltó szintre: Isten elé, s amit emberi elmétek még a beszélgetésben sem tudott megoldani, megoldja számotokra Isten kijelentése.

Ne legyetek restek és balgatagszívűek. Vegyétek elő az írásokat, és abból keressétek a bizonyosságokat a Megváltó halála és feltámadása felől. És rögtön nem lesztek szomorú keresztyének, mert meglátjátok, hogy az ő halálával a bűntől és feltámadásával a haláltól valóban megváltotta Izraelt, azaz a benne hívők egyházát.

Amikor később erre a beszélgetésre a tanítványok visszaemlékeztek, megvallották, hogy gerjedezett a szívük, vagyis örömmel vették Jézustól a helyreigazító, az Ige felé terelő szót. Hogyan fogadjuk mi az ilyen szót? Mivé lesz számunkra az Ige szava? Mert lehet botránkozás köve, és lehet sziklaszilárd fundamentum egész életünk alá. Most ebben a percben mi a véleményünk a most hangzó Igéről? Gerjedezik-e hatása alatt a szívünk, örömmel vesszük-e a dorgálást, az Ige felé mutató szavát, vagy elzárkózunk előle és továbbra is csak emberi, pusztán emberi beszédet és véleményt akarunk hallani Krisztusról? Szomorúságunktól csakis az Ige szava szabadít meg: nemhiába reménykedünk, a meghalt és feltámadott Krisztus valóban megváltotta Izraelt. Megváltotta a két igazi ellenségétől: a bűntől és a haláltól. Lehet örvendezni, mert a jóság és az igazság győzött a bűn és a gonoszság fölött, a feltámadott Úr győzött a halál felett.

III.

Mi sem bizonyította jobban, hogy ezek a tanítványok milyen szívesen hallgatták az őket megdorgáló Krisztust, mint az a tény, hogy amikor megérkeztek az utazásuk céljához, behívták őt magukhoz. Maradj velünk, mert immár beestvéledik és a nap lehanyatlott. Nem tudták, hogy maga Jézus beszélgetett velük, de megszerették ezt az embert, aki az írások alapján igazította el őket Jézus felől. Vele kívántak maradni. Annál is inkább, mert már este volt és a sötétben az ember inkább fél.

Leültek vele az asztalhoz, és amikor ő a kenyeret kézbe vette és megtörte, a kenyérnek a megszegéséről felismerték őt. A mozdulatáról. A beszéde alatt csak gerjedezett a szívük, de a mozdulata nyilvánvalóvá tette, hogy ő volt velük. S mire eljutottak erre a boldog felismerésre, el is tűnt közülük. Nem maradt velük. De ők bizonyosak lettek, hogy valóban Krisztussal beszélgettek és tőle vették a kenyeret. Testi szemükkel egy embert láttak. Közönséges mindennapi embert, de lelki szemeik utólag felismerték benne magát az Urat. A hozzájuk beszélő és számukra a kenyeret megtörő Urat. Két jelt nyertek a feltámadott Úrról: a beszédet és a kenyér megtörését.

Számunkra is két jel van róla és tőle: az Ige szava és a kenyér megtörése, az úrvacsora. Az Igét ember mondja, a kenyeret ember töri meg, de a hit az emberben és az ember szolgálatában felismeri az Úr kegyelmes jelenlétét. Ezen az ünnepen emberek magyarázták nekünk az írásokat Krisztus szenvedéseiről, haláláról és feltámadásáról, emberek törték meg a kenyeret. Az igazi húsvéti hit ezekben az emberi szavakban és kézmozdulatokban felismerte ma is a közöttünk jelen lévő Urat. Jézus akkor nem maradt ott hosszasan. Mire felismerték, el is tűnt közülük. De ők egészen bizonyosak voltak afelől, hogy valóban az Úrral voltak együtt.

A céljuk az volt, hogy az estét Emmausban töltsék. Nem maradhattak ott. A felfedezés: velünk volt Jézus, visszavitte őket Jeruzsálembe. Nem maradhattak ennyi örömmel a birtokában csak magukban. Vissza kell menni Jeruzsálembe, ahonnan csalódottan jöttek el, és el kell mondani a nagy tapasztalatot: igaz, amit az asszonyok beszéltek, az Úr bizonynal feltámadott. A megtalált húsvéti hitük nem engedte meg, hogy nyugton maradjanak. Mentek az apostolokhoz. És tőlük is boldogan hallották: nekünk is megjelent Krisztus. Épültek egymás hite által. Reménytelenségük elvezette őket a gyülekezettől, beteljesedett reménységük visszavitte őket a gyülekezetbe. Hitből hitbe hirdették az evangéliumot: feltámadott az Úr bizonynal, szavára már gerjedezt a hitünk, a kenyér megtöréséből pedig egészen bizonyosan felismertük őt.

Előttünk a húsvéti hitre vezető út három állomása: a reményvesztett tanítványok emberi beszélgetése Krisztusról; Krisztus Írásra mutató, eligazító szavának örömmel való elfogadása; közösség Krisztussal és Krisztusban közösség egymással. Hol tartunk ezen az úton? Csak egyre vigyázzunk: mindig legyünk őszinték önmagunkhoz és a velünk utazókhöz. Egy igaz: immár beestvéledik. Még délelőtt vagyunk, de a gyülekezet többségének az élete már délután folyik, a delelőn túl. Nőnek az árnyékok. Az őszinte, a magához őszinte ember érzi, jó lenne nem egyedül lenni, hanem az Úrral együtt. Jó hívni őt: maradj velünk.

A hit, a húsvéti hit is megvallása által megnövekedik. Istentiszteletünket a Tudom, az én Megváltóm él kezdetű húsvéti énekkel zárjuk. Legyen ez az ének hitünk vallástétele. Mindenki annyit tegyen bele ebbe az énekbe, amennyi húsvéti hite már van, hogy megvallása által ne csak a maga, hanem a másik hite is megerősödjék. A mai bibliai történet végén is ezt tették a tanítványok. Az Emmausból jövők a jeruzsálemieknek, a jeruzsálemiek az Emmausból jövőknek vallották meg azt, amit a feltámadott Krisztus jelenlétéből megtapasztaltak. És egymás hite által még erősebb, még bizonyosabb hitre jutottak. Krisztus ígérete ott és akkor beteljesedett: ahol ketten-hárman egybegyűlnek az én nevemben, ott vagyok közöttük.

Jézus itt van közöttünk! Ámen.

Nagy István

Ha hiszel...

Alapige: János 11,40

Bibliaolvasás: Lukács 24,1-12

„Monda néki Jézus.” Akkor ott Mártának, most nekünk mondja. Azzal világosodik meg számunkra a húsvét, amit ő mond. Egyáltalán minden tekintetben ő világosítja meg sorsunkat, kérdéseinket. Sokszor elhangzott már a józan megállapítás, melyet egyik nagy költőnk, Illyés Gyula is leírt: „Az élet rejtély. Nincs emberi – emberi! – magyarázat arra, hogy miért van.” Jézus Krisztus megjelenése világunkban ugyancsak felfoghatatlan azok számára, akik értelmük segítségével akarják megismerni. Viszont a hívő itt is boldogan veszi tudomásul: „Isten, aki szólt: sötétségből világosság ragyogjon, ő gyűjtött világosságot szívünkben Isten dicsősége ismeretének a Jézus Krisztus arcán való világotlatása végett” (1Kor 4,6).

Monda úgy Mártának és nekünk, hogy figyelmeztet: „Nem mondtam-e neked?” Már mondotta. Mikor vette a hírt, hogy Lázár, „akit szeret, beteg, majd hogy meghalt, megint rászánta magát Jeruzsálem vidékének felkeresésére, ahol már meg akarták kövezni, a 3/4 órányi járásra fekvő Bethániában a Lázár, Mária és Márta otthonának meglátogatására. Mert szerette azt a családot, szereti a világot. Márta meghallotta az érkezését és elébe

sietett. Azzal kezdte: „Ha itt lettél volna, nem halt volna meg a testvérem.” Ebben az jutott kifejezésre, amit mi is gondolunk: ha itt lettél volna, amikor olyan nagy szükség volt rád, de nem voltál itt, nem voltál segítségünkre. Jézus bátorítása így hangzott: „Én vagyok a feltámadás és az élet, aki hisz énbennem, ha meghal is, él”, és megkérdezte Mártától: „Hiszed-e ezt?” – mire az bizonyoságot tett: „igen, Uram, én hiszem, hogy te vagy Krisztus”. Erre emlékeztette a temetőben: nem mondtam-e neked? Van feltámadás, mert ami lehetetlen az embernek, azt cselekszi meg, legyőzi a halált.

„Nem mondtam-e neked?” – nekünk, ünnepet tartóknak már mondotta sokszor. Éppen mikor a halállal találkoztunk, a védekezésünk ellenére diadalt aratott, elragadta kedveseinket. Egyáltalán mikor temetőben járunk, ebben az évben már többször temettünk. De mikor összeomlott és reménytelenné vált magunk, családjunk, népünk élete, mintha a halálé lettünk volna. Ő nem hagyott magunkra, lehajolt hozzánk, pedig hányszor ellene fordultunk, megköveztük – ő szeretettel szólott hozzánk, bizonyította velünk törődő szeretetét. Ám ez mintha csupán részvétnyilvánítást fejezett volna ki, hallottuk, aztán elfelejtettük. Így a magunk halálának érkezésekor egészen kiszolgáltatottak vagyunk. Jogszerűen teszi fel Jézus a kérdést: „Nem mondtam-e neked, hogy én vagyok a feltámadás és az élet?” A többszöri tanítása eredménytelennek bizonyult. Ezért elfordulhatna tőlünk, lemondhatna rólunk. Nem ezt teszi. Lám, megint húsvét van és hallgathatjuk drága szavát, az evangéliumot. Pedig annyira haláltól legyőzötteknek látszunk, amint Márta kifejezte: már szaga van, a földi lakozásunk rothadástól büzlök. Jézus mégis itt van, lehajlik hozzánk.

Jézus mond és cselekszik, de ehhez hozzáfűzi: „ha hiszel”. Nem valami rendkívüli tettet, vallásos szertartás elvégzését, érdemet, hanem hitet vár tőlünk, annak elfogadását, amit ő mond és cselekszik. Feltűnt-e már, hogy hányszor várta el Isten övétől ennek a feltételnek teljesítését? Jézus is beavatkozásának ígéretével figyel, készek vagyunk-e hinni benne. Ha hiszel... Jusson eszünkbe, amit a gyermekéért esedező édesapának is mondott: „Minden lehetséges a hívőnek” (Mk 9,23). De hát éppen ez hiányzik, az Istenbe vetett szívbéli bizodalom, mikor a világtól, testünktől elkábítottagságból lelkünkkel hozzá fordulunk és teljes szívvel, teljes lélekkel és teljes erővel belekapaszkodunk, elfogadjuk Urunkat. Nem hiszünk, életvitelünk ezt árulja el. Nem hiszünk Istenben, nem hiszünk az élet Urában, Jézus Krisztusban. Egy ragyogó művészi pályát befutó naplójában ez áll: „Nem hiszek a halál utáni életben, A halál a teljes vég, a végső függöny.” Az újságok szerint tíz ember közül kilencen ezt vallják, csak azt hiszik, amit a földön látnak, amit kézbe vehetnek.

Miért ilyen gyenge, ilyen ritka az igaz hit? Nem az idegeneknél, hanem nálunk. Jézus a tanítványainak tette fel a kérdést: „Hogy van, hogy nincs hitetek?” (Mk 4,40) Miért van az, hogy még aki nagyon akarja, olvasgatja a Bibliát, templomba jár, az sem hisz igazán? Azért, mert dolgozik az ellenség, okoskodásra csábít, hogy fogva tartson, távol Istentől. Bizonyos, a hit nem olyan érték, melyet a szekrényben tartunk és szükség esetén elővesszük. Isten Igéje tanítja: „A hit Isten ajándéka” (Ef 2,8). Nem mi rendelkezünk vele, ajándékba kapjuk, amennyiben kérjük. „Kérjetek és adatik néktek” (Mt 7,7). Isten akarja, Jézusban készítet: „Ne légy hitetlen, hanem hívő” (Jn 20,27). Ennek átvételét megszabta: hallgassuk Igéjét, mit tanít, miként munkálkodik lelkünkben. Kérdezi: „Mi módon hisznek abban, aki felől nem hallottak? Mi módon hallának pedig prédikáló nélkül? A hit hallásból van, a hallás pedig Isten Igéje által” (Róm 10,14.17). Amennyiben imádkozó szívvel figyeljük Igéjét, előbb-utóbb hitre jutunk. Így történt Mártával a Lázár sírja mellett, a tanítványokkal, a mindenkori kereső lelkekkel. A „ha” feltétel teljesül.

„Meglátod majd Istennek dicsőségét.” Hit által megnyílnak a vak szemei. Megbizonyosodik Istenről, felismeri áldásaiban a jelenlétét, tapasztalja járásának irányítását. Lát lelkével Jézus Krisztusban, hogy egészen Istené a dicsőség, csak az övé. Nem a pénzeseké, hatalmasoké, tudósoké, a népeké. Vörösmarty írta le: „Régi dicsőségünk hol késél az éji homályban?” A dicsőség egyes-egyedül Istené. Övé az ország és a hatalom és a dicsőség mindörökké. – Mindörökké. Egyik történésznünk (Csetri Elek) Kolozsvár népességének alakulásáról tartott előadást, a honfoglalástól napjainkig mi minden pusztította népünket. Valaki felkiáltott a hallgatóságból: „sírunk kellene”. Az előadó válaszolt: a történelem sok mindent ismer, de azt, hogy „mindörökké” – nem ismeri. Ugyanis „az embernek minden dicsősége olyan, mint a fű virága” (1Pt 1,24). A mindörökké, a valódi dicsőség Istenhez tartozik. Ő felmutatja a halállal szemben is győzedelmeskedő dicsőségét, mert a mindent megrontó büntetés zsoldjából, a halálból szabadulást szerez: „Megjelentetett most a mi Megtartónknak, Jézus Krisztusnak megjelenése által, aki eltörölte a halált, világosságra hozta pedig az életet és halhatatlanságot az evangélium által” (2Tim 1,10). A feltámadásban, húsvétkor. Nem volt szabadulás ebből a világból, de a mennyből alászállott Jézus Krisztus megszerezte: „Azért halt meg és támadott fel és elevenedett meg Krisztus, hogy mind holtakon, mind élőkön uralkodjék” (Róm 14,9).

Jézus Krisztus kijött a sírból, él és uralkodik. Hit által részeseülünk Istennek dicsőségében, feltámadásában már a földön, mert Krisztus bevon uralmába. Utat nyitott nekünk is az ő életébe. A háború idején bombatámadásra összeomlott óvóhelyről egy valakinek sikerült embernagyságú kijáratot vájnia a szabadba. Utána sorban mind kijöttek, megmenekültek a többiek. „Én vagyok a feltámadás és az élet”, hirdeti Jézus Krisztus, és hatalmával lehetővé teszi a hihetlent, az Istenhez való visszatérést, az ő követésében, a földi mindennapok szürkesége, gondjai, akadályai ellenére.

A feltámadás nem a tavaszi megújulás, nem a rossz helyzet megváltozása, az is áldás, de ne akarjuk a húsvéti csodát csak ilyesmiben megélni. Ez a tévelygés a nagyon művelteknél is tapasztalható. Egyik volt politikus-költő Madách nagyszerű munkáját, Az ember tragédiáját, mely a történelem változásain vezet át, de a kudarcok után mégis az Úr szavával zárul: „Mondtam, ember: küzdj és bizva bízzál” – ezt a munkát parodizálva, eltorzítva a magyar népre alkalmazza, Árpádtól kezdve mutatja ki a bukásokkal járó eseményeket és megállapítja: „És Isten elfelejtette feltámasztani a népet” (Szöcs Géza). Nem így van, a feltámadás megtörtént és történik állandóan, a hiányosan értelmezett események erre utalnak. Ahol van hit, márpedig keveseknél-sokaknál mindig volt és van, ott végbemegy a belső feltámadás az új életre.

Ezzel és csak ezzel fogható fel a hívők közösségének, az egyháznak megléte. Rég el kellett volna vesznie a hitetlenség, a tévtanítások, a gonoszság tobzódásának következtében. Annak idején Magyarországon Rákosi Mátyás, a hírhedt kommunista vezér az egyházakra erőltetett „megállapodás” aláírásakor (1947) győzelemittasan jelentette ki: „A békák alól lecsapoltuk a tavat, a tó kiszárad, a békák eltűnnek.” Az idős evangélikus püspök (Thuróczy Zoltán) így válaszolt – a Lélek indítására –: „Államminiszter úr! A tavak mindig felülről tápláltnak, az eső felülről jön, és ilyenkor a tavak kiszáradt medre mindig megtelik vízzel. Mi eddig is és ezután is felülről kaptunk és kapunk vizet, mindent.” Jézus megígérte, hogy a pokol kapui sem vesznek diadalt az egyházon. „Én élek, ti is élni fogtok” (Jn 14,19).

Jézus feltámadásának ereje már a múlt időben feltámadást biztosít a hívőknek, de teljességét a földön lakozás után adja át. Ebben a részben olvassuk ezt a különös határozatot is: „Aki csak él és hisz énbenem, soha meg nem hal.” Minden kezdet nehéz, lehet gyenge, jelentéktelen, azonban a feltámadás kezdete Krisztusban van, ezért bizonyos a megdicsőülés. A hosszú földi életet megért és sokat szenvedett János apostol írta le nyu-

galmának, békességének alapját: „Mi tudjuk, hogy általmentünk a halálból az életre” (1Jn 3,14). Utolsó óránkkal csak a mulandóságba zárásunk fejeződik be, mi – mintegy hídon – átmegyünk a túlsó partra, a mennyek országába, hol együtt leszünk az Úrral és elköltözött szeretteinkkel, a diadalmas egyházban: „Ó, mily dicső, ó, mily dicső, ó, mily dicsőség lesz az énekem” (269. ének).

Bethániában már húsvét volt, mert Jézus ott járt, beszélt és Lázárt feltámasztotta, láthatóvá tette Istennek dicsőségét. – Nálunk állandóan jelen van, mikor hallgatjuk, olvasuk Igéjét és imádkozunk, kiváltképpen mikor nevében összegyűlünk, most húsvétot ünnepelek, megláttatja Istennek dicsőségét, mely benne, feltámasztásában ragyogott fel sötét világunkban. Halljuk-e, hallgatjuk-e, mit mond, engedjük-e, hogy hittel ajándékozzon meg és magához kapcsoljon a diadalmas életbe, örökre? Már a Zsoltárok könyvében olvassuk a boldog vallomást, mely sokkal később, de valóságosan alapul Jézus Krisztusban, ezt hirdessük mi is lelkünk és mások öröme: „Nem halok meg, hanem élek és hirdetem az Úrnak cselekedeteit” (Zsolt 118,17). Boldog ünnepet ez ad Jézus Krisztus feltámasztásában. Ámen.

Sógor Gyula

Húsvét

Alapige: Máté 28,10

Bibliaviasítás: Máté 28,1–10

A Jézus Krisztus feltámasztásának történetéből éppen az hiányzik, ami minket legjobban érdekelne: hogyan történt a halálból való feltámasztása? Talán nem kételkednénk testünk feltámasztásában, ha erről olvashatnánk vagy hallanánk. Milyen remek lenne, ha bepillanthatnánk e titokba! Lehet, sokan éppen azért jöttek ma a templomba, hogy legalább húsvétkor, a feltámasztás ünnepeken megtudjunk valamit e titokból. Őszintén meg kell mondanunk, hogy csalódik mindenki, aki ilyen gondolattal jött ide. Bibliánk nem a mi kíváncsiságunkat akarja kielégíteni. Nem arról szól az, mit tudunk vagy mit képzelünk mi Istenről, az életről és a halálról, hanem arról, hogy miképpen ébreszt Isten hitet a szívünkben és miképpen izlelteti meg velünk már itt, a halál világában az eljövendő új életnek az öröme. Ma itt ne keressük kíváncsiskodó kérdéseinkre a választ, de álljunk meg egy pillanatra és gondolkozzunk el mélyen azokon az eseményeken, melyeket mi értelmünkkel felfogni képtelenek vagyunk.

Ne döbbenünk meg azon, hogy a Jézus Krisztus feltámasztásáról szóló tudósításban nem a feltámasztott Úrral találjuk szembe magunkat. Hogy kezdődik a történet? Hajnalban asszonyok mennek a sírhoz, hogy megnézzék azt. Nagyon drága kenőcsöt is hoztak, hogy bebalzsamozzák az ő testét. Mire jó ez? – kérdezhetnénk. Mit érünk mi ezzel, ha már a sírgödörben van és nem várhatunk tőle többé semmit? Mi sem tudunk könnyen belenyugodni kedveseink elvesztésébe. Hiába megyünk sírjainkhoz. Nem láthatjuk többé őket. Mit nézünk mi egy felhantolt sírgödörön? A virágokat, melyek már a temetés napján hervadásnak indultak? Mennyire fáj nekünk, hogy többé nem láthatjuk őket. És ha mégis láthatnánk, el tudnánk-e viselni a rothadás szomorú tényét? Nem szeretném, ha félreértene valaki. Nem azt akarom mondani, hogy ne keresd kedveseid sírját vagy ne ápdol emléküket. Tudd meg, hogy Istenünk nemcsak a halottainkat eltakaró sírgödört tudja és akarja megmutatni, hanem egyebet is. Mit? Hát éppen ez ennek az Igének a rendkívüli üzenete. Ezek az asszonyok a sírt keresték, de mélységes csalódás érte őket. Nincs ott, akit keresnek. Egyik csalódás után a másik. Ki lehet ezt bírni? Nem szakad meg a szívünk a bánattól? Temetőinkben mindig átéljük ezt a fájdalmas tény. A sírt

keressük, a halottat nem látjuk. Hát akkor mire való ez a mi húsvéti ünneplésünk? Isten a sírnál elakadt embert továbbviszi. Elvezeti oda, ahol semmit nem lehet látni, de hallani annál többet. Ma itt hallhatjuk az üzenetet: miért keresed a holtak között az élő? Ezt akkor angyalok mondták el. Ma már színüket sem látjuk, de élő emberek vannak körülöttünk, akiket Isten angyalainak lehet tekinteni, akik nemcsak hallották, hanem meg is hallották, szívükbe fogadták a halál felett diadalmaskodó életről szóló örömmüzenetet.

Ez az üzenet örvendezővé tette őket. Félelem nincs többé szívükben. Az egyre sokasodó terhet is könnyedén hordozzák. Csalódásból, csüggedésből felkelnek és járnak és dolgoznak. Hitben és a jövőendő élet reménységében élnek, és csodálatos dolgokat művelnek. Vajon nem rólad beszélek-e? Sokat gondolok egyik testvérünkre, aki gyermekét veszítette el. Megsírattuk őt. Minden istentiszteletünkön itt látom. Ebben a közösségben éli át a Szentlélek vigasztaló erejét. Egyik barátunk egyetlenegy gyermekét veszítette el. Úgy gondoltuk, soha nem tud talpraállni. Belevetette magát a másokért végzett, önfeláldozó szeretetmunkába. Nagyon sok gyermekkel tart most már kapcsolatot és saját gyermekeinek tekinti őket. Egyházunk felkarolja az elesett öregeket. Gondoskodik az utcákon kallódó gyermekekről. Gyógyítani próbálja a szenvedélybetegeket. Semmi haszna nincs az ilyen munkából. Mégis végzi. Hogy lehet ez? Jézus Krisztus él és az ő ereje új életre támasztja már itt e földön azokat, akikben az ő ereje, szeretete láthatóvá válik.

A sírnál megijedt asszonyok azt a megbízatást kapják, hogy menjenek el az angyal üzenetével a tanítványokhoz és közöljék velük a történeteket. Ezek az asszonyok az első örömhírmondók. Küldetésük teljesítse közben a tanítványok felé haladva találkoznak a feltámadott Krisztussal. Húsvét reggelén a temetőből, a sírgödörtől, a bánatunkból, a szomorúságunkból fel lehet kelni, s el lehet indulni azok felé, akiknek már van valami közük Krisztushoz, akiket szeretünk.

A húsvéti örömmüzenet ma így hangzik: Te is részese lehetsz e csodás eseményeknek. Nem látsz semmit abból, ami ott történt, de hallhatod a hallatlant, az elképzelhetlent. Nem halott, akinek a sírját keresed. Él! Ha te ezen az ünnepen láthatnád kedveseidet, de nem itt a sírban, hanem abban a mennyei hajlékban, melyet Jézus elkészített, micsoda boldogság töltené be a szívedet! Ha te tudnál úgy gondolni a magad halálára, ahogy Pál apostol mondta: az én elköltözködésem ideje beállott – milyen boldog, igazi húsvétd lenne. Isten Igéjének üzenete ma hozzád ez: ne rekedj meg egy sírgödörnél, ne temetkezz bele bánatodba, ne zárkózz el az emberek elől. Menj közéjük. Figyelj rájuk. Ne arról beszélj ma, ami lehetetlennek tűnik gondolkozásunk szerint. Számoljunk nagyon komolyan életünkben ezzel a feltámadott Jézus Krisztussal. Hála Istennek, ebben a gyülekezetben is sok olyan testvérünk van, aki már túljutott a sírokon. Hitben és reménységben élő emberek jönnek e templomba istentiszteletre, és mennek tovább, hogy elmondják szóval, cselekedettel, egész életükkel, hogy ők ismerik ezt a feltámadott Krisztust. Az ő ereje őket is új életre támasztotta, és már most, e jelenvaló világban benne élnek Isten eljövőendő új világában.

Aki nem tudná, annak újra elmondjuk, hogy az egyház azoknak a közössége, akiket Isten itt a halál világában örök életre választott el. Élő tagjai vagyunk és lehetünk e közösségnek. Egyházunk minden tagjára úgy tekints, mint akiben ma is él a feltámadott Úr Jézus Krisztus. Vele találkozhatunk, ha az ő küldetésében járva szolgálunk az embereknek. Nem embertelen Istenünk van. A húsvéti örömmüzenet ma így hangzik: ha elmegyek Galileába, minden olyan helyre, ahol őt szolgálhatom, megláthatom őt. Amíg ezen a földön élünk, csak embereket láthatunk, de ezek az emberek a Jézus Krisztus képére és hasonlatosságára teremtett emberek. Aki az éhezőnek kenyeret, a szomjazónak vizet, a gyászolónak vigasztaló szót ad, aki meglátogatja a beteget és segítségére siet a bajbajutottaknak, találkozik ezzel a Feltámadottal.

Ez lesz a mi igazi húsvéti ünneplésünk. Csenedesdjünk el, és kérjük imádságban, hogy vezessen el minket is a sírtól az élő Krisztushoz, aki ma is, itt is láthatóvá válik. Ámen.

Visky János

Húsvéti örömhír

Alapige: Lukács 24,6–7
Bibliailvasás: 2Mózes 20,1–18

Különös helyen hangzott el a legelső húsvéti örömhír: egy temetőben. A keresztyénység legnagyobb ünnepén nehéz azonosulni azzal a gondolattal, hogy a húsvét nagy eseménye egy temetőben zajlott le. A karácsony eseménye emberközelibb, mint ez. Egy szegényes istálló ugyanis könnyebben elképzelhető. De mit kezdjen a modern kor kételkedő embere a húsvét érthetetlen és hihetetlennek tűnő eseményével, a feltámadással?

„Nincs itt, hanem feltámadott!” Ez az üzenet arra vonatkozik, akit az asszonyok kerestek. Ők tudták, kit veszítettek el abban, akinek most már csak a holttestét kereshették. Ezért olyan döbbenetes nekik ezt hallani, hogy nincs itt, akit keresnek.

Keresztyék célja már csak egy halott Krisztus körüli ténykedés lehetett. Most kiderül: erről is lekésett az asszonyok szomorú kis csapata. Nincs ott már mit tennie ugyanis az embernek, ahol Isten mindent elvégzett. Erre csak a feltámadás csodájával szembesülő ember jöhet rá igazán.

Nagypéntekig az ember cselekedett. A nagypéntek égbekiáltó gattettében csúcsoodik ki, mire képes az ember. A kereszt borzalma mutatja azt, miként lett az „ember Isten véres kezű gyilkosa” (Tóth Árpád).

Eddig tartott az emberi tevékenység. Nagypéntek után még a sírt őrző kemény katonák is olyanokká lettek, mint a holtak. Semmit sem tehettek ott, ahol Isten cselekedni kezdett. Ők lehetek volna a Jézus feltámadásának első tanúi, ehelyett az isteni tettről szóló hír elferdítői lettek.

A Krisztus feltámadása azt jelenti, hogy az Isten ellen cselekvő ember legyőzetett. A feltámadást hívó ember belátta, hogy Isten által legyőzetett. Ő a kicsi, a szájalomra méltó porszem, aki mit sem tehet akkor, amikor megmozdul a sírkő és a holtak világában olyasmi zajlik le, amire eddig senki sem számított.

„Nincs itt, feltámadott!” Ennek a hírnek az első része rettenetesen lesújtó lehetett az asszonyok számára. Mintha így hangzott volna: Ti kerestek valamit, ami egykor valaki volt. Most kiderül: nemhogy a valakivel rendelkeznétek, éltetek egyetlen reménységével, útitársatokkal, barátotokkal, gyógyítókval, büntől szabadító Uratokval, de már azzal sem rendelkeztek, amit valaminek lehet nevezni. Nincs itt. Borzasztó lenne húsvét reggelén csak ennyit hallani a templomban: nincs itt. Lesújtó lenne, ha igaza lenne Madáchnak, miszerint: „a gép forog, s az alkotó pihen”, ha a Gazda visszavonult tétlenségben szemlélné a mindenség magányos vergődését. Akkor jogos lenne azoknak a vádasködása, akik kétségbeesésükben, rettenetes szenvedésükben, fojtogató magányukban azt mondják: elhagyott az Isten. Akkor igaza lenne annak a szemtanúnak, aki az auschwitzi haláltáborban egy ártatlan gyermek felakasztását szemlélve azt kérdezte: hol van ilyenkor az Isten? Ha csak ennyi hangzana el húsvétkor, akkor mindezen vélekedések jogsak lennének.

De ennél több hangzik el a húsvéti hírből: feltámadott. Ez pedig már sokkal szokatlanabb az emberi fülnek és érthetetlen az emberi elmének. Ez csak a szív számára fogható fel. A kételkedő emberi elme a húsvéti tömeges templomjárások közepette is haj-

landó azt mondani: nincs itt Isten. Az egész húsvéti ceremónia csak emberi rendezvény, szemfényvesztés vagy egyenesen csalás. Így beszél ma is a hit látását nélkülöző okoskodó ember.

De az igazán krisztusi ember, aki erre a hírre már fölkapta a fejét, akinek ez már reményt gyújtott a szívében, aki már átélte, miként olvad a közöny hideg páncélja a lelkén, aki már hallotta szíve mélyén visszhangozni Isten halk és szelíd szavát, az igenis azt vallja: Feltámadott! Vagy aki reálisan méri fel a keresztyénség létének kétezer évét, s végiggondolja, hogy ennyi idő alatt mennyi ember vállalta a halált is ennek a hírnek az igazáért, az nem mondhat egyebet, mint hogy valóban él Krisztus. Mert ha ez nem lenne igaz, akkor hitben elődeink, s mi is ma itt, egy nagy csalás és ámtítás áldozatai lennének mindnyájan. Egy halott Krisztus azonban nem lenne képes ma valakit is kioldozni a bűn bilincseiből, nem lenne hatalma helyreállítani romos életeket, mint ahogy ez ma is oly sok esetben megtörténik. Egy halott Krisztus nevét senki nem hívná segítségül a halálos ágyán. Még a meggyőződéses ateisták és kommunisták sem hívták segítségül halálos ágyukon sem a Lenin, sem a Marx nevét.

Miért igaz ma is az, hogy a Krisztus nevére egyre több térd hajlik meg, s miért tud sok haldokló keresztyén ma is megbékélt arccal búcsúzni a földi világtól? Azért, mert Krisztus él és uralkodik. „Nincs itt, feltámadott!” – ezért ne keressétek a holtak között az élő, és ne a holtat keressétek, hanem az élő. Az élő pedig ott keressétek, ahol van. Úgy megszégyeníti ez a húsvétkor is temetőjáró embert. Annyi ember leragad ugyanis a gyászánál, fájdalomában a sírhantnál és lesz rituálisan temetőlátogató ember. Oda már hiába halmozod a virágot és emeled a vagyont érő kriptát. A Krisztus szavára figyelő ember már tudja, hogy nincs ott mit keresni. Ott úgy sincs esély a vigaszra, amit csak a feltámadt Jézus adhat meg. Ő viszont nincs a holtak között. Az ő szavaira kell emlékezniük a tanítványoknak is: Nincs itt, feltámadott! Emlékezzetek, mint mondta: szükség az ember Fiának ... megfeszíttetni és harmadnapon feltámadni.

Milyen szégyen a tanítványokra nézve, hogy a Jézus ígéretének a második részét elfelejtették. Az ellenségei jobban észben tartották, mint a tanítványok. Könnyen elfelejti ezt az ember, főleg ha nem is hiszi. De ha te sem hiszed, kedves testvérem, akkor miért vagy ma itt? Ha nincs feltámadás, miért temetünk keresztyén egyházi szertartással? Akkor nem lenne becsületesebb a temetéseken antik görög költeményekből idézni az elmúlást?

De ha ő nem támadott fel, akkor Isten sincs. Akkor pedig kihez imádkozol?

Érzed-e, mennyire igaza van Jézusnak, amikor azt mondja: szükség feltámadni?

Minden emberi nyomorúság, az elmúlás, a veszteség, a fájdalmas elválás ezt kiáltja sürgetve: szükség a feltámadás. Nélküle értelmetlen lenne a halál, de az élet is. A te elmúlóban levő életedből is ez csendül ki: szükség a folytatás. Hiábavaló lenne a siker, hírnév, gazdagság, dicsőség – ha mindennek vége lenne a sírnál. Ha nem lenne feltámadott Krisztusod, akkor úgy járnál, mint az a gazdag ember, aki felépítette gyönyörű házát, meghívta barátait a házavató mulatságra, többek között egy építész barátját is, aki a gazda kérdésére – nos, hogy tetszik? – elgondolkozva így válaszolt: – Jó, szép, csupán egy hibája van. – Mi lehet az? – kérdezi a házigazda. – Hiányzik a biztonsági felszerelés. – De hiszen azt is szereltem. – Igen, de a halál ellen nincs bebiztosítva. S valóban úgy történt, hogy a halál néhány hónappal később bekopogtatott a gyönyörű hajlékba.

Csak a feltámadott Krisztus által biztosíthatod be magad a halál ellen. Még akkor is van biztosíték, ha a hívó ember is meghal. Meghal ugyan, csak másképpen, mint a hitetlen. Számára a halál csak annyi, mint ahogy Gárdonyi Géza fogalmazott: Bezárul egy ajtó idele, és kinyílik egy másik ajtó odafenn.

Ezt éppen húsvétkor akarja a szívedbe vésni Isten. Azért, hogy minden emberi, földi, átmeneti szükség eltörpüljön előtted ama legnagyobb szükség mellett, amiről így beszél Jézus: feltámadni. Szükség neked a melletted levők érdekében is már most új életre támadni, amiben ne legyen többé helye a bűnnek. Szüksége van a környezeteknek arra a mennyei derűre, ami annyira hiányzik sok ember arcáról. Itt az ideje annak, hogy te is kilépj eddigi életed kriptaszagú légköréből, mert lejárt már Krisztus nélküli holt életedből nemcsak három nap, hanem talán három évtized is. Ha ezt valóban így érzed, akkor a húsvéti úrasztala mellett kiáltsd oda a feltámadott Krisztusnak: Köszönöm, Uram, hogy ezt a legnagyobb szükségét életemben felszínre hoztad, s köszönöm feltámadásod győzelmét, mely révén életem legnagyobb szüksége végre kielégítést nyert. Ámen.

Reményik Sándor

A feltámadt Lázár litániáiból

I.

Könyvek rohannak rám és kiabálnak:
Lapozz, lapozz,
Ezeroldalakat,
Rohanjon szemed, mint a gyorsvonat,
Pótold, pótold
Napok alatt
Az éveket, az évtizedeket,
Az ó s az új világot:
A mulasztottakat!

Látások jönnek, édesen gyötörnek,
Szünetlen kavarnognak,
És könyörögnek,
És parancsolnak:
Véss a kőbe minket,
Minket, minket,
Hamar, hamar,
Megoldatlanul ne hagyj titkainkat,
Elillanni ne hagyj a ritka kincset.
Mit fogtál eddig? Csak cigányhalat.
Most jönnek a mélytengeri halak,
Aranyhalak.

És jönnek élők, jönnek emberek
S szólnak: szeress, szeress,
Hisz nem szeretted eddig sohasem,
Mindent szeress és mindenkit szeress,
Olyan édes az emberszerелеm,
A minden-szerелеm.
Olyan nyirkos, hűvös a sírverem.

Ott feküdtél te, ki tudja, mióta,
Mit tudsz te róla,
Mit tesz égni, fájni,
Ujjongani,

Örökkévaló társakra találni?
Egy kicsi népről levenni az átkot,
Vagy tartani, feltartani
Erős karral a süllyedő világot?

És jönnek a halottak,
Az én halottaim.
Mint nyírfa lombja éjjel, úgy susognak:
Eljöttünk a könnyeid megkeresni,
A könnyeiddel tartozol nekünk.
Most, hogy már sírni tudsz.
Holt szempillád alól
Nem bírtak kibuggyanni.
A halott nem tud halottat siratni.

Könyvek, látások, lelkek, emberek,
Elevenek, halottak:
Az Istenért mit tegyek veletek,
Mit tegyek hamarabb,
Hogy álljak ellent,
Vagy hogy engedjek ennek a rohamnak?
Megálljatok,
Ne rohamozzatok,
Olyan gyenge vagyok.

Ki tudja, meddig feküdtem a sírban?
Csak most támadtam fel.
A semmi és az üresség után
Most perzselőn a Minden rám lehel.
Egy percre még megálljatok,
Mert különben az élet küszöbén,
A fényben és örömben
A boldogságtól összeroskadok,
S nem támaszt az Úr másodszor is fel.

Alkalmi prédikációk

Esketési beszéd

Id. Kántor Attila

Isten szerkeszt egybe

Alapige: Efézus 5,33

A Krisztusban kötött házasság sem mondható tökéletesnek. Ez a mondat sokakban döbbenetet váltott ki, és egy kérdés is elhangzott a hallgatók szívében hangtalanul: Miért?

Azért, mert mi, akik hiszünk a Krisztusban, nem vagyunk tökéletesek. Az életünk a küzdőtérhez hasonlít. Ezen a küzdőtéren állandó birkózás folyik. A régi bűnös természet és a Krisztusban nyert új természet között folyik a harc.

A házasság, amit ti most köttök, valóságos, de egyúttal tökéletlen szövetség. Hiszen tele van feszültséggel, mindig akad valami, ami zavart okoz. Van benne fáradtság, megszámlálhatatlan sok kielégítetlenség, a mai életviszonyokból fakadó anyagi gond. A két ember két gondolkodás, kétféle érzelmi világ, ezek összehangolódásában törések vannak. Vannak szóváltások. Nem egy alkalommal a bizalmatlanság is felüti fejét. Van féltékenység. A kellő hangot nem mindig sikerül egymással megtalálni.

Ám a kegyelmes Isten jóvoltából Krisztus szeretete beárad és segítségül jön ebbe a tökéletlen házasságba és megszenteli azt. Minden házasság próbákon megy át, bajok, nehézségek egész során megy keresztül. Ezekben nem szabad csapást látni vagy szerencsétlenséget. Az egyik közmondás szerint: „Minél jobb keresztyén valaki, annál nagyobb a keresztye.”

A nehézségek arra valók, hogy lemérjük erőinket. És mivel házasságunk feladatai mindig felülmúlják erőinket, vegyük igénybe Isten segítségét.

Egy baleset következtében több darabra tört egy ember lába. Az izmai is szétestek. Reménytelennek tűnt a dolog. Úgy nézett ki, hogy a lábát le kell vágni. Az orvosok ebbe nem akartak belenyugodni. Úgy döntöttek, megpróbálnak operálás által segíteni. Nehéz, négyórás műtét után sikerült összerakni a lábát. Vért kapott a beteg, s így még a kihúlt roncs részei is megelevenedtek. A láb meggyógyult.

Tanuljatok ezektől az orvosoktól. Túl hamar ne nyugodjatok bele vereségeitekbe. Nektok mint házásoknak tudnotok kell: Isten még az elrontott házasságot is újjá tudja teremteni.

A házasságon belül Krisztusban kell irgalomról, megbocsátásról beszélni. A nagyon súlyos hibák esetében is. Ezt tanácsolja az apostol is a Filippibeliekhez írt levelében: „Mindenre van erőm a Krisztusban, aki engem megerősít.”

A házasságban Isten munkálkodik. Ezért útját tökéletlensége ellenére is áldás és öröm kíséri. Közben elfáradunk, de sebeink mégis begyógyulnak. Ézsaiás próféta könyvében ez így olvasható: „... az ő sebeivel gyógyulánk meg.”

A mi gondviselő Atyánk mindig segít. Isten a rosszat is jóra fordítja. Hitvallásunk, a Heidelbergi Káté ezt így foglalja össze: „... mindazt a rosszat is, amit e siralom völgyében reám bocsát, javamra fordítja.”

A házasságban egybeszerkesztődő két ember élete – a tietek is – annak bizonyága, hogy legnagyobb a szeretet.

Nagy Sándor egy birodalomba akarta egyesíteni a világ népeit, Napóleon egyesíteni akarta Európát. De törekvéseiket nem valósíthatták meg. Tökéletes egységet az embe-

rek között csak Krisztus és az evangélium hozhat létre. Ezért könyörög Jézus főpapi imájában: „Hogy mindnyájan egyik legyenek, amint te énbennem, Atyám, én is tebened.”

„Egybeszerkeszt magának mindeneket a Krisztusban, mind amelyek a mennyben vannak, mind amelyek e földön vannak” (Ef 1,10). Ámen.

Temetési beszédek

Balogh Béla

Meghökkenítő kijelentés az élet Uráról

Alapige: Zsoltárok 116,15

Az Úrról és az őt félő ember kapcsolatáról szól ez a zsolttárszöveg. Az, akit ma bűcsúztatunk, azon emberek közé tartozott, akik a Szentírás nyelvén: „az Úr kegyesei”. Mai nyelvre lefordítva ez a kifejezés a hűségeseket jelöli. Azokat, akik megőrzik Isten szövetségét, azokat, akik vigyáznak az ő parancsolataira, azokat, akik tisztelik őt és az ő akaratát.

Néhai dr. Nagy Géza özvegye, Groszeck Annamária ilyen ember volt. Ezért ma félőle, az ő élete és halála felől hangzik a zsolttárköltő bizonyágtétele: „Az Úr szemeiben drága az ő kegyeseinek halála.”

Itt – első hallásra úgy véljük – valami következetlenségnek kell lennie. Ez bizonyára félreértés. Így, szó szerint hallani: „Az Úr szemeiben drága az ő kegyeseinek halála.” Hogyan lehet Istennek kedves az, ami bennünket eltölt fájdalommal és porba sújt?! De hogyan lehet az, hogy a Biblia másutt azt mondja: az én igám gyönyörűség, és az én terhem könnyű? És miként mondhatja el az apostol azt, hogy Isten megostoroz mindenkit, akit fiává fogad? És hogyan taníthat Jézus ekképpen, hogy aki meg akarja tartani az ő életét, az elveszíti azt? Most pedig azt kell hallanunk az Isten Igéjéből, hogy az Úr szemeiben drága az ő kegyeseinek halála.

Már gyermekkorunkban megtanítottak rá, hogy a legparányibb teremtménynek is kedves a tulajdon élete. Szüleinket és nagyszüleinket, tanítóinkat és mestereinket vajon hányszor hallottuk, amint e mondatot idézték: Ha kedves az életed...

A belénk nevelt emberséggel együtt nő bennünk az élet tisztelete is. Akár tudatosan teszi az ember, akár tudatlanul, az élet tisztelete által azt tiszteli, aki az életet adta. A teremtető akaratát cselekszi az, aki az élet továbbplántálását, az élet óvását és védelmét vállalja.

Azonban az élet Ura előtt is kedves az élet. Még a költő Babits Mihály is ezt mondja róla: „Ő nem az a véres Isten: / az a véres Isten nincsen. / Kard ha csörren, vér ha csobban, / csak az ember vétkes abban.” Hogyne szeretné, hogyne értékelné az életet – még az öntudatlan gyermek életét is – az az Úr, aki ezt az életet megálmodta és megteremtette! Ezt jól tudtuk eddig is. Meglepő azonban az a kijelentés, amit ebben a zsolttárszövegben olvashatunk: Az Úr szemében drága az ő kegyeseinek halála. Előtte kedves a halál? Itt valami félreértés lehet!

Ki ez az Úr? Az, akit zsengekörben úgy mutattak be nekünk, mint Atyánkat, aki a mennyből figyel bennünket. A kicsikorban megismert Atya később nekünk is bemutatkozott: „Én vagyok az Úr, Ábrahámnak, Izsáknak és Jákóbnak Istene”, azaz „én vagyok a te édesapádnak, nagyapádnak, dédapádnak Istene”. Ez az Úr bemutatkozása.

Hogyan élte meg elköltözött testvérünk azt, hogy Isten az Úr? Úgy, hogy mindent az ő szent kezéből fogadott el. Ezt kettős felismerés alapján tette. Először, mert tudta, hogy mindennek okozója az isteni akarat. Másodszor, mert tudta, hogy Istennek minden cselekedete meghatározott céllal rendelkezik. Elköltözött testvérünk úgy élte meg Isten Úr voltát, hogy előtte tudta tulajdon életét, valamint szeretteinek életét, szeretett népének és ennek az egész világnak az életét.

Aki így élte le földi napjait az Úr előtt, annak nemcsak az élete kedves az Úr előtt, hanem a halála is. Az ilyen embert nemcsak ebben az életben, de a halálban is tartja Isten szerető keze. Pál apostol bizonyágtétele erősítsen meg bennünket abbéli hitünkben, hogy e világtól elköszönve is az Úr szeretetében maradunk: „Mert meg vagyok győződve, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelmek, sem hatalmasságok, sem jelenvalók, sem következők, sem magasság, sem mélység, sem semmi más teremtmény nem szakaszthat el minket az Istennek szerelmétől, mely vagyon a mi Urunk Jézus Krisztusban” (Róm 8,38–39). Ámen.

Id. Kántor Attila

Elfáradnak az ifjak is

Alapige: Ézsaiás 40,30–31

A gyászeset, mely bennünket ma ide gyűjtött, szomorú. Már 11 éve tart az az elszánt küzdelem, amit ez az elhunyt ifjú ember a lassan közeledő halállal vívott. S az a küzdelem, mely egy hónap óta oly hevesen tombolt, most már eldőlt. A végső záradéka az a megindító jelenet, amit itt látunk, a család, a rokonság és a gyülekezet utolsó földi útjára kíséri a koporsóban pihenő, a legszebb életkorban elköltözött testvérünket.

Mindenki tudja, milyen mély itt a gyász. Nehéz ezt a veszteséget elviselni. Próbára teszi a hitet az, hogy a felnevelt, az életre előkészült gyermeket éppen ebben a reményteljes korban kell eltemetniük övéinek. Mindnyájan tudjuk ezeket, azért megrendült lelkünk részvételével vesszük körül a súlyos megpróbáltatás alatt szenvedő családot. Szeretnék igaz vigasztalást nyújtani a gyászolóknak. Emberi szó azonban nem tudja megvigasztalni őket. Egyedül csak Isten adhat vigasztalást. Isten pedig az ő Igéje által szól hozzánk. E koporsónál hallgassunk Isten vigasztaló Igéjére.

„Elfáradnak az ifjak és meglankadnak, megtántorodnak a legkülönbek is. De akik az Úrban bíznak, erejük megújul, szárnyra kelnek, mint a saskeselyűk, futnak, és nem lankadnak meg, járnak, és nem fáradnak el!”

Istennek ez a szava.

Fájdalmas igazság, mely komoly intelmet szól, és vigasztaló igazság, mely új életet ígér. Ez a korai koporsó elsősorban ezt a fájdalmas igazságot hirdeti nekünk. Milyen hamar elfáradt a mi felebarátunk! Szorgalmasan dolgozott, lelkesedéssel épített. De egy hónapja meglankadt benne az erő. Arcán még az egészség rózsája virult, de belsejét már megszállotta a halál. Életakarattal haladt előre a maga elé tűzött célok felé, de szervezetében már megkezdte titkon romboló munkáját a betegség, mielőtt ő maga vagy szerettei észrevehették volna. Felvette vele a harcot, hitt, remélt, nem fáradt, nem lankadt. Mikor már senki sem remélt, ő akkor sem csüggedt el. Az utolsó napokban lázban égő szemekkel is biztatónak látta a jövőt. Ereje azonban egyre lankadt, végre lehanyatlott. Vesztes lett a halál hatalmával szemben. Elfáradnak az ifjak, és meglankadnak a legkülönbek is.

Ez a fájdalmas igazság komoly intellektus számára. Senki nem tudja, milyen közel lehet hozzá halálának ideje. Ő sem gondolt arra, hogy 41 éves korában ez bekövetkezik.

Helyrehozhatatlan könnyelműség az, ha az ifjú nem törődik az Isten beszédével, ha nem hallgat Isten Igéjére, ha nem gondol a lelkére, ha nem készül az örök életre, ha nem szerez bizonyosságot a halál utáni sors felől. Vegye a szívére e koporsó intelmét a mai fiatalság. Elfáradnak az ifjak, és meglankadnak a legkülönbek is.

Isten szava azonban nemcsak fájdalmas igazság, hanem vigasztaló szó is, mely új életet ígér.

De akik az Úrban bíznak, erejük megújul. Megújul az elfáradt életerő. Nemcsak a lelke megy az élet után Krisztushoz, hanem a halálba hanyatlott test is újra felépítetik. Hasonló lesz Krisztus dicsőséges testéhez. Ez az Isten ígérete a ti vigasztalásotokra. Ez az ígélet érvényes a megboldogultra is, mivel ő is bízott az Úrban. Reménykedett, imádkozott, s életét és halálát bizalommal Isten kezébe helyezte. Az úrvacsorázás idejét reménykedve várta, és az ahhoz szükséges bort is előkészítette. Bízott az Úrban! Most azért rajta valósul meg Isten ígérete: ereje megújul, élete megdicsőül ott, ahol nincs többé halál, ahol nem fáradnak el többé az ifjak.

Csak mi gondoljuk azt, hogy a halál az élet tragikus félbeszakadása. Isten azonban éppen az ő elhanyagolt erejének megújulása érdekében cselekedett. Ő vezeti az élet fonálát. Ő tudja a maga céljait, amelyeket a halálon keresztül valósít meg. Isten vigasztalásul azzal nyugtatja meg a gyászolókat, hogy ez az élet tovább folytatódik a mennyi világban, a vele való teljes és boldog közösségben.

Felesége, gyermeke, szülők, testvére, rokonok: bár keserves az elmúlás fájdalma, mégis bízzatok az Úrban, az ő szándékainak irgalmas és üdvözítő voltában, mert a ti erőtök is csak úgy újul meg és összetört szívetek is csak akkor vigasztalódik meg, ha az Úrban bíztok.

Higgyétek, hogy Krisztus érettünk végzett munkája hiábavalóvá nem válik. Higgyétek, hogy az elköltözött Istennél folytatja tovább az életét, ahol egykor majd viszontlátjátok.

Higgyétek, hogy Isten nem helyez súlyosabb keresztet reátok, mint ahogy azt elhordozhatjátok. Higgyétek, hogy a gyászban is ott van felettetek az ő vezető és áldó atyai keze.

Akik az Úrban bíznak – erejük megújul. Ámen.

Vallástanítás

Nagypénteki tanítás

(Gyakorlati mintatanítás az V. osztály számára)

Imádkozzunk.

Drága Istenünk, adj erőt, hogy átérezzük az érettünk szenvedő Jézus fájdalmait. Engedd, hogy követni tudjuk őt a szeretet és áldozat útján. Köszönjük, hogy te még akkor is szeretsz, ha nem vagyunk engedelmes gyermekeid. Bocsásd meg mindazt a rosszat, amit elkövetünk ellened. Ámen.

Ének: 111. (Lelkem, nézz a Golgotára)

I. KEZDŐ, MOTIVÁCIÓS FÁZIS

Kapcsoló ismételés

Jézus Krisztust azért küldte az Atya, hogy dicsőítse az ő nevét és tudassa az emberekkel, hogy a szabadulás és az örök élet egyedül az Atya kezében van.

Karácsonykor, az örömnépkor az „üdvhozó” születésének örvendezünk. Elküldte az Úr a tökéletes, bűn nélküli embert azért, hogy utat mutasson a megtévedt emberiségnek. A karácsony harmóniája, békéje elfeledteti velünk az emberi kegyetlenséget, irgalmatlanságot, vádaskodást. Ilyenkor sok ember jobbnak érzi magát, mint amilyen, vagy jobbá akar válni. Pedig ez nem történik meg. A nagypénteki esemény újra és újra megmutatja nekünk az emberiség igazi természetét. Saját igazát magasabbra helyezve, mindent lerombol, ami útjába kerül.

Jézus megfeszítésének meg kellett történnie, mivel az Atya tudta, hova és kik közé küldi el Fiát. Ezért az ő halálával azt a tökéletes és egyszeri áldozatot mutatta be az Atyának, amire az ember sose lenne képes. „Én a te ígéret nekik adtam; és a világ gyűlölte őket, mivelhogy nem e világból valók, s mint hogy én sem e világból vagyok. Nem azt kérem, hogy vedd ki őket e világból, hanem hogy őrizd meg őket a gonosztól!” (Jn 17,14–15). Ezzel Isten és az ember között a szövetség, a kötelék megpecsételődött, s mivel Isten Fia által kötöttett, a szerződés örökérvényűvé vált. Nem szükséges megújítani, mint az ősatyák idején, mert Jézus Krisztus vére erősíti azt.

Célkitűzés

„Úgy szeressétek egymást, ahogyan én szerettelek titeket” (Jn 15,12).

A nagypéntek szomorúságán, gyászán keresztül meg kell hallanunk Isten szeretetre buzdító parancsát. Jézus halálával Isten újabb példát és bizonyosságot mutat az emberiségnek, ezért az kell hogy legyen a célja, hogy azt a példát kövesse. Ezért kell figyelniünk embertársaink szenvedésére. Ne csak önnön érdekeinket nézve éljünk és szenvtelenül rohanjunk el a segítségkérő kezek mellett.

II. INFORMÁCIÓS FÁZIS

A szeretet bizonyossága tehát Jézus Krisztus áldozata, ezért hagyja magát elfogattatni Pilátus katonáival. Ő mint Isten Fia megtehetné, hogy hatalmával éljen és megmeneküljön, de mégsem teszi. Az igazi hatalom és akarat az, amikor félretéve saját képességeinket, az „ellenséggel” becsületesen harcolunk az ő választotta feltételek mellett. Ha igazuk van, akkor úgyis győzünk. Jézus Krisztus megtehetette volna, hogy eltörli Pilátust, az egész zsidóságot vagy az emberiséget a föld színéről. Mégsem tette ezt, és úgy is győ-

A lapot alapította: D. Dr. Csiha Kálmán és Nagy László
Főszerkesztő: Nagy László
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa
Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza
Készült a Református Egyház Misztótfalusi Sajtóközpontjának
nyomdájában
Felelős vezető: Tonk István
Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos
Korrektor: Hatházy Ferenc
Számítógépes szedés, tördelés: Czirmay Ágnes

